

Språk- och litteraturcentrum

Lunds universitet

JAPK11 vt 2012

Handledare: Lars Larm

Foreigner talk eller foreignness?

Västerlänningars språk i japansk skönlitteratur

Erik Brockstedt Oskarsson

ABSTRACT

The present study seeks, with a corpus of eight Japanese works of fiction, to identify if the speech patterns of Westerners in Japanese literature have their origins in the simplified register referred to as “foreigner talk”, i.e. the register used to address non-native speakers with low linguistic competence, and also if foreigner talk is commonly used in Japanese literature for addressing non-native speakers. It was found that, although all of the authors somehow marked the characters’ nationality with the language, for example by use of loanwords – i.e. markers of “foreignness”, the language of the Westerners was rarely portrayed as “simplified”. When the language was depicted as “simpler” than standard Japanese, the characters were in most of the cases of minor importance to the story. In some works, the Japanese characters use a simplified language towards foreigners, but the language has differences from the simplifications reported in studies of real Japanese foreigner talk. The modifications reported were in most cases of syntactic nature (short sentences and repetitions to facilitate comprehension), while for example morphologic simplifications rarely occurred. However, the modifications were not frequent enough to be called conventionalized.

Keywords:

Foreigner talk, role language, yakuwarigo, westerners, simplified registers, Kinsui, Ferguson

KONVENTIONER

Japanska termer transkriberas enligt Hepburnsystemet, med vissa modifikationer. Lång vokal markeras genom duplikation (så jag skriver ”ohayoo”, inte ”ohayô”), med undantag för segmentet ”ei” (vilket aldrig skrivs ”ee”). Dock markeras inte lång vokal för i väst kända person- och ortnamn. Därför skriver jag t ex ”Ryoma”, inte ”Ryooma”.

Då information om forskares resultat meddelas via sekundärkällor, har jag skrivit året för forskningen inom parentes. Skriver jag ”Long (1981)” och i fotnoten hänvisar till ”Muysken (2007:238)” innebär detta att Muysken 2007 på sid. 238 refererar till resultaten från en undersökning som har gjorts av Long 1981, men att jag inte har läst Longs forskningsrapport.

När jag gjort egna betoningar i citat (t ex om jag markerat karaktärsdrag för foreigner talk) markeras dessa med understrykning. Mina egna ändringar och tillägg i citat har angivits med hakparentes. Översättningar av japanska citat och exempelmeningar är mina om ej annat anges (de markeras med enkla citattecken). Kursiverade översättningar av boktitlar visar att verken finns i översättning, medan översättningar av titlar i citattecken är mina. I litteraturförteckningen står mina översättningar av japanska titlar inom hakparentes.

Följande förkortningar används för morfemvisa översättningar av japanska exempelmeningar:

ABL	partikel som markerar ablativ	KOP	kopula
ACK	partikel som markerar ackusativ	KVOT	partikel som markerar kvotativ
ALL	partikel som markerar allativ	LOK	partikel som markerar lokativ
ART	artig stil (=adressathonorifikation)	MOD	modalt uttryck
DAT	partikel som markerar dativ	NEG	negation
DES	desiderativ	NIMP	negativ imperativ
DÅT	dåtid	NML	nominalisering
F	frågepartikel	NOM	partikel som markerar nominativ
FIN	satsfinal partikel	PASS	passivum
FOK	fokuspartikel (”mo”)	POT	potentialis
GEN	partikel som markerar genitiv	PROG	progressiv/pågående (”-te iru” form)
GER	gerundium	SUP. ART	”superartig” stil (“teichoogo”)
HON	subjektshonorifikation	TOP	partikel som markerar topik
I.DÅT	icke dåtid	ÖDMJ	ödmjuk stil/objektshonorifikation
KAUS	kausativ	Ø	elision
KOND	konditionella uttryck (’tara’, ’to’, ’ba’)		

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Abstract	2
Konventioner	3
Innehållsförteckning	4
1. INLEDNING	5
2. TIDIGARE FORSKNING	8
2.1. ROLLSPRÅK	8
2.1.1 Definition av rollspråk	8
2.1.2 ”Aru yo- japanska”	11
2.1.3 Västerlänningsspråk	14
2.2 FOREIGNER TALK	18
2.2.1 Definition av foreigner talk	18
2.2.2 Foreigner talk i japanskan	24
3. UNDERSÖKNING	31
3.1 METODOLOGI	31
3.2 RESULTAT	33
3.2.1 <i>Omokage</i> av Kafu Nagai	33
3.2.2 <i>Kani no okado</i> av Kido Okamoto	34
3.2.3 <i>Tomoda to Matsunaga no hanashi</i> av Junichiro Tanizaki	36
3.2.4 <i>Jinzoo ningen Efu shi</i> av Juuza Unno	38
3.2.5 <i>Moeta hanayome</i> av Misa Yamamura	40
3.2.6 <i>Ranma ½</i> av Rumiko Takahashi	43
3.2.7 <i>Yawara!</i> av Naoki Urasawa	45
3.2.8 <i>Ooi! Ryoma</i> av Tetsuya Takeda & Yuu Koyama	48
3.2.9 Sammanfattning	50
4. AVSLUTNING	52
4.1 Diskussion	52
4.2 Slutsats	55
4.3 Vidare forskning	56
LITTERATURFÖRTECKNING	57
BILAGA: STATISTIK	60

1. INLEDNING

Introduktion

Nutida läsare av äldre populärlitteratur har ofta svårt att förhålla sig till det sätt, på vilket andra folkslag framställs. Nyutgivningar av böcker om svarta med fiskben i näsan och illgula kineser med kulihatt skapar ofta debatt på dagspressens kultursidor. Figurerna har dock en gång skapats i syfte att verka lustiga, och ibland barnsliga, till vilket inte minst deras sätt att tala har bidragit:

(1) Mig se, mig se, ja mig se många män där och där och där!¹

(2) Ohysade tölpal vala ledo på väg. / ... / Hoppas bala minnas hitta hem!²

Trots att verken har olika upphovsmän uppvisar det felaktiga språket stora likheter – formord elideras och verben tempusböjs inte. Och att exempelvis Sonja Åkesson i sin berömda dikt ”Vara vit mans slav” får läsaren att associera till svarta och slavhandel beror inte minst på att dikten är skriven på felaktig svenska av samma slag som i exempelmeningarna ovan. Men varför pratar då andra folkslag på detta sätt i äldre skönlitteratur? Många av de strukturella dragen, t ex bruket av infinitiv, känns igen också från pidgin- och kreolspråk, och också pidginspråken uppvisar stora likheter med varandra, även sådana som språkgenealogiskt inte är besläktade. Kanske beror detta på att det finns ett universellt medvetande om hur språket ska förenklas i samtal med icke modersmålstalare. Det ”spontana pidginspråk” som uppkommer vid sådana samtal brukar inom lingvistik benämnas *foreigner talk*.

Också för japanskan finns flera studier över hur *foreigner talk* utformas i verkligheten. Däremot har man inte försökt se om japanskans *foreigner talk* är så inrotat, så att det tar sig uttryck också i populärkultur, på samma sätt som tycks vara fallet när man karikerar andra folks sätt att prata i västerländsk fiktionslitteratur. Vissa västerländska japanologer talar om starkt ”vi mot dem”- tänkande och japansk språklig etnocentrism. I så fall är det inte osannolikt att utlänningar skulle tala förenklat i japansk populärkultur. Å andra sidan kan man fråga sig hur ett sådant konventionellt förenklat språk kan se ut. I japanskan är det exempelvis fullt korrekt att elidera satsdelar, och det finns inte heller någon verbform som i funktion och frekvens fullt motsvarar svenskans infinitiv. I det följande kommer jag försöka utröna om ett stereotypiskt förenklat språk med grund i *foreigner talk* alls finns i japanskan.

¹ Defoe: *Robinson Crusoe* (1928:347)

² Canniff: ”Terry och piraterna” (1973:113)

Syfte

Syftet med denna studie är att klargöra om det sätt, på vilket utlänningar talar och tilltalas i japansk skönlitteratur, har sin grund i verkliga språkmodifikationer som inträffar då japaner och utlänningar kommunicerar – så kallat foreigner talk. Jag begränsar mig här till språkmodifikationer inom lexikon, morfologi och syntax, och tittar enbart på interaktion mellan västerlänningar och japaner. Med ”västerlänningar” åsyftas personer från Europa och Nordamerika, vilka har ”europeiskt” utseende (exempelvis amerikanska urinvånare räknas alltså inte hit).

Metod och referenslitteratur

Jag kommer granska hur västerlänningar talar och tilltalas i japanska noveller, romaner och serier från olika perioder och genrer under 1900-talet, och jämföra språket med de karaktärsdrag som påvisats för verkligt japanskt foreigner talk. Vilka drag jag kommer att undersöka diskuteras mer utförligt i genomgången av undersökningens resultat, eftersom detta bygger på resultat av tidigare forskning. I resultatgenomgången diskuteras också empirin för min undersökning.

För forskning om stereotypa språkformer i fiktionsverk används inom japansk lingvistik termen ”yakuwarigo” (”rollspråk”). Eftersom min studie ligger inom ramen för detta fält har språkhistorikern Satoshi Kinsuis pionjärverk varit en grundläggande referens för mig. I synnerhet Megumi Yodas studier, vilka finns publicerade i Kinsuis böcker, har varit viktiga, eftersom de mig veterligen är de enda tidigare studier som finns kring västerlänningars sätt att tala i japansk fiktionslitteratur.

Flera av de studier som hänvisas till i min översikt om foreigner talk är relativt gamla (1970-tal). De är dock att betrakta som standardverk inom sitt forskningsfält, vilket föranleder deras omnämnande.

Disposition

Jag inleder i kapitel 2.1.1 med en allmän presentation kring yakuwarigo och hur det definieras. Också yakuwarigoforskarna har undersökt karakteristiska drag för utlänningars sätt att tala i skönlitteratur, även om de inte har granskat detta utifrån perspektivet foreigner talk. Deras studier presenteras därför i kapitel 2.1.2 (om andra nationaliteter än västerlänningar) respektive 2.1.3 (om västerlänningar).

Därefter följer i kapitel 2.2.1 en allmän diskussion kring foreigner talk – hur det definieras, varför det används och huruvida dess yttringar i verkligheten har kopplingar till stereotypa

former av ”utlänningsspråk” i skönlitteratur. Efter det redogör jag i kapitel 2.2.2 för de karakteristiska drag som finns för japanskt foreigner talk.

Eftersom min egen undersökning granskar om de verkliga dragen i 2.2.2 förekommer också i skönlitteratur, redogör jag mer detaljerat för min undersökningsmetod i avsnitt 3.1. Jag går därefter i avsnitt 3.2 igenom mitt resultat text för text, eftersom jag räknar med stora skillnader mellan olika böcker. I kapitel 4 diskuteras resultaten av min undersökning. Slutsatser dras och förslag till vidare forskning diskuteras. Sist finns en litteraturförteckning, vilken följs av en bilaga med den statistik som använts för undersökningen.

2. TIDIGARE FORSKNING

2.1 ROLLSPRÅK

2.1.1 Definition av rollspråk

Ett av de drag, som i västerländsk litteratur ofta framhålls som karakteristiskt för japanska språket, är de många sätt på vilka man med språkliga medel kan uttrycka sin identitet. Till och med i kortare äldre Japanböcker kan man hitta upplysningar som att ”uti Japan har varje klass ett särskilt ”jag” [=förstapersonspronomen]”.³ Detta utnyttjar japanska skönlitterära författare för att snabbt kunna ge en bild av sina figurers personlighet. På senare år har denna litterära språkåtergivning tilldragit sig uppmärksamhet inom lingvistik. Startskottet för denna forskning är språkhistorikern Satoshi Kinsuis bok *Vaacharu nihongo – yakuwarigo no nazo*. Kinsui kallar detta fenomen för ”yakuwarigo”, vilket på svenska brukar översättas med ”rollspråk”. Han definierar det på följande sätt:

’När man utifrån åhörandet av en speciell språkanvändning (ordförråd, syntax, fraseologi, intonation, mm.) kan erinra sig bilden av en specifik personlighet (ålder, kön, yrke, samhällsklass, historisk period, fysiskt utseende, personlighet mm.), alternativt när man genom presentationen av en specifik personlighet kan erinra sig en språkanvändning som denna figur ger starkt intryck av att kunna använda/...’⁴

I stället för ”språkanvändning” menar Kinsui att termen ”speech style” kanske är mer korrekt, eftersom den exkluderar stilen i skriven japanska, vilken är neutral, eller, för att citera Kinsui, har en ”rollspråksgrad” (den grad, till vilken en viss talarstil låter läsaren erinra sig talare med en särskild läggning) nära noll. Något högre, menar Kinsui, är ”rollspråksgraden” i formell, talad japanska, där man också i verkliga livet (i varje fall ibland) kan avgöra om talaren är överordnad eller underordnad i förhållande till åhöraren (beroende på om adressathonorifikation används). I informell japanska kan därtill talarens kön (ofta) utläsas utifrån språket.⁵ I japansk skönlitteratur påträffas dock dessutom uttryck som ger en bild av exempelvis ålder och yrke. Speciellt fruktbart är det att påvisa sådant genom val av särskilda ”pronomen”⁶, kopulaformer och satsfinala partiklar. Nedanstående tabell illustrerar detta.⁷

³ Wingstedt (red): *Japan och dess innebyggare* (1860:113)

⁴ Kinsui: *Vaacharu nihongo – yakuwarigo no nazo* (2003: 205)

⁵ Kinsui (2003: 67-68, 205)

⁶ Man kan diskutera huruvida dessa uttryck alls ska betraktas som pronomen eller om de är vanliga substantiv (bl a för att användningen ofta styrs av vem man refererar till) – därav citationstecknet.

⁷ Tabellen bygger på Westman: ”Words of the Japanese Shadow” (2010:8) vilken i sin tur bygger på Kinsui (2003: v)

Karaktärstyp	Förstapersons- pronomen	Kopula	Hjälpverb (te iru)	Satsfinala partiklar
Kvinna	Atashi	fonologiskt noll	te iru	wa
Man	Boku	da	te iru	yo, no sa
Gammal man/professor	Washi	ja ⁸	te oru	-
Samuraj	Sessha	ja	te oru	-
Talare från Kansai	Wate	ya	toru	de
Prinsessa	Watakushi	desu	te orimasu	wa yo
Kines	Watashi	aru yo	teru	-
”Lantis”	Ora	da	teru	-

Fig. 1 Några olika rollspråk, enligt Westman (2010:8)

Enligt Kinsui associerar japaner lätt karaktärstyperna i den vänstra kolumnen med de språkliga markörerna i de högra. Orsaken till att japaner klarar detta, trots att de aldrig mött någon som talar som figurerna i tabellen, finns enligt Kinsui i det fenomen som benämns stereotyper.

Kinsui definierar stereotyper som de särdrag man menar är gemensamma för människor som tillhör en viss grupp/kategori, till vilken de räknats med avseende på t ex kön och etnicitet. Allt levande använder, och måste använda, stereotyper i det dagliga livet, menar Kinsui.⁹ Ett exempel är om man ska plocka svamp i skogen, och vet med sig att vissa sorters svampar är giftiga. För att undvika att plocka giftig svamp är det naturligt att inte plocka svampar som liknar sorter som man vet är giftiga, istället för att provsmaka alla svampar för att bekräfta deras ofarlighet. Här används stereotypen att ”svampar med ett visst utseende är giftiga” (mitt exempel). När människor indelas i stereotyper kan det dock föra med sig fördomar (när medvetenheten om stereotypen förenas med standardiserade känslor) och diskriminering (när fördomarna förenas med handlingar som får negativa effekter för den grupp, till vilken fördomen tillskrivs).¹⁰

Vårt sätt att bilda oss intryck av andra människor varierar dock beroende på hur viktig vi anser personen vara för oss. Detta förklarar Kinsui med hjälp av psykologen M B Brewers modeller för hur man får uppfattningar om andra: ”category perception”,¹¹ vilket innebär att man räknar människor till olika grupper utifrån den information man direkt uppfattar om exempelvis kön och etnicitet (med andra ord ”stereotyp personbehandling”), och ”personality

⁸ Tabellen i Westman (2010) anger här ”da”, men att döma av vad som står i Kinsuis bok är ”ja” korrekt.

⁹ Kinsui (2003: 33)

¹⁰ Kinsui (2003: 34-35)

¹¹ Brewers studier finns inte översatta till svenska, och det finns därför inga vedertagna översättningar av hennes termer.

perception”, vilket innebär att man bedömer personen utifrån den bild man får av honom/henne som individ. Det är naturligt att den senare modellen används när man vill lära känna en person närmre.¹² Kinsui menar att Brewers modeller är applicerbara också på författares sätt att framställa skönlitterära figurer. Läsaren behöver nämligen inte bekanta sig närmare med birolls innehavarna, och därför kan författaren snabbt beskriva dem genom att använda stereotyper – också språkliga sådana. Det är också i vad Kinsui kallar ”B-kyuu sakuhin” (”B-litteratur”, antagligen åsyftas vad som på svenska brukar kallas ”kioskklitteratur”) stereotyperna oftast påträffas, eftersom dessa (enligt Kinsui) bara kräver ”category perception” från läsarens sida.¹³

I verkligheten påträffas dock nästan aldrig dessa stereotypa sätt att tala. Vissa skillnader, exempelvis distinktioner mellan manligt och kvinnligt språk, finns också på riktigt, men är då aldrig så ”fixa” och extrema som i skönlitteratur. Att japaner ändå kan associera dessa i verkligheten icke existerande språkliga stereotyper till olika grupper beror på att de är vad socialpsykologen Patricia Devine (1989) kallar ”kulturella stereotyper”, dvs. stereotyper som man får inlärd genom omgivningen från det att man är liten och inte kan ”försvara” sig. Dessa förmedlar man sedan själv till kommande släkten. Att barnböcker och barnfilm innehåller kulturella stereotyper är naturligt, enligt Kinsui – man kan inte förvänta sig att ett litet barn klarar att använda ”personality perception” för att förstå en litterär figur.¹⁴

Hur har då de ovan nämnda ”talstilarna” kommit att associeras med yrkes- och åldersgrupper som normalt inte pratar på det viset? Ofta står förklaringarna att finna långt bak i tiden. Ett exempel är det sätt, på vilket moderna japanska författare återger äldre mäns, och i synnerhet stereotypt framställda lärdes, tal. Gammalmans/professorsspråket påminner om västjapansk dialekt (exempelvis kopulaformen ”ja”) medan dagens ”riksspråk” bygger på dialekten i Tokyo. Man får gå tillbaka till 1700-talets senare hälft för att finna förklaringen. Då tycks nämligen ett dialektskifte ha skett i huvudstaden Edo (nuvarande Tokyo), från västjapansk dialekt till ostjapansk. De äldre tycks dock ha behållit sin gamla västjapanska dialekt, likaså språkvårdarna inom de lärdes skara. Västjapanska användes därför redan under Edo-perioden för att imitera äldre och lärde i skönlitteratur och teater, och stereotypen har bestått.¹⁵ En stor del av Kinsuis första bok handlar om att klargöra den historiska bakgrunden till flera sådana rollspråk. Ett sådant språkbruk är ”ijin kotoba” – ”andras” språk.

¹² Kinsui (2003: 41-42)

¹³ Kinsui (2003: 43)

¹⁴ Kinsui (2003: 44-45)

¹⁵ Kinsui (2003: 25-27)

2.1.2 “Aru yo – japanska”

Med termen ”andra” åsyftar Kinsui personer som inte ”tillhör” dagens japanska samhälle, exempelvis utlänningar, historiska gestalter och icke-mänskliga varelser. För att förklara ursprunget till dessa karaktärstypers rollspråk tänker sig Kinsui två huvudlinjer. Först nämns fenomenet ”gengo no tooei” (”språkprojicering”) vilket innebär att man återger språket hos en figur, som inte ens i teorin skulle kunna prata japanska, med ett rollspråk som stämmer med en motsvarande japansk företeelse. Ett exempel är när författaren låter en europeisk medeltida riddare tala ”samurajspråk”. Språkprojicering har också tillämpats vid återgivning av hur svarta slavar talar. Slavarnas språk återges ofta med Tohoku- dialekt (nordöstra delen av den största japanska ön, Honshu), vilken sägs ha ställning som ”lantisspråk” och ge intryck av okultur. Svarta med skolutbildning brukar dock tala standardjapanska i fiktionslitteratur, vilket förstärker läsarens intryck av övriga slavars ”obildning”.¹⁶ Tohoku-dialekten används dock enbart när slavar talar. När man porträtterar afrikaner av det slag som påträffas i t ex äldre djungelfilmer används däremot ofta ett grammatiskt och fonologiskt starkt förenklat språk. Också amerikanska urinvånare talar på detta sätt i japansk fiktion:

- (3) Shirobito, uso tsuki. Indian, uso tsuka-na-i.
Vit man [Ø] ljugande. Indian [Ø], ljuga-NEG-I.DÅT
'Vit man ljuga. Indian inte ljuga.'

Detta språkbruk, där exempelvis kasuspartiklar saknas,¹⁷ härstammar enligt Kinsui troligen från japanska översättningar av amerikansk skönlitteratur, då man uppenbarligen har direktöversatt originaltexten.¹⁸

Som visades i tabellen ovan lägger man verbet ”aru” till satsens predikat för att visa att talaren är kines. Detta jämför Kinsui med exempelvis hur fantasidjuret ”mooguri” (eng. övers. ”moogle”) talar i TV- spelet *Final Fantasy IX*. För att visa att det är en ”mooguri” som talar lägger man ordet ”kupo” till meningens predikat. ”Kupo” är ett prov på vad Kinsui kallar för ”kyara-gobi” (”karaktärsändelse”), och en liknande funktion får ”aru” sägas ha fått.¹⁹ Kinesrollspråket utmärks vidare av att adjektivet ”yoroshii” (egentligen en respektfull form av adjektivet ”ii” som betyder ”bra”) läggs till verbets grundform för att uttrycka vilja, samt av

¹⁶ Kinsui: *Vaacharu nihongo – yakuwarigo no nazo* (2003: 183-186)

¹⁷ Kasuspartiklar elideras ofta i talad japanska, men Kinsui menar att elisionen här är ett exempel på språklig förenkling.

¹⁸ Kinsui (2003: 187-188)

¹⁹ Kinsui (2003: 188)

att kasuspartikeln ”wo”, vilken markerar akkusativobjekt, utelämnas.²⁰ Kinsui kallar detta kinesrollspråk för ”aru yo-japanska”.

Detta rollspråks karakteristika har dock ett historiskt ursprung, nämligen det pidginspråk som brukar kallas för ”Japanese ports lingo” eller ”Yokohama dialect”. Namnet kommer av parlören *Exercises in the Yokohama Dialect* (1879 – andra uppl., inga tidigare upplagor har påträffats), av pseudonymen ”Bishop of Homoco” (idag ofta identifierad som Hoffman Atkinson²¹), vilken också är den främsta källan för detta pidginspråks struktur. Nedan ges exempel på fraser i denna parlör, med motsvarigheter på standardjapanska (från Kinsuis bok) inom parentes.

(4) Nanny tokey arimas? (Nan-ji desu ka?)
'Vad är klockan?'

(5) Knee jew ban Hotel maro maro your-a-shee. (Iie, gurando hoteru ni okutta hoo ga ii desu.)
'Nej, det är bättre om du skickar den till Grand Hotel'

Här återfinns både ”aru” (dock i den artiga formen ”arimasu”) och ”yoroshii”. I denna parlör finns också ett appendix med fraser på vad som kallas ”Nankinized-Nippon”. Här används istället den enkla/informella formen ”aru”, på samma sätt som i exemplet på ”kinesrollspråk” ovan. Av namnet att döma har ”Nankinized-Nippon” använts i kontakt med, och av, kineser, men data kring detta pidginspråk är ännu magrare än för ”Yokohama dialect”.²²

Också ”Yokohamadialekten” tycks dock ha påverkats av kinesiskan – under 1870-talet ska exempelvis mer än hälften av den utländska befolkningen i Yokohama ha varit kineser.²³

Förutom ”aru yo” och ”yoroshii” utmärks ”Yokohamadialekten” av en speciell vokabulär, med ord som ”taisan” (istället för ”takusan” - många), ”maa” (istället för ”uma” – häst) och ”maro maro” (istället för ”iku”, ”kuru” – gå, komma).²⁴ Lånord från främst engelska, men även från bl a malajiska och franska, finns också påvisade.²⁵ Vad gäller grammatiska karakteristika ska nämnas total avsaknad av japanskans kasuspartiklar, liksom avsaknad av

²⁰ Kinsui (2003: 177-178)

²¹ Enligt nedanstående länk är dock ”Bishop of Homoco” en pseudonym för en viss ”Mr Cope” som ska ha bearbetat en gammal parlör, skriven 1870 av Hoffman Atkinson: www.ilab.org/catalog_view/187/187_cat40.pdf (2012-04-04)

²² Kinsui (2003: 189-192) *Exercises in the Yokohama Dialect* går att ladda ner från denna hemsida: www.atrus.org/yokohama_dialect (2012-02-06)

²³ Inoue: ”Grammatical Characteristics of Yokohama Pidgin Japanese” (2006: 56)

²⁴ Kinsui: ”Yakuwarigo toshite no pijin nihongo no rekishi” (2007: 195)

²⁵ Intresserade hänvisas till Daniels (1948): ”The Vocabulary of the Japanese Ports Lingo” i *Bulletin of the School of Oriental and African Studies* 12:3/4. Daniels tar varken upp ”Nankinized Nippon” eller lånord från kinesiska i sin kommenterade etymologiska ordlista, men man kan tänka sig att vissa ord, t ex ”maa” (som betyder häst också på mandarin) kan komma från kinesiskan. Ursprunget till dessa eventuellt kinesiska lånord har dock aldrig studerats.

frågepartikeln ”ka”. Vidare tempusböjs inte verben, utan man använder enbart adverb för att uttrycka tidsförhållanden.²⁶ Det ovan beskrivna sättet att uttrycka vilja med ”yoroshii” är typiskt för pidginnspråk generellt – man försöker begränsa morfologin så mycket som möjligt. Det är dock oklart varifrån bruket av ”arimasu”/”aru” kommer. Kinsui diskuterar om det kan vara ett lån från kinesiskan, där verbet ”yǒu” (som liksom japanskans ”aru” har huvudbetydelse ”finnas” och ”ha”) kan användas vid fråga om utförd handling samt vid nekande svar (tillsammans med negationen ”méi”).²⁷ I exempelvis taiwanesisk Hokkien- dialekt tycks dock det motsvarande ”ū” (finnas, ha) kunna användas även affirmativt, men användningen är ändå mer begränsad än i pidginjapanskan.²⁸

I en senare studie redogör Kinsui för texter, både reseskildringar och skönlitteratur, där ”aru yo- japanska” förekommer. Kinsui delar in användningen av detta språkbruk i olika faser:

- (a) Sen Tokugawa – tidig Meiji- period (till och med 1876): ”aru yo- japanska” i skönlitteratur utmärks inte bara av bruket av ”aru” och ”yoroshii” utan också av Yokohamadialektens särskilda vokabulär. Alla utlänningars språk återges med ”aru yo- japanska”, och artig stil används konsekvent.
- (b) Meiji – tidig Showa- period (till och med 1928): ”aru yo- japanska” börjar allt mer användas för att markera figurens ”utländskhet”. Enstaka verk där kineser använder enkel stil börjar förekomma. Yokohamadialektens vokabulär börjar försvinna.
- (c) 1930- tal: Belägg finns för att japaner också i verkligheten har använt ”aru yo- japanska”, med enkel stil, i ockuperade kinesiska områden. Enkel stil används i skönlitteratur som ”rollspråksmarkör” för kineser (enstaka författare återger västerlänningars språk med artig stil). Detta ”kinesrollspråk” återfinns också i modern japansk populärkultur.²⁹

”Aru yo- japanska” är idag främst förknippad med återgivning av hur kineser talar, men Kinsui nämner att den eventuellt kan ha haft konsekvenser också för det ”överdrivet artiga” sätt, på vilket västerlänningars sätt att tala återges.³⁰ Redogörelsen för utvecklingen av ”västerlänningsspråket” fordrar dock ett eget kapitel.

²⁶ Inoue: (2006: 60-61, 63)

²⁷ Ex: ”Nǐ chī le fàn méi yǒu”? (Har du ätit middag?) ”Wǒ méi yǒu chī fàn”. (Jag har inte ätit.)

²⁸ Kinsui: ”Yakuwarigo toshite no pijin nihongo no rekishi” (2007: 196-197) och Li & Thompson: *Mandarin Chinese* (1981: 431-432) Av exempelmeningarna i *Exercises in the Yokohama Dialect* att döma tycks dock ”aru” även här kunna användas för att markera perfektiv aspekt. Frågan om eventuella samband med kinesiskans perfekтива markörer faller dock utanför ramen för min studie.

²⁹ Kinsui (2007: 199-209)

³⁰ Kinsui (2007: 208)

2.1.3 Västerlänningsspråk

Den i dagsläget mest utförliga översikten över återgivning av västerlänningars språk i japansk fiktion är språkhistorikern Megumi Yodas artikel ”Yakuwarigo toshite no katakoto nihongo” (”Bruten japanska som rollspråk”). Yoda tar först upp karaktärsdrag för ”västerlänningsspråk” i japanska tecknade serier, och hon påträffar felaktig användning av den satsfinala partikeln ”ne”, förlängda och borttagna mora³¹ (”deesu”, ”maasu”), lånord från figurens modernmål (ofta känslomässiga utrop) samt användning av katakana – det syllabiska alfabet som normalt används för lånord från andra språk än kinesiska – istället för hiragana – det alfabet som normalt används för inhemska ord. Dessa drag betraktas helt tydligt som brytning, vilket illustreras med citat från en serie (*Gyagumanga* av Koosuke Masuda), i vilken en modersmålstalare klassificerar en utlänning japanska (som innehåller dragen ovan) som ”dålig”.³² Likaså återges västerlänningarnas språk genomgående som mycket artig – flera figurer använder adressathonorifikation konsekvent. Vissa författare experimenterar också med typografi för att markera ”västerländskhet”, och skriver repliker som man tänker sig är framsagda på engelska horisontellt medan repliker på japanska skrivs vertikalt. Samtidigt finns västerländska rollfigurer som inte bryter, vilket enligt Yoda kan bero på deras betydelse för handlingen (vilket stämmer med Kinsuis generella teorier om rollspråk ovan).³³

Därefter ger Yoda en historisk översikt över hur västerlänningars språkbruk har återgivits i skönlitteratur. Hon går här tillbaka till tidigt 1900-tal, då västerlänningarna använde den ovan nämnda ”aru yo- japanskan”. Liksom i de moderna tecknade serierna nyttjades artig stil konsekvent. Vidare förekom i enstaka verk exempelvis förlängning med mora och bruk av katakana istället för hiragana, men dessa drag förekom endast sporadiskt.³⁴

Därefter görs ett hopp till tiden för andra världskriget, och här ger Yoda ett exempel på en skämtserie från 1945 (*Hanako-san ikka* av Yukio Sugiura), vilken visar hur starkt ”aru yo- japanskan” förknippades med brutet språk under krigsåren. Här förekommer en japansk kvinna som med hjälp av en engelsk parlör konverserar med en amerikansk soldat. Kvinnans repliker på bruten engelska (exempelvis förekommer felaktigt prepositionsval) översätts till japanska inom parentes. Denna japanska översättning följer ”aru yo- japanskans” principer, vilket nedanstående exempel visar:³⁵

³¹ Det kortaste uttalbara ljudets längd i japanskan (motsvarar oftast ett syllabiskt skrivtecken).

³² Yoda: ”Yakuwarigo toshite no katakoto nihongo”(2011: 214-218)

³³ Yoda (2011: 219-220)

³⁴ Yoda (2011: 220-222)

³⁵ Yoda (2011: 222-224)

(6) Puriizu kamu on mai hausu (doozo watashi no ie/uchi³⁶ kuru yoroshii)

'Please come into my house' [standardjapanska: "doozo uchi ni haitte kudasai"; mitt förslag]

De allierades ockupation av Japan 1945-1952 medförde att man fick västerlänningar närmre inpå sig än tidigare. Följaktligen började bilden av västerlänningar sakta att ändras, så även vid återgivning av deras språk. Ändå förekommer också i populärkultur från 1950- och 60-talet européer som talar "aru yo- japanska". Samtidigt finns gemensamma drag både för de västerlänningar som talar "aru yo- japanska" och de som inte gör det, såsom utrop från figurens modersmål, uttalsfel och konsekvent användning av artig stil. Nedan ges ett exempel ur en serie från 1962 (*Rensaimanga Totoko* av Yukio Sugiura), där en västerländsk turist ber en japansk kvinna, Totoko, om guidning.

(7) Utlänning: Heei ["Hi"] Nippon musumesaan

'Hej, Japans dotter.'³⁷

Totoko: Haroo. ["Hello"]

'Hej.'

Utlänning: Watakushi kankoo Nippon no okyakusama desu.

'Jag är turist i Japan.'

Med andra ord sker här en övergång till det språk som idag används för att markera västerlänningars brytning.³⁸

Yoda diskuterar vidare de effekter som "västerlänningsspråket" får för verkets mottagare. Detta diskuteras utifrån en filmtrilogi om en forskargrupp som verkar för att rädda jorden från bland annat utomjordingar. I samtliga filmer förekommer västerländska forskare, spelade av utländska skådespelare. Deras språk återges dock på olika sätt varje gång. I den första filmen, *Chikyuu booei gun* (1957; eng. övers. *The Mysterians*) förekommer samtliga ovan nämnda klichéer för västerlänningsspråk. Detta försvårar mottagarens möjlighet till identifikation, vilket borde eftersträvas enligt Kinsuis teorier, eftersom också utlänningarna är medlemmar i forskargruppen och därmed tillhör huvudpersonerna. Däremot bidrar i synnerhet de utländska figurernas extrainsatta mora till att de ger ett kamratligt och lustigt intryck (eftersom också japaner kan förlänga mora i talspråk). I uppföljaren *Uchuu daisensoo* (1959; eng. övers. *Battle in Outer Space*) talar däremot utlänningarna standardjapanska, vilket kan bero på att det förekommer fler utlänningar i denna film än i föregångaren, och att man därför vill göra

³⁶ Det japanska tecknet 家 kan läsas på båda dessa sätt. "Uchi" tycks dock vara den korrekta läsningen, eftersom detta ord primärt syftar på ens eget hem, medan "ie" oftast innebär "hus" mer generellt.

³⁷ Ordet "musume" kan även översättas som "flicka".

³⁸ Yoda (2011: 225-226)

det ”enkla” för skådespelarna. I tredje delen, *Yousei Gorasu* (1962; eng. övers. *Gorath*) talar utlänningarna engelska, vilken textas på standardjapanska. Detta menar Yoda bidrar både till att göra filmen mer realistisk och till att de utländska figurerna lättare fungerar som identifikationsobjekt.³⁹ Samtidigt framställs oftast de brytande västerlänningarna positivt – de är vänliga och sociala. Detta yttrar sig i vissa verk genom att brytande västerlänningar, som i själva verket är förklädda skurkar, slutar bryta när deras sanna natur uppdragas.⁴⁰

Yodas studie är framför allt inriktad på att identifiera språkliga karakteristika som markerar västerländskhet, men hon diskuterar också orsaker till vissa av dragen. I en tidigare studie redogör hon för bakgrunden till att västerlänningar i japansk skönlitteratur ofta använder uttrycket ”oo” för att uttrycka känslomässig bestörtning på ett sätt som känns onaturligt för japaner. Detta bruk härleds till 1800-talsöversättningar av Shakespeares *Romeo & Juliet*. I originalet använder figurerna utropet ”oh” (exempelvis i den berömda ”balkongscenen”) på samma sätt som västerlänningar i moderna japanska serier. Då japanskan inte har något motsvarande uttryck för känslomässig exklamation har 1800-talsöversättarna helt enkelt överfört den engelska interjektionen, vilket också kan ha gjorts för att få pjäsen att verka exotisk. I översättningar från 1940- och 50- talet har man dock försökt använda uttryck som låter mer inhemskt japanska, exempelvis ”aa” och ”nee”, vilket kan ha sin grund i att översättaren avsett att dramat skulle avnjutas som ett litterärt verk, snarare än som en källa till kunskap om ”västerländsk” kultur. I moderna översättningar har det dock åter blivit vanligt att överföra uttrycket direkt. Yoda menar dock att detta inte har så mycket att göra med den moderna japanskans tendens att låna in ord, utan att det kommer sig av att uttrycket ”oo” har etablerats som en ”rollspråksmarkör” för att påvisa utländskhet – det som jag i titeln kallar ”foreignness”.⁴¹

Interjektionen ”oo” har med andra ord ingen grund i observationer av hur utlänningar talar japanska i verkligheten. När det gäller ”serievästerlänningens” konsekventa bruk av artig stil är förhållandena annorlunda. För att förklara detta gör Yoda en jämförelse med sydostasiaters sätt att tala i japansk populärkultur. De senares språk återges nämligen ofta med en mycket informell stil (exempelvis kan verbets grundform tillsammans med den satsfinala partikeln ”na” användas för att uttrycka prohibitiv, vilket kan anses stötande). Orsaken till detta står enligt Yoda att finna i de situationer då japaner möter sydostasiater. Enligt statistik

³⁹ Yoda (2011: 229-232)

⁴⁰ Yoda (2011: 235)

⁴¹ Yoda: ”<Seiyoojingo> ”Oo, Romio!” no bunkei” (2007: 166-170) Termen ”foreignness” kommer från Junko Sakomotos studie ”Normalizing Unnaturalness”, vilken handlar om hur man försöker markera ”utländskhet” vid dubbing av amerikanska TV-serier, genom att låta de kvinnliga rollfigurerna överanvända exempelvis satsfinala partiklar som associeras med feminint språk. (Sakamoto (2011:v-vi))

över inresetillstånd till Japan 1990 gick exempelvis drygt 60 % av tillstånden inom ”nöjesbranschen” till personer med härkomst från Filippinerna. Också inom s.k. 3D-yrken (”Dirty, Dangerous and Demanding”) sägs de sydostasiatiska invandrarna vara i majoritet, enligt statistik över dokumenterade fall från Japan Immigration Association. Denna arbetskraftsinvandring är illegal, men Yoda säger att den maskeras genom att invandrarna söker turistvisum. Den japanska som dessa invandrare stöter på är begränsad, enligt Yoda, och det som snappas upp kommer exempelvis från kunder. Att kunderna använder informell stil i samtal med sydostasiaterna är naturligt, då de senare är underordnade i yrkesrollen. På så vis tror de sydostasiatiska invandrarna felaktigt att man konsekvent använder informell stil i japanskan, och detta utnyttjas för att imitera sydostasiater. Likaså menar Yoda att det finns en populär bild av att sydostasiatiska länder är fattiga och att invandrare därifrån ”tar jobben” för infödda japaner – ett synsätt som också yttrar sig inom exempelvis populärmusik.⁴²

Omvänt menar Yoda att japaner generellt ser upp till västerlänningar, dels eftersom väst segrade i andra världskriget och därmed ses som överlägset, dels eftersom kontakten med västerlänningar idag ofta sker i samband med handel. Därför är det naturligt för japaner att använda artig stil/adressathonorifikation vid samtal med västerlänningar, och västerlänningarna tror följaktligen att man generellt använder artig stil.⁴³ Samtidigt återfinns denna skillnad redan i *Exercises in the Yokohama Dialect*, enligt vilken, som ovan nämnts, enkel stil främst användes i kommunikation med kineser medan artig stil nyttjades i interaktion med västerlänningar.⁴⁴

Yoda vill själv fortsätta studera hur japaner har tilltalat andra folk genom historien. Denna företeelse brukar inom västerländsk lingvistik benämnas *foreigner talk*. Frågan om det över huvud taget finns ett samband mellan japaners sätt att tilltala utlänningar och porträtteringen av utlänningars sätt att tala japanska kommer diskuteras i det följande, men först måste vi definiera vad *foreigner talk* faktiskt är.

⁴² Yoda (2011: 236-240)

⁴³ Yoda (2011: 241-243)

⁴⁴ Yoda (2011: 245)

2.2 FOREIGNER TALK

2.2.1 Definition av foreigner talk

Termen foreigner talk myntades 1968 av lingvisten Charles A Ferguson och fungerade då som en benämning på det förenklade språk som används för att adressera icke modersmålstalare, framför allt talare med låg språkkompetens. Ett exempel är hur kaninerna i Richard Adams roman *Watership Down* (sv. övers. *Den långa flykten*) tilltalar den skadade måsen Kehaar:

- (8) 'Finish eat', it [Kehaar] paused. 'Vat for you do?'
'You hurt?' said Hazel [en av kaninerna].
The bird looked crafty. 'No hurt. Plenty fight. Stay small time, den go.'
'You stay there you finish,' said Hazel. 'Bad place. Come homba, com kestrel.'⁴⁵

Kaninerna tilltalar varandra på "vanlig" engelska, medan de i samtal med den brytande måsen utelämnar kopulan ("you hurt" istället för "are you hurt") och använder andrahandspronomen tillsammans med imperativ ("you stay there").

Ferguson ser foreigner talk som ett av flera så kallade "förenklade register" som används i kommunikation med personer som inte förstår samhällets "normala" språkbruk. Andra sådana register är telegramspråk och "baby talk" (det språk som används i samtal med småbarn).⁴⁶ Ferguson tänker sig att det finns universella tendenser för språklig förenkling, vilka kan identifieras genom studiet av förenklade register. Exempel på sådana tendenser är enligt Ferguson att kopulan elideras i språk där den används i "equational clauses" (ex. "han är lärare") och att böjningssystem ersätts med oböjda former.⁴⁷ Det senare kan även iakttagas i många pidginspråk, vilket inte är en slump – Ferguson menar att den grammatiska strukturen i pidginspråk kommer av den "mer eller mindre systematiska förenkling av det lexikala källspråket som sker i modersmålstalarnas foreigner talk- register" snarare än genom modersmålstalarnas samverkan med pidginspråkets övriga talare.⁴⁸ Denna teori har vunnit gehör också inom pidgin- och kreolspråksforskningen, eftersom den förklarar de grammatiska likheter som många pidginspråk har, också sådana som genealogiskt har olika ursprung (även om också andra teorier finns kring detta). Enligt lingvisten Pieter Muysken beskriver vissa forskare det som att talaren, vid användning av förenklat språk, automatiskt går tillbaka till tidigare stadier i sin språkliga utveckling – i extrema fall till ett så primitivt plan, så att de drag som kommer sig av miljöpåverkan exkluderas.⁴⁹ Samtidigt säger Ferguson att foreigner

⁴⁵ Adams: *Watership Down* (1976: 190)

⁴⁶ Ferguson: *Absence of the Copula and the Notion of Simplicity* (1968:4-5, 7)

⁴⁷ Ferguson (1968:9)

⁴⁸ Ferguson (1968:13)

⁴⁹ Muysken: *Functional Categories* (2007:236)

talk har drag som bygger på imitation av icke modersmålstalare.⁵⁰ De tendenser som Ferguson diskuterar är för övrigt inte enbart applicerbara på förenklade register. Ofta kan man i ett språks historia se en tendens till att bli isolerande, dvs. att uttrycka grammatiska relationer med suffix och artiklar istället för med böjningar, vilket exempelvis märks om man jämför fornsvenska och nusvenska.

Ferguson utvidgade själv definitionen av termen foreigner talk till att även innefatta förenklat språk i rapporterat tal. Denna association är naturlig, framför allt om man ser foreigner talk som en reaktion på brutet språk/interlanguage. Olika användningsområden för foreigner talk sammanfattas i nedanstående tabell.⁵¹

	Primärt foreigner talk (anv. i verkligheten)	Sekundärt foreigner talk (återgivning av tal)
Modersmålstalare tilltalar icke modersmålstalare	X	X
Icke modersmålstalare tilltalar modersmålstalare	(X)	X
Icke modersmålstalare talar främmande språk		X
Modersmålstalare talar främmande språk dåligt		X

Fig. 2 Olika sorters foreigner talk, enligt Ferguson (1975:2)

Ferguson påvisade likheter mellan primärt och sekundärt foreigner talk genom att göra en enkät med sina studenter. Studenterna fick tio meningar som de skulle modifiera, så att de lät som om en genomsnittlig talare med engelska som modersmål hade förenklat dem vid tilltal av en person med låg engelskkompetens. Ändringarna jämfördes med språket i C S Lewis science fiction-roman *Out of the Silent Planet* (1938; sv. övers. *Utflykt från tyst planet*), där det förekommer en astronaut som reser till Mars och talar bruten ”marsianiska”. Mönster gemensamma för engelskt foreigner talk och bruten marsianiska är bland annat reduplikation (”talk-talk”), felaktig användning av objektsformer av personliga pronomen (”Me Tarzan” istället för ”I’m Tarzan”), analytiska konstruktioner (”brother to you” istället för ”your brother”) samt utbyten av ”svåra” ord (”all the time” istället för ”forever”).⁵²

Fergusons studenter var dock negativa till att nyttja foreigner talk och tveksamma till om de själva skulle förenkla språket på det viset. Ferguson diskuterar hur redan småbarn lär sig reglerna för språkförenkling, och menar att vissa drag som ska göra språket enkelt och tydligt kan vara utslag av universella tendenser, medan andra drag inhämtas genom massmedia.⁵³

⁵⁰ Ferguson (1968:5)

⁵¹ Ferguson: *Toward a characterization of English Foreigner Talk* (1975:2)

⁵² Ferguson (1975: 2-3, 7-8)

⁵³ Ferguson (1975: 10-11)

Ferguson genomförde ingen forskning kring hur infödda talare modifierar sitt språk i *verkligheten*. Detta har istället främst undersökts inom tillämpad lingvistik – hur förenklar modersmålstalare (utöver lärare) sitt språk i samtal med språkstuderande och hur påverkar det språkinläringen? Denna forskning har främst inriktats på vad som ofta kallas modifierationer på diskursnivå, exempelvis hur frågor och turtagning⁵⁴ fungerar i foreigner talk.⁵⁵ Till detta studium räknas dock inte forskning om hur språklärare modifierar sitt tal vid samtal med elever. Detta benämns istället ”Teacher Talk”.⁵⁶

Den holländska Werkgroep Taal Buitensee (1978; Workgroup on Foreign Worker’s Language, även kallad ”Amsterdamgruppen”) har sammanställt grammatiska karakteristika för foreigner talk, enligt de undersökningar som då fanns tillgängliga (fig. 3). Vad som märks är att flera grammatiska karakteristika, som användning av infinitiv och utsättning av pronomen framför imperativ (”you sit”), förekommer i attitydundersökningar och litterära verk, medan de däremot sällan har påvisats i faktiska experiment.⁵⁷

	Litteratur Robinson Crusoe, Tintin	Attitydundersökningar					Ej rutinbaserat experiment			Rutinbaserat experiment			
		Ferguson 75	Meisel 75	Valdman 77	Meisel 77	Amsterdamgr uppen 78	Campbell 77	Clyne 68	Amsterdamgr uppen 78	Hatch (1) 78	Hatch (2) 78	Katz 77	Amsterdamgr uppen 78
Borttagen artikel	F	T	+	+	+	F		+	F			M	F
Korta meningar	T	T	+		+	T		+	F				M
Borttagen kopula	F	T	+	+	+	T	A		M	M	T	M	M
Ej omvärd ordföljd i frågor		T	F		+	F			+	T	F	F	F
Borttagning av subjektspronomen	A	F	M		+	F	A	+	F	F	F		M
Starka pronomen	+	F		+	+	T						F	F
Borttagna hjälpverb	F	T			+	F	A		M	T	F		F
Borttagna finita former	F		F	F	F	F		F	M				M
Juxtaposition			T		+	T						M	M
Negativ förenklning		F	T		+	M			A	F	F	M	
Andrapersonspronomen före imperativ	M	F	T		+	M							
Avsaknad av dåtidformer	+	T				M	A	A		T	F		
Inga possessiva pronomen		M								M	M		T
Adpositionell genitiv		M	+						A		F		
Ingen artig form			T		F	M			A	A			A

Fig. 3 Karakteristiska drag för foreigner talk, enligt Muysken (2007:233)

Förkortningarnas betydelser: M = mindre än 30 % av fallen; F = mellan 30-80 % av fallen; T = över 80 % av fallen; + = förekommer, men sägs inte hur ofta; A= förekommer inte; [inget] = tas inte upp

⁵⁴ Hur man vet vems tur det är att tala.

⁵⁵ Uzawa: *Foreigner Talk in Japanese* (1986:1-2)

⁵⁶ Muysken (2007:229)

⁵⁷ Muysken (2007: 233-34) Clynes studie är äldre än Fergusons första studie över foreigner talk, men Clyne använder inte termen ”foreigner talk”.

Vissa drag som påtalas i Fergusons ovan nämnda studie tycks inte alls ha koppling till verkliga språkmodifikationer, och är inte heller några typiska språkfel som icke modersmålstalare gör i verkligheten. Till dessa hör den felaktiga användningen av objektspronomen ("Me Tarzan"). Romanisten John M Lipski härleder detta bruk till pidginspråket lingua franca/sabir, och användningen där kan i sin tur ha påverkats av italienska dialekter, där man endast använder "mi" (som i riksitalienskan är objektsform av förstapersonspronomen) som personligt pronomen, oavsett kasus. Ytterligare en förklaring kan vara att "(a)mi" fungerar som förstapersonspronomen i vissa västafrikanska språk (den formmässiga likheten med "mi" i romanska språk är dock en ren tillfällighet), och att européer därför använt "mi" som pronomen vid handel med afrikaner, och detta bruk ska ha börjat förekomma också i lingua franca. Användningen i engelskan kan ha sin grund i översättningar från romanska språk. Dock kan bruket av objektspronomen ändå ha medförenklingsfunktioner – i exempelvis franskt barnspråk används ofta ett betonat förstapersonspronomen – "moi" – istället för det gängse "je", vilket kan kännas naturligt när man vill vara tydlig.⁵⁸

Ferguson har senare kritiserat sin ovan nämnda attitydundersökning för att den gör att respondenten erinrar sig medialt spridda stereotyper istället för språkmodifikationer som han/hon skulle göra på riktigt.⁵⁹ Vissa forskare (Arthur 1980, Broadaway 1994) har rentav valt att omdefiniera termen foreigner talk till "imitation av utlänningar i syfte att parodiera och distansera sig". Det förenklade språkbruk som används för att underlätta kommunikation med talare med låg språkkompetens benämns istället "foreigner register" av dessa forskare.⁶⁰ Samtidigt har flera av de drag som förekommer i enkätsvar och skönlitteratur (dvs. Fergusons data), ändå påvisats i vissa, men inte alla, experiment som undersökt verkligt kommunikationsförenklade foreigner talk. Detta leder till frågan om vad som styr användningen av förenklat språk. Snow, van Eeden och Muysken framlade hypotesen att användningen av foreigner talk styrs av kommunikationstyp och av den icke modersmålstalandes språkkunskaper. Hypotesens sanningshalt undersöktes genom avlyssning av konversationer med utlänningar på Amsterdams befolkningsregister och centrala bostadsförmedling. Man tittade på vilka drag av foreigner talk från tidigare studier som förekom i samtalen. Slutsatserna var att de karaktärsdrag som påträffades för foreigner talk i viss mån överensstämde med utlänningarnas språkfel, samt att språkmodifikationer baserade på den icke modersmålstalandes språkkompetens förekom i synnerhet vid längre samtal. Snow et al. kritiserar vissa tidigare studier där språkförenklningar inte påträffats för att de

⁵⁸ Lipski: "Mi no saber – on the origins of "ape-man" foreigner talk" (2006: 19-25)

⁵⁹ Ferguson: "'Foreigner Talk' as the Name of a Simplified Register" (1981: 12-13)

⁶⁰ Muysken (2007: 230)

granskat situationer där modersmålstalaren inte behövt förenkla språket för att bli förstådd.⁶¹

Också romanisten Albert Valdman menar att bruket av foreigner talk har koppling till utlänningars språkfel. Hans syn på hur foreigner talk uppkommer visas i figuren nedan.

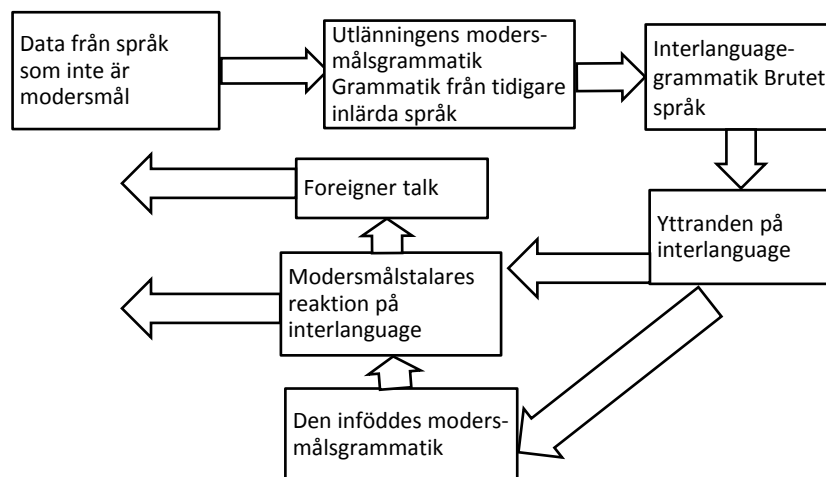

Fig. 4: Kopplingen foreigner talk och brutet språk, enligt Valdman (1981:42; min bearb.)

Däremot skiljer sig Valdman i sitt metodval från Snow et al. Han undersöker nämligen användningen av foreigner talk i litterära texter, i vilka man lättare än i artificiella experiment kan iakttä attityder till att kommunicera med icke modersmålstalare.⁶² Valdman granskar hur kaninerna i den ovan nämnda romanen *Watership Down* tilltalar måsen Kehaar (se citat ovan). Kaninernas modifierade språk har tydliga likheter med de språkfel som Kehaar gör (frånsett att Kehaar dessutom gör uttalsfel). Här syftar förenklarna till tydlighet. Det förenklade talet försvinner senare i boken, även om Kehaar fortsätter tala förenklad engelska. Kaninernas engelska i samtal med Kehaar är dock mer vårdad (till exempel används inte förkortningar) än den som används då de samtalar med varandra. Foreigner talk används också när kaninerna tilltalar en mus, vars brytning återges som ett romanskt språk. Dock porträtteras inte musspråket som *förenklat*, vilket visar på att foreigner talk även har en exkluderande funktion (kaninerna talar ner till musen) i romanen.⁶³ Valdman diskuterar också skillnader i återgivning av sekundärt foreigner talk (imitation av utlänningar), och granskar då hur andra folks språkbruk återges i serien *Tintin*. Utlänningarnas språk indelas i tre grupper:

- (a) Vita, skurkaktiga latinamerikaner – Uttalsfel men i övrigt normal franska
- (b) ”Primitiva” folkslag (”bildade” individer, exempelvis överstepräster, exkluderas)

⁶¹ Snow, van Eeden & Muysken: “The Interactional Origins of Foreigner Talk” (1981:82-83, 90)

⁶² Valdman: “Sociolinguistic Aspects of Foreigner Talk” (1981:42)

⁶³ Valdman (1981:45–47) Ytterligare en studie kring språket i *Watership Down* är S Pit Corder: “The Language of Kehaar” (*Work in Progress* 8, 1975) där Kehaars språk (alltså ett ”sekundärt” foreigner talk) jämförs med de förenklningar som påvisats i Fergusons undersökning.

- a. Alla folk utom afrikaner - ”Generaliserat franskt foreigner talk”
(Infinitivformer av verb, elision av kopula, betonade former av pronomen)
- b. Afrikaner – både fonologiska, syntaktiska och morfologiska modifikationer (Ex
satsmönstret ”y en a” – det finns – kommer från pidginspråket petit nègre)

Valdman drar utifrån sin studie slutsatsen att sekundärt foreigner talk återges som mer stereotypt ju lägre den icke modersmålstalandes status är, medan foreigner talk som syftar till kommunikationsförenkling har mindre fixerade regler. Han menar också att modersmålstalare i sin användning av primärt foreigner talk går tillbaka till ”konventionella”, fixerade, språkmodeller (exempelvis porträtteringen av afrikaners språk i *Tintin*), vilka neutraliseras genom att uttalat ”stereotypa” drag (med stereotyp åsyftar Valdman särdrag för olika grupper, vilka är *medvetna* för talaren) tas bort.⁶⁴ Dessa stereotypa drag är kontroversiella att använda idag - exempelvis har Muysken granskat holländska översättningar av Daniel Defoes roman *Robinson Crusoe*, och sett hur figuren Fridays språk återges som allt normalare ju senare översättningen är.⁶⁵

De ovan nämnda teorierna kring foreigner talk bygger i mycket på moderna indoeuropeiska språk, och ett historiskt perspektiv kan behövas för att testa teoriernas allmängiltighet. Då tvingas man begränsa sig till studiet av hur utlänningar talar i skönlitteratur, eftersom det inte finns några bevarade källor för hur historiskt primärt foreigner talk har utformats. Det i dags dato äldsta kända exemplet på sekundärt foreigner talk i västerländsk litteratur finns i den grekiska komedin *Thesmophoriazousae* (411 f Kr; *Kvinnornas sammansvärjning*) av Aristofanes. I denna förekommer en skytisk bågskytt. Andreas Willi ägnar i sin bok *The Languages of Aristophanes* ett helt kapitel åt att argumentera för att skytens grekiska påvisar det slags ”artificial simplification that is typical of foreigner talk registers”.⁶⁶ Skytens grekiska jämförs med några av de drag som sägs karakterisera modernt foreigner talk i dess primära form. Exempelvis konjugerar inte skyten verben efter person, utan använder konsekvent ändelsen -ι, vilken kan identifieras som infinitivändelsen -ειν. Här finns med andra ord ett prov på bruk av infinitiv i förenklat språk, vilket är långt äldre än exempelvis det ovan nämnda lingua franca (detta tyder på att bruket av infinitiv kan vara ett konventionellt drag i indoeuropeiska förenklade register).⁶⁷ Däremot är syntaktiska modifikation, som korta meningar, upprepningar och eliderade prepositioner mindre vanliga, vilket enligt Willi beror

⁶⁴ Valdman (1981: 48-50)

⁶⁵ Muysken: *Functional Categories* (2007:231) Muyskens studie finns i detalj redovisad i ett arbete på holländska, vilket jag inte har kunnat ta del av pga. bristande språkkompetens.

⁶⁶ Willi: ”Foreigner Talk” (2007: 201) Traditionellt har skytens grekiska betraktats som en dialektal utveckling, vilken eventuellt skulle kunna vara ett steg i utvecklingen mot den i jämförelse med klassisk grekiska morfologiskt enkla nygrekiskan, något som Willi opponerar sig mot.

⁶⁷ Willi (2007: 211-212)

på att antikens greker sägs ha betraktat språket som en samling ord som är översättliga vart och ett för sig till andra språk, medan syntaktiska strukturer skall ha ansetts vara identiska för alla språk, och har därför inte varit något man modifierat i förenklande syfte.⁶⁸

Efter denna allmänna överblick kring definitionen av foreigner talk och dess former övergår vi nu till de drag som karakteriserar japanskt foreigner talk.

2.2 Foreigner talk i japanskan

Forskningen kring japanskt foreigner talk har länge fokuserat på diskursanalys, vilket ligger utom ramen för min studie. Nästan samtliga studier bygger på experiment där språkstudenter samtalar med modersmålstalande, vilket gör att det foreigner talk som förekommer främst syftar till att skapa förståelse, och att man sällan hittar exempelvis stereotyper för ”vi och dem- tänkande”. Dock finns ett fåtal studier som inriktas på språkförenklingar på meningsplanet, framför allt lexikon och syntax, vilka kommer diskuteras i det följande.

Den första studien av strukturella drag för japanskt foreigner talk genomfördes av Alina Skoutarides 1981. Hennes studie hade ett brett hållet syfte, nämligen att undersöka om foreigner talk alls finns i japanskan och vilka dess karaktärsdrag i så fall är. Detta studerades genom att fem andraårsstudenter i japanska vid ett australiensiskt universitet⁶⁹ fick intervjua tio japaner bosatta i Australien kring vardagliga ämnen. Då studenterna aldrig tidigare hade talat japanska utanför klassrummet ansågs det sannolikt att språkliga förenklingar skulle uppkomma.⁷⁰ Detta var också fallet, och Skoutarides igenkänner universella karakteristika för foreigner talk, exempelvis korta (”läroboksartade”) meningar, upprepningar av nyckelord för konversationen samt upprepningar med enklare synonymer. Jämfört med foreigner talk i andra språk användes termer från de icke japansktalandes modersmål ofta, vilket förklarades dels med att japanerna var bosatta i ett engelsktalande land och därmed var vana vid engelska, dels med den stora mängden engelska lånord i japanskan. Skoutarides påvisar också drag för foreigner talk som är speciella för japanskan, vilka redovisas med exempelmeningar nedan:⁷¹

(a) Meningar med många upprepningar, i syfte att använda enkel grammatik

(9) Watakushi-wa oosutoraria sakunen-no go-gatsu, sunawachi 1978 nen-no go-gatsu...
Jag-TOP Australien förra året-GEN maj, alltså 1978 år-GEN maj
'Jag [kom till] Australien [i] maj förra året, alltså maj 1978...'

⁶⁸ Willi (2007: 217, 222) Willi diskuterar dock inte huruvida nutidsmänniskan verkligen har ändrat språksyn i detta avseende, och inte heller när denna förändring i så fall har inträffat.

⁶⁹ Vad dessa andraårsstudier innebar i internationell jämförelse angavs dock inte.

⁷⁰ Skoutarides: ”Nihongo ni okeru forinaa tooku” (1981: 55)

⁷¹ Skoutarides (1981: 57-59)

(b) Mycket utförliga och artiga meningar⁷²

- (10) Watakushi-wa 1969 nen-no 7-gatsu-kara 1973 nen-no 11-gatsu-made amerika-ni
Jag-TOP 1969 år-GEN juli-ABL 1973 år-GEN november-ALL Amerika-LOK
ori-mashi-ta.
vara-SUP.ART-ART-DÅT
'Jag var i Amerika från juli 1969 till november 1973.'

(c) Överanvändning av förstapersonspronomen, vilka normalt ellideras i japanskan

- (11) Watakushi-wa... nihon-no watakushi-no kaisha-kara haken sa-re-te...
Jag-TOP Japan-KOP jag-GEN företag-ABL avsändning göra-PASS-GER
'Jag blev ivägsänd från mitt företag i Japan.'

Skoutarides menar att foreigner talk uppkommer som en reaktion på brutet språk, och att det därför inte finns frusna, stereotypa mönster för dess utformning. Hon vill i kommande studier inrikta sig på hur språkstudenter påverkas av foreigner talk.⁷³

Också i Kozue Uzawas studie *Foreigner Talk in Japanese* påvisades flera av de drag som Skoutarides tog upp. Dock hade Uzawas försökspersoner högre språkkompetens – hon lät fem japanskstuderande på ”intermediate level” och fem studenter på ”advanced level”⁷⁴ lösa ett problem med varsin modersmålstalande japan. De senare fick även diskutera ämnet med varandra. Japanernas användning av artiga former (adressathonorifikation, dvs. uttryck använda vid samtal *med* ranghöga eller främmande), syntaktisk förkortning (ellips av nominalfraser som anses överflödiga), konjunktiva former (satsfogning med konjunktioner samt bruk av verbets gerundium- och konjunktionsformer), repetition, referenthonorifikation (uttryck använda vid samtal *om* ranghöga) och komplexa konstruktioner (dvs. passiva, desiderativa och kausativa verbformer, i japanskan bildade med agglutination) jämfördes.⁷⁵

Uzawa påvisade att japanerna i hög grad undvek syntaktiska förkortningar i samtal med icke infödda talare. Vidare undvek försökspersonerna konjunktiva former i samtal med icke modersmålstalare, medan man upprepade sig desto oftare, i varje fall i sammanhang där upprepningarna syftade till att underlätta lyssnarens förståelse. Visserligen användes artiga former i högre grad i samtal med utlänningar än med japaner, men Uzawa menar att man

⁷² Bruket av artig stil (adressathonorifikation) i foreigner talk står i direkt motsättning mot de forskare som menar att foreigner talk innebär en tillbakagång i den språkliga utvecklingen – eftersom japaners förståelse för sociala deix sägs formas relativt sent.

⁷³ Skoutarides (1981: 60)

⁷⁴ För definitioner av språkfärdighetsstadierna ”intermediate” och ”advanced” använder Uzawa ACTFLs (American Council of Foreign Languages) kriterier. Kriterierna återges i Uzawas studie (1986: 18-19)

⁷⁵ Uzawa: *Foreigner Talk in Japanese* (1986:4-6)

utifrån hennes studie inte kan dra någon slutsats kring detta, dels eftersom många meningar var syntaktiskt inkompleta, dels för att stilskiften (artig till icke artig form) i japanskan även kan uttrycka exempelvis plötslighet och vilja att hålla monolog. Referenthonorifikation och komplexa verbformer förekom i så begränsad utsträckning, så att man inte kunde dra någon slutsats kring japanernas eventuella modifieringar.⁷⁶ Det ska dock nämnas att Uzawa hade som hypotes att modersmålstalarna *inte* skulle undvika morfologiskt komplexa former⁷⁷, då dessa i japanskan ses som enskilda semantiska enheter och uttalas som enskilda ord.⁷⁸ Slutligen var frekvensen av engelska lånord hög medan slanguttryck undveks.⁷⁹

Uzawas resultat pekar på att användningen av foreigner talk i hög grad styrs av den icke modersmålstalandes språkkompetens, eftersom ovan nämnda faktorer förekom i högre grad när japanerna konverserade med studenter på ”intermediate”- nivå än med studenter på ”advanced”. Detta, menar Uzawa, visar att japanskt foreigner talk är ”lyssnarorienterat”.⁸⁰

I japanskan uttrycks relationer mellan nominalfraser med kasuspartiklar. I synnerhet i informell konversation är det dock vanligt att partiklarna elideras, vilket enligt Hiroko Onaha inte sker i samtal med utlänningar. Fjorton japaner och sju amerikanska studenter deltog i hennes studie. Först skulle japanerna rita teckningar enligt varandras instruktioner, och därefter ritade amerikanerna bilder enligt japanernas instruktion. Man jämförde japanernas språk beroende på adressat genom att dividera antalet nominalfraser med partikelellips med totalantalet nominalfraser. Även det tänkta antalet eliderade nominalfraser räknades ut och dividerades med totalantalet nominalfraser. Onahas hypotes visade sig stämma, vilket nedanstående tabell visar.⁸¹

	Nominalfraser med partikelellips		Nominalfrasellipser	
	Japan-japan	Japan-amerikan	Japan-japan	Japan-amerikan
Samtliga	19%	10%	35%	24%
Wa (topik)	16%	19%	35%	67%
Ga (nominativ)	11%	7%	19%	19%
Wo (ackusativ)	44%	22%	25%	8%
Ni (lokativ)	8%	5%	55%	27%

Fig. 5 Partikel- och nominalfrasellipser enligt Onaha (1987:95, 96, 99)

⁷⁶ Uzawa (1986: 42-56)

⁷⁷ Ex: kaka-se-rare-ta-kuna-kattara

Skriva-KAUS-PASS-DES-NEG-KOND. (Om du inte vill bli tvingad att skriva)

⁷⁸ Uzawa (1986: 6)

⁷⁹ Uzaka (1986:60, 64)

⁸⁰ Uzawa (1986:66)

⁸¹ Onaha: *Foreigner Talk in Japanese* (1987: 95-97) Fig. 5 utgör en sammanslagning av tabellerna på sid 95, 96 och 99 i denna studie.

Onahas resultat pekar på att foreigner talk styrs av tydlighet, men hon påtalar själv brister i sin studie. I synnerhet var resultaten för undersökning av nominalfrasellipser otillfredsställande, då modersmålstalarna använde olika verb som konstruerades med olika kasus beroende på vem de instruerade. Resultaten var därför inte jämförbara på ett tillfredsställande sätt.⁸²

Den enda studie som granskat japanskt foreigner talk utifrån Fergusons ursprungliga perspektiv (universella förenklingsprocesser) torde vara Margaret Sokoliks jämförelse mellan engelska, japanska och spanska. Här återanvändes experimentet från Fergusons ovan nämnda enkätstudie, i vilken man förenklade meningar för att göra sig förstådd av icke modersmålstalare (även om nya meningar hade tillkommit och svaren denna gång spelades in på band).⁸³ Förekomsten av olika typer av språkmodifikationer i jämförelse med originalmeningarna sammanfattas i nedanstående tabell.

	Engelska	Japanska	Spanska
Pronomen			
Elision	19 %	20 %	28 %
Tillägg	5 %	24 %	7 %
Kopula/hjälpverb			
Elision – kopula	47 %	25 %	26 %
Elision – hjälpverb	30 %	30 %	40 %
Enkel → Formell stil		46 %	
Verbmorfologi			
Byte → Verbstam	55 %		
Byte → Infinitiv			24 %
Enkel → Formell stil		13 %	
Kvarhållning – adverb	93 %	98 %	100 %
Borttagna pre/postpositioner	38 %	42 %	26 %
Borttagna artiklar	45 %		16 %

Fig. 6: Karaktärsdrag för foreigner talk enligt Sokolik (1987:169)

De företeelser Sokolik valt att granska bygger främst på hur foreigner talk utformas i indoeuropeiska språk och överensstämmer därför inte alltid med japanskan, där elisioner av ”pronomen”, partiklar och kopula är naturliga. Vad som däremot frapperar är att japanerna, liksom i studier av verkligt foreigner talk, ofta lägger till pronomen, särskilt då dessa fungerar som topik i satsen.⁸⁴ Likaså är användningen av artig stil slående.⁸⁵ Jag menar dock att Sokoliks metod inte är lämplig för att granska japanska språket, eftersom de meningar som ska förenklas inte sätts i någon kontext. Detta medför att också originalmeningarna är förtydligande på ett sätt som kan upplevas som ojäpanskt, exempelvis meningen:

⁸² Onaha (1987: 102)

⁸³ Sokolik: *A cross-linguistic analysis of Foreigner Talk Syntax* (1987: 56)

⁸⁴ Sokolik (1987: 65)

⁸⁵ Sokolik (1987: 82-83, 88)

(12) Watashi-wa	anata-ga	wadai-ni	shi-te	i-ru
Jag-TOP	du-NOM	konvers.ämne-DAT	göra-GER	PROG-I.DÅT
hito-ni	at-ta	koto-ga	na-i	wa.
person-DAT	träffa-DÅT	NML-NOM	finnas-NEG-I.DÅT	FIN

’Jag har aldrig träffat personen som du pratar om.’

Den relativa bisatsen ”anata ga wadai ni shite iru” känns onödigt förtydligande, och hade i en faktisk konversation sannolikt ersatts med exempelvis ett demonstrativt pronomen (”sono”). I en bilaga redovisar dock Sokolik även transkriptioner för samtliga svar. Förutom de karaktärsdrag som påtalas i brödtexten märks också användning av enklare ord (”hanashite iru” istället för ”wadai ni shite iru”) och analytiska konstruktioner (”kuruma ga ippai hashitte iru tokoro” istället för ”kootsuu ga hageshii tokoro”). Vid enstaka tillfällen gör försökspersonerna språkfel (som att använda ”otoosan” istället för ”chichi”⁸⁶ om sin egen far). En försöksperson utmärkte sig också genom att konsekvent använda final dislokation⁸⁷ av satsens topik.⁸⁸

Den forskare som har undersökt de mest verklighetsnära formerna av japanskt foreigner talk torde vara lingvisten Daniel Long. Han frågade 36 slumpmässigt valda förbipasserande japaner om vägen och nedtecknade deras svar. I en artikel i tidskriften *Nihongogaku* jämförs de drag av foreigner talk som hittats i vägbeskrivningarna med de karakteristika som omnämndes i Skoutarides studie från 1981 (se ovan).⁸⁹ Trots att det rör sig om radikalt olika situationer finns flera likheter i resultaten, framför allt på ordplanet. Båda studierna påvisar hög förekomst av engelska termer, även för ord som man kan tänka sig att också en person med endast elementära japanskkunskaper kan förstå (”walk” istället för ”aruku”; ”car” istället för ”kuruma”). Ibland fungerar de engelska översättningarna som upprepning av det japanska ordet; i andra fall använder japanerna det engelska ordet redan från början. Likaså är det vanligt att man upprepar sig med en enklare synonym – sinojapanska termer ersätts med inhemska japanska (”sasetsu” (vänstersväng) ersätts med ”hidari he” (till vänster)) och idiomatiska uttryck ersätts med enskilda ord (”wari to aru” blir ”too” (avlägsen)).⁹⁰

Däremot skiljer sig Longs resultat från Skoutarides med avseende på grammatik. I båda studierna används korta meningar, men hos Long är det dessutom vanligt att kasuspartiklar

⁸⁶ När man pratar *om* sin egen far i samtal med någon utomstående används normalt ”chichi” istället för det honorifierande ”otoosan”.

⁸⁷ Ex. Baka da yo, Yamada wa.
Idiot KOP FIN. Yamada-TOP
Han är en idiot, den där Yamada.

⁸⁸ Sokolik (1987: 204-221)

⁸⁹ Long: ”Nihongo ni yoru komyunikeishon” (1992:25)

⁹⁰ Long (1992: 27-29)

elideras på ett sätt som bedöms som felaktigt:

- (13) Hirakata-no eki[Ø] koko des-u.
Hirakata-GEN station [Ø] här KOP-ART-I.DÅT
'Hirakata-stationen ligger här.'

I tidigare nämnda studier för japanskan har resultatet varit det motsatta – man lägger snarare till partiklar än eliderar dem. Resultatet hos Long stämmer snarare med de karaktäristika som Ferguson omtalar i engelskan – de delar av språket som uttrycker grammatisk funktion och inte betydelse tenderar att försvinna i foreigner talk. Long kan inte ge någon förklaring till varför tendensen är annorlunda i hans data, men spekulerar i om det undvikande av elisioner som påtalas i övriga studier snarare borde betraktas som en fonologisk modifikation – man försöker uttala tydligare och betonar därför partiklarna starkare. Long noterar vidare kopulaelisioner, vilket inte är ett språkfel i japanskan, men som ändå är ovanligt när man använder artig stil (som i vägbeskrivningar till obekanta).⁹¹

Annars påtalar många studier av japanskt foreigner talk att man försöker vara tydlig exempelvis genom att använda kroppsspråk och tala långsamt. Språkpedagogen Akane Tokunaga menar därför att skriven text riktad till utlänningar är bra data för att undersöka hur modersmålstalare modifierar språket lexikalt och grammatiskt, eftersom de då inte kan se mottagarens reaktioner. Ibland används en särskild term för denna språkmodifikation – foreigner writing.⁹² Tokunaga analyserar japanska studenters e-post till språkstudenter, och jämför språkmodifikationerna med resultaten för talat foreigner talk i Longs studie från 1992. Japanerna fick sedan skriva om e-postmeddelandena, så att de lät som om den skrivits till japaner, och meddelandena jämfördes sedan. Resultaten överensstämmer i stort med tidigare forskning. Ordförrådet var enkelt men formellt – japanerna undvek slang och förkortningar. Komplexa meningar (meningar med flera huvudsatser) delades i flera och elisioner av nominalfraser och partiklar undveks. Dock använde japanerna inte engelska termer i e-postmeddelandena, vilket kan bero på att kommunikationsformen gav modersmålstalarna möjlighet att noga tänka över hur man skulle kunna formulera sig lättfattligt.⁹³

Det förekommer även former av foreigner talk som skiljer sig från resultaten i ovan nämnda studier. Lafcadio Hearn (1850-1904), engelsklärare vid Tokyos universitet och känd för flera böcker om japansk kultur, lärde sig aldrig japanska fullständigt. Hans språkbruk, känt som ”Herun san kotoba”, utmärktes av icke tempusböjda verb, konsekvent användning av

⁹¹ Long (1992: 30)

⁹² Tokunaga: ”Komyuunikeishon keitai ga forinaa tooku ni oyobusu eikyoo” (2004:2)

⁹³ Tokunaga (2004:3-5)

formell stil samt satssammanfogning med konjunktionspartikeln ”to”⁹⁴ istället för med gerundiumböjning av predikatet.⁹⁵ Hans japanskfödda hustru Setsu Koizumi använde förenklad japanska i samtal och brevkorrespondens med honom. Karaktärsdragen för detta språk har beskrivits av Akemi Kanazawa. Hon finner att hustrun i likhet med maken genomgående använt artig stil (trots äktenskap i över tio år), att hon inte använt partiklarna ”wa”, ”ga” och ”wo”, samt att hon samordnat satser med partikeln ”to” istället för med verbböjning.⁹⁶ Därtill lägger hon kopulaformen ”no” till verb och adjektiv i relativa bisatser, vilket är ogrammatiskt. Ett utdrag ur hustruns brev följer nedan:

(14) Papasama anata shinsetsu mama ni mainichi kawai no tegami yarimasu.

Nanbo yorokobu ifu mudzukashii desu. /.../ Watashira hayaku yaizu e⁹⁷ mairimasu to papa no kao miru to omoshiroi kotoba kiku daisuki.⁹⁸

(Ung. innebörd) ’Du skriver vänligt rara brev till mig varje dag.’⁹⁹ Jag gläds mycket och har svårt att uttrycka det.¹⁰⁰ /.../ Vi kommer snart till Yaizu, och jag tycker mycket om att se ditt [eg. ”pappas”] ansikte och lyssna på ditt intressanta tal.’

Däremot är ordförrådet avancerat (vilket Kanazawa antar är ett utslag av makens intresse för klassisk japansk kultur), och engelska, som sägs karakterisera japanskt foreigner talk idag, används inte (med undantag för ”papa” och ”mama” ovan).¹⁰¹ Eftersom Hearn och Setsus korrespondens och samtal utmärks av frysta språkfel menar Kanazawa att man snarast kan betrakta ”Herun san kotoba” som ett självständigt pidginspråk.

Generellt har de ovan nämnda studierna pekat på drag, som i mycket överensstämmer med de tendenser som hittats för foreigner talk i andra språk, även om vissa särdrag finns, såsom hög användningsgrad av utländska ord. Japanskt foreigner talk bygger på tydlighet, vilket visar sig i detaljerade förklaringar och undvikande av ellipser, samtidigt som man försöker få språket enkelt, vilket yttrar sig genom korta, syntaktiskt basala meningar och ett simpelt ordval. Dock har den japanska foreigner talk- forskningen, till skillnad från den engelska, aldrig försökt se hur verkligt foreigner talk låter sig kopplas till imitation i fiktionslitteratur av hur utlänningar talar. Detta kommer jag undersöka i det följande.

⁹⁴ Satsmönstret ”sats + ’to’ + sats” förekommer dock i japanskan, men inte som konjunktion utan som konditionalismarkör.

⁹⁵ Kanazawa: ”Herun san kotoba ni okeru Koizumi Setsu no choosei nihongo” (2006: 53)

⁹⁶ Kanazawa (2006: 57, 60)

⁹⁷ Setsu använder här tecknet へ [e] istället för det gängse へ [he/(här) e] för att uttrycka allativ.

⁹⁸ Kanazawa (2006: 57).

⁹⁹ ”Papa” och ”mama” kan på japanska användas av äkta makar för att referera till varandra, vilket sannolikt är fallet i detta brev.

¹⁰⁰ Denna mening lyder ordagrant ”mycket glad säga svårt”. (”ifu” är klassisk stavning av ”iu” (att säga))

¹⁰¹ Kanazawa (2006: 59-60)

3. UNDERSÖKNING

3.1 METODOLOGI

I denna del kommer jag redovisa de drag av foreigner talk som förekommer i västerlänningars språkbruk och i japaners sätt att tilltala dem i åtta skönlitterära texter (två noveller, tre romaner och tre serier) inom olika genrer och från olika perioder. Hur man ska välja texter att undersöka för en sådan studie går att diskutera. En möjlighet är att granska ett stort antal verk inom en bestämd genre, eftersom sannolikheten att hitta likartade figurer, och därmed likartade språkliga stereotyper, blir större. Fredrik Westman väljer sitt material enligt denna princip i sin studie över skurkars sätt att tala i japansk populärkultur.¹⁰² Denna urvalsprincip har jag valt att inte använda, eftersom jag undersöker språket hos en snävare grupp, och försöker hitta likheter som spänner över genre- och tidsgränser (även om det är omöjligt att granska ett fullt representativt urval av japansk 1900-talslitteratur enbart genom denna studie).

Jag undersökte dels de västerländska karaktärerna, dels en japansk figur i varje valt verk. Japanska figurer granskades dels för att se om ”primärt” foreigner talk (när *japanen* förenklar språket) förekom, dels för att se om de drag som eventuellt pekar på att språket är förenklat är utslag av författarens stil eller verkets genre. Granskningen av japanernas språk begränsades till de delar av verken där västerlänningar förekommer¹⁰³ – ett val som gjordes av tidsskäl. Således undersöktes följande texter (årtalet inom parentes anger ursprungligt publiceringsår):

- Kafu Nagais novell *Omokage* (1909)
- Kido Okamotos novell *Kani no okado* (1920; scenerna med Henry och Gohachi)
- Junichiro Tanizakis roman *Tomoda to Matsunaga no hanashi* (1926; kapitel 3)
- Juuza Unnos roman *Jinzoo ningen Efu shi* (1939; scenerna med professor Ivanoff)
- Misa Yamamuras roman *Moeta hanayome* (1982; kapitel 1, 8, 14)
- Rumiko Takahashis serie *Ranma ½* (1987-1996; volym 16, kapitel 8-11)
- Naoki Urasawas serie *Yawara!* (1986-1993; volym 3, kapitel 10-15)
- Tetsuya Takeda & Yuu Koyomas serie *Ooi! Ryoma* (1986-1996; volym 5, kapitel 10 & 17, samt volym 6, kapitel 1-6)

Samtliga texter har ett kriterium gemensamt – det förekommer västerlänningar som interagerar med modersmålstalande japaner. Fyra av texterna¹⁰⁴ nämns också i Satoshi Kinsuis och Megumi Yodas studier, men jag granskar dem utifrån ett annat perspektiv – min

¹⁰² Westman: “Words of the Japanese Shadow” (2010:23)

¹⁰³ Om västerlänningen dyker upp första gången på sida 115 och därefter förekommer sporadiskt, för att slutligen försvinna ur handlingen på sid. 180, undersöker jag den japanske rollfigurens samtliga repliker från sid. 115-180.

¹⁰⁴ *Kani no okado*, *Jinzoo ningen Efu shi*, *Yawara!* och *Ooi! Ryoma*

studie försöker identifiera en fast lista på drag som utmärker japaners sätt att tala med utlänningar.

Vad har jag då försökt identifiera? Jo, de drag som sägs karakterisera japanskt (och i viss mån universellt) foreigner talk med avseende på framförallt lexikon, morfologi och syntax. Jag är dock inte modersmålstalande japan, och känner mig därför nödsakad att i första hand titta på sådant som är statistiskt mätbart. Följande drag har jag därför valt att undersöka:

- Genomsnittslängden på figurens meningar,¹⁰⁵ beräknat enligt formeln $\frac{\text{Totalt antal mora}}{\text{Totalt antal meningar}}$

Detta är ett mått på enkelheten och koncisheten i språket. Jag har här inspirerats av japanska läsbarhetsindex, vilka räknar antalet skrivtecken per mening, då det är svårt att definiera begreppet ”ord” på japanska.¹⁰⁶ Eftersom det ibland är godtyckligt hur stor del av ordet som skrivs med kanji och hur stor del som skrivs med hiragana (se definition ovan)¹⁰⁷ har jag valt att beräkna antal mora istället för antal tecken.

Här kommenteras även förekomsten av exempelvis elisioner och kopulasubstitution för verb (så kallade ”unagi bun” – ”ålmeningar”), vilka kan göra språket svårforstått även om meningarna är korta. Förekomsten av denna typ av förkortningar är omätbara och kan därför enbart kommenteras.

- Vilka verb som förekommer i texten, vilket är ett mått på figurernas ordförråd. Dock får mina uttalanden kring detta tolkas med försiktighet – det finns inga universella kriterier för ”svåra” ord.

Jag valde att undersöka förekomsten av verb eftersom man på så vis också kan undersöka satsernas syntaktiska komplexitet. Jag beräknar därför hur många olika verb som i snitt förekommer i meningar som innehåller verb (en mening med tio verb innehåller sannolikt fler bisatser än en mening med ett verb). Jag har valt att inte räkna kopulan ”da” som ett verb. Hjälpverb lagda till verbets gerundiumform (t ex ”tabete iru” – pågående form) räknas som separata verb. Detta val har enbart gjorts för att undvika att bli subjektiv när det gäller att bedöma vilka verb som har ställning som hjälpverb;

¹⁰⁵ Med en mening menar jag en replik som avslutas med en punkt eller slut på ett citattecken, dock med följande modifikationer:

- Mening med två huvudsatser, där verbets gerundiumform, verbets konjunktionsform eller konjunktion används för att samordna räknas som en mening (vissa forskare bryter denna typ av meningar i flera, för att lättare se hur många konjunktioner som används – det kommer jag inte göra, för att undvika problem som att definiera vilka uttryck som är konjunktioner).
- Mening med direkt anföring (Lisa sa: ”jag kommer”) klassas som två meningar. En mening med indirekt anföring (Lisa sa att hon skulle komma) ses som en mening. Denna indelning har gjorts eftersom direkta citat kan vara flera meningar långa.
- Avbruten mening (brukar markeras med tre punkter eller ett långt streck i dialoger) = En mening
- För serier: En replik uppdelad i två pratbubblor (men som det är samma person som säger) = En mening

¹⁰⁶ Tateishi et al: ”Nirhonbun no yomiyasusa no hyookashiki” (1988:2)

¹⁰⁷ Verbet ”owaru” (sluta) kan exempelvis skrivas både som 終(○)わる (tre tecken) och 終(owa)る (två tecken).

det finns inget i tidigare forskning som tyder på att man exempelvis skulle undvika eller överanvända hjälpverb i japanskt foreigner talk.¹⁰⁸ Dock redovisar jag även denna statistik exklusive hjälpverben. Verb som är sammansatta med verbets konjunktionsform (t ex ”yobikakeru” kalla på; undantag gjordes dock för sammansättning med verbet ”masu”, vilket markerar artig stil) räknas däremot som ett enda verb.¹⁰⁹ Verbformer som morfologiskt fungerar som adjektiv (exempelvis den desiderativa ”tai- formen”) räknas som verb.

- Förekomst av utländska ord och lånord (”gairaigo”).¹¹⁰ Här tittar jag på vilka ord det rör sig om, och huruvida de har någon inhemsk motsvarighet i japanskan eller inte.
- Antal meningar som står i artig stil. Här diskuteras också huruvida den artiga stilen hade varit naturlig för en japan i detta sammanhang.

Jag kommenterar även eventuell förekomst av annat som sägs utmärka japanskt foreigner talk. En kort sammanfattning av verkets intrig ges också, för att göra framställningen begriplig för läsaren, samt för att klargöra västerlänningens relation till japanerna i boken.

Vid granskningen av japanernas språk åtskiljs meningar riktade till västerlänningar och meningar riktade till japaner. Vid redovisning av resultat från verk där flera olika västerlänningar förekommer används ibland tabellform.

3.2 RESULTAT

3.2.1 *Omokage* av Kafu Nagai

Detta är en novell i Kafu Nagais svit *Furansu Monogatari* (1909; ”Berättelser från Frankrike”). Berättaren redogör här för hur han går in på ett café i Quartier Latin i Paris. Vid hans bord sätter sig en kvinna – Marion – som undrar om han är japan. Det visar sig att hon har haft en romantisk förbindelse med en japansk konstnär, och hon berättar därefter om sina minnen av honom och andra japaner som hon har känt.

Kafus skildring av den parisiska miljön är stereotyp för sin tid, och man kan därför anta att det ska finnas också språkliga markörer som visar att historien utspelar sig i Frankrike. Sådana förekommer också – medan berättaren och Marion konverserar hörs i bakgrunden restaurangfraser som ”addition” och ”combien”. Marion använder själv vid enstaka tillfällen

¹⁰⁸ Hjälpverbens betydelser går oftast heller inte att uttrycka på andra sätt i japanskan.

¹⁰⁹ Det finns dock vissa fall där konstruktionen ”verb i gerundium + hjälpverb” får samma betydelse som verb sammansatta med verbets konjunktionsform, ex. ”yon-de shimau” och ”yomiowaru”, vilka båda innebär ”läsa ut”. Jag har här valt att betrakta verbet ”shimau” som ett verb, för att undvika problem med att definiera vilka verb som har grammatikaliserats till den grad att de fått status som hjälpverb. Det är dock med detta i åtanke som jag även redovisar denna statistik exklusive hjälpverben.

¹¹⁰ Med ”utländska ord” åsyftas ord från andra språk, vilka inte har ställning som etablerade lånord i japanskan. Person- och Ortsnamn räknas dock inte in i denna grupp.

ord som ”droit” och ”étudiant” istället för de japanska motsvarigheterna, för vilket jag inte kan se något annat skäl än att understryka Marions påbrå. Marions japanska (eller franska; det framgår inte klart vilket språk man konverserar på) framstår dock inte som bruten i övrigt. Med undantag för sporadiska stilskiten adresserar hon berättaren med artig stil, och omtalar honom med referenthonorifikation. Vidare använder hon konsekvent det artiga ”kata” istället för ”hito” (”människa”/”person”). Dock hade denna artiga stil sannolikt tett sig naturlig också för en japan, dels eftersom det är två obekanta personer som möts, dels eftersom caféet ger intryck av att vara elegant. När Marion adresserar en kringvandrande blomsterhandlare använder hon däremot enkel stil, vilket visar att den artiga stilen är situationsbaserad.

Marions repliker varierar kraftigt i längd – från korta hälsningsfraser till meningar som är hela 133 mora långa (genomsnitt 23,6 mora/mening). Meningarna som innehåller verb upptar i snitt 2,32 verb per mening (2 exkl. hjälpverb), vilket indikerar att flera satser är syntaktiskt komplexa. Däremot är ordförrådet enkelt, särskilt i jämförelse med den arkaiserande, litterära stil som utmärker novellens berättande partier. Utifrån min undersökning går det dock inte att dra några slutsatser kring om enkelheten beror på Marions härkomst, då det inte förekommer några dialoger mellan japaner i novellen. Kanske är detta enbart ett utslag av författarens stil.

Inte heller i berättarens repliker riktade till Marion går det att skönja några tydliga drag av modifierat språk. Berättaren använder, med enstaka stilskiten, adressathonorifikation, och Marion hänvisas till med referenthonorifikation. Dock använder han ”hito” istället för ”kata”. Meningarna är dock betydligt kortare än Marions – endast 14,4 mora per mening, och i snitt förekommer endast ett verb för varje mening som innehåller verb (inga hjälpverb förekommer). Samtidigt har berättaren här rollen av en passiv iakttagare som ställer frågor kring Marions livshistoria, så de korta meningarna är naturliga. Ordförrådet är vidare enkelt (vilket som sagt kan bero på författarens personliga stil) och inga lånord förekommer i berättarens repliker. Slutsatsen är att man inte kan hitta några former av förenklat språkbruk i Marions och berättarens konversation, och de drag i samtalet som minner om foreigner talk, exempelvis artigheten, beror sannolikt på något annat.

3.2.2 *Kani no okado* av Kido Okamoto

Kani no okado (1920; ”Krabbklon”) är en novell i sviten *Hanshichi torimonochoo* (”Detektivhistorier om Hanshichi”). Detektiven Hanshichi spårar ”Kani no okado”, en förbrytardrottning uppkallad efter sin stora krabbtatuering. Hanshichis hantlangare hittar ett lik i en flod, på vars panna tecknet för ”hund” är inristat. Detta kopplas till ett mord på ett

västerländskt par i Yokohama – herr och fru Harrison, då hustruns lik uppvisar märken som kan komma av hundbett. Hanshichi beger sig till Yokohama för att förhöra Henry, en annan utlänning som bor i samma hus som Harrisons.

Det omtalas tidigt att Henrys japanska är dålig – så dålig att Hanshichi önskar att han hade bett om att få med en tolk till förhöret. Detta märks tydligast genom att Henry använder ”aru yo- japanska” (se ovan), dock med artig stil. Henrys språk tas därför upp i Kinsuis rollspråksböcker. Vi ska här se om hans språk även liknar konventionellt foreigner talk.

Henrys meningar är generellt mycket korta – snittet ligger på tolv mora. Inte mindre än nio av 32 meningar är avbrutna, och avbrotten uttrycker i samtliga fall tvekan eller felsägning:

(15) Kore, foto... Oo, shashin ari-mas-u.

Detta, foto... Oo, foto KOP?-ART-I.DÅT (eg. verbet ”finnas”)

’Det här är ett foto (lånord)... Åh, det är ett foto.’

Tar man bort de avbrutna meningarna, vilka oftast endast omfattar ett ord, får man ett snitt på fjorton mora för varje mening, vilket ändå är kort jämfört med japanernas meningar i novellen.

I exemplet ovan använder Henry sitt enda utländska ord – ”foto”, vilket rättas till det gängse japanska ”shashin”. Upprepningar och rättningar med synonymer förekommer på flera ställen i hans repliker. Ordförrådet är enkelt men ingalunda ensidigt – med undantag för ”aru” så upprepas få av verben mer än en gång. Morfologin är fulländad – Henry behärskar såväl gerundium som passivum. Meningarna med verb innehåller i snitt 1,67 verb vardera (1,5 exklusive hjälpverb), vilket är högt jämfört med andra texter, men lågt jämfört med japanernas repliker i novellen. Samtliga fullständiga meningar står i artig stil, vilket erinrar om både Yokohamadialekten och foreigner talk i allmänhet. Samtidigt vore det naturligt att använda artig form i denna situation även för en japan – detektiven är överordnad och obekant.

Enkelheten i Henrys repliker uppvisar likheter med verkligt japanskt foreigner talk. Det gör även Hanshichis språk i förhöret med honom, och det särskilt i jämförelse med ett förhör med en japan, Gohachi. Eftersom både Henry och Gohachi är obekanta för Hanshichi, och därtill har samma förhållande till honom (som brottsmisstänkta), så hade man kunnat vänta sig att de båda skulle ha tilltalats på samma sätt. Så är dock inte fallet. Hanshichi yttrar endast åtta meningar i förhöret med Henry, och det rör sig i samtliga fall om följdfrågor som syftar till att få förtydliganden i Henrys vittnesmål. Detta bidrar till de korta replikerna – i snitt fjorton mora per mening (att jämföra med 20,51 mora per mening för förhöret med japanen, men i det senare ställer Hanshichi inte bara frågor, utan flikar också in egna kommentarer). Meningarna

är syntaktiskt enkla – totalt förekommer 1,5 verb per mening (1,33 exkl. hjälpverb¹¹¹), att jämföra med 1,93 verb (1,52 exkl. hjälpverb) i förhåret med Gohachi. Ordförrådet är dock enkelt både i replikerna till Henry och i de till japanen. Hanshichi använder konsekvent artig stil i samtal med Henry, med undantag för en replik som kan tolkas som något han säger till sig själv. I förhåret med japanen gör Hanshichi skiften mellan enkel och artig stil i början av konversationen, men går därefter över till att konsekvent använda enkel stil. Man kan vidare se att Hanshichi är tydlig och utförlig i samtalet med Henry, som i följande exempel:

- (16) Anata[Ø], Shimada-to i-u hito-no shashin[Ø],
 Du [Ø], Shimada-KVOT heta-I.DÅT person-KOP foto[Ø]
 mot-te i-mas-en ka.
 äga-GER PROG-ART-NEG-I.DÅT F
 'Har du något foto på personen som heter Shimada?'

Henry har själv nämnt Shimada tidigare. Att då lägga till epitetet ”personen som heter Shimada” kan te sig onödigt. Denna typ av förtydliganden förekommer inte i förhåret med japanen. Vidare elideras partiklar i ovanstående mening. Eftersom detta inte sker någon annanstans i novellen kan man inte dra någon slutsats kring om elisionerna ska förenkla. Sammantaget har Hanshichis repliker till Henry i sin tydlighet ändå drag av foreigner talk.

3.2.3 Tomoda to Matsunaga no hanashi av Junichiro Tanizaki

Denna roman från 1926 inleds med att berättaren K får ett brev från en kvinna, kallad “shige onna”. Däri berättar hon om sin för berättaren okände make Gisuke Matsunaga. Maken har bott i Frankrike i många år, men var han nu befinner sig är okänt. ”Shige onna” har hittat en lapp med namnet Tomoda i Matsunagas skor, och identifierar att K känner Tomoda.¹¹² ”K” söker sedan upp Tomoda, som under det västerländska smeknamnet ”Tom” lever lättingsliv på Yokohamas krogar med västerländska prostituerade. Det är på en sådan krog vi möter romanens fyra västerländska kvinnor. Tabellen nedan sammanfattar språket i deras meningar.

	Kyazarin	Edona	Roza	Flora	Totalt
Antal meningar	19	4	3	6	32
Antal mora/mening	13,2	15	13	19,3	14,8
Antal verb/mening med verb	1,7 (1,4 exkl. hjälpverb)	1	1,5 (1 exkl. hjälpverb)	2 (1,25 exkl. hjälpverb)	1,67 (1,28 exkl. hjälpverb)

Fig. 7: Västerländskornas repliker i *Tomoda to Matsunaga no hanashi*

¹¹¹ Det enda verb som förekommer i bisatser i replikerna till Henry är “iu” (kallas) vilket används för att förtydliga, tex om man talar om något som är okänt för åhöraren. (Ex. ”Nihon to iu kuni” = Ett land som heter Japan)

¹¹² Det visar sig senare att Tomoda och Matsunaga i själva verket är en och samma person.

Med avseende på satsernas komplexitet ligger kvinnorna varandra nära. Replikerna är ganska korta och ytterst få innehåller längre bisatser. Samtidigt har kvinnorna obetydliga roller i berättelsen. De använder alla konsekvent informell stil vilket sannolikt beror på barmiljön. De behärskar vidare slangartade former som ”chau” (istället för ”te shimau”) och ”kerya” (istället för ”kereba”). Undantaget är portugisiskan Edona, som nyligen kommit till Japan. Hon är också den enda kvinnan i gruppen som eliderar kasuspartiklar (ex: ”anata shoosetsuka?” – ”du författare?”). Partikelelisioner omtalades som karakteristiskt för japanskt foreigner talk i Longs studie (se ovan), men eftersom Edona endast har fyra repliker kan man inte dra några slutsatser kring huruvida Tanizaki här har inspirerats av förenklat språk.

De lånord som förekommer är framför allt kopplade till nattliv (namn på viner och danser) och har inga inhemska motsvarigheter. Istället för det inhemska ”onna” kallas västerländskorna för ”gaaru” (girl), vilket också det kan bero på barmiljön. Vid ett tillfälle används en engelsk interjektion – ”shut up”. Sammantaget påträffar jag inga språkliga markörer för att kvinnornas språk är förenklat – trots att de helt tydligt spelar rollen av västerländska prostituerade. Dock talar de antagligen engelska (även om detta inte sägs uttryckligen), eftersom Tomoda sägs adressera dem på engelska. Vidare omtalas vid ett flertal tillfällen att de inte kan hänga med i japanskan som K och Tomoda använder.

Jämför man K:s språk i samtal med Tomoda med det språkbruk han använder i samtal med västerländskorna iaktas inga direkta skillnader i artighet (artig stil används aldrig), förutom att inga förkortade former (vilka skulle vara tecken på informell stil) används i hans samtal med kvinnorna (dock hittar jag heller inga ställen i hans repliker, där sådana skulle kunna användas). Meningarnas komplexitet skiljer sig dock något åt, vilket nedanstående tabell visar:

	Till Kyazarin	Till Edona	Till Flora	Totalt	Till filippinsk ”boy”	Till Tomoda
Antal meningar	3	3	2	8	7	41
Antal mora/mening	26	17	11	19	9,9	30,49
Antal verb/mening med verb	3 (2 exkl. hjälpverb)	1,7 (1,33 exkl. hjälpverb)	1	2 (1,5 exkl. hjälpverb)	2 (1,5 exkl. hjälpverb)	2,94 (2,35 exkl. hjälpverb)

Fig. 8: K:s repliker i Tomoda to Matsunaga no hanashi (Roza blir aldrig tilltalad av K)

Samtidigt som K:s meningar oftast är både kortare och syntaktiskt enklare i samtal med utlänningar än med infödda, måste det inflikas att konversationerna har olika art. Samtalet med Tomoda, som är en gammal bekant, har karaktären av djuplodande diskussion, medan replikerna riktade till västerländskorna främst består av korta frågor som besvaras. Endast åtta

meningar är adresserade till kvinnorna, så man kan heller inte dra några slutsatser kring ifall enkelheten beror på foreigner talk. Det är därtill oklart om replikerna är på engelska eller inte.

När K adresserar den filippinske boyen/kyparen på baren finns dock prov på förtydligande foreigner talk – förutom att meningarna är korta, så innehåller de också överdrivna förtydliganden, upprepningar och pauser, vilket nedanstående exempel visar:

(17) Konbanwa. ... Boku... Boku da yo.¹¹³
Godkväll ... jag... jag KOP-I.DÅT FIN
'Godkväll. ... Jag... Det är jag.'

(18) Shikashi, kono goro-no atarashi-i gaaru-ga ki-te i-ru daroo?¹¹⁴
Men, nyligen-KOP ny-I.DÅT tjej-NOM komma-GER PROG-I.DÅT MOD
'Men är den nya tjejen som kom hit härförleden här?'

Det konstateras tidigt att boyen adresserar K på ”klumpig” japanska. Även om stilen är enkel (vilket sannolikt var naturligt på en bar av denna typ) och K endast riktar sju meningar till boyen, får dessa anses överensstämma med dokumenterade karakteristika för foreigner talk.

3.2.4 *Jinzoo ningen Efu shi* av Juuza Unno

Science fiction- romanen *Jinzoo ningen Efu shi* (1939; ung ”Roboten F”) tar sin början i den sovjetiska staden Urajio. Huvudpersonerna är två syskon, Mariko och Shoota, vilka blir inbjudna till den mystiske professor¹¹⁵ Ivanoff, känd för sina många märkliga robotar. Shoota blir invigd i professorns senaste projekt – en robot med mänskligt utseende. Ivanoff börjar modifiera denna robot med Shoota som modell. När Mariko och Shoota ska återvända till Japan följer Ivanoff med under maskering, och med sig tar han roboten.

Förklädd ger Ivanoff intryck av att vara japan, och då återges hans språkbruk med vad Kinsui kallar för gammalmans/professorsspråk. Detta avviker från språket som används i romanens början, vilket har drag av både ”aru yo- japanska” och modernt ”västerlänningsspråk”. I synnerhet används extrainsatta mora ofta, och partiklar elideras trots formell stil. Kinsui nämner därför Ivanoff både i exkurserna över ”professorsspråk” och ”pidginjapanska”.

Skillnaderna mellan dessa rollspråk märks i synnerhet beträffande artighetsgraden. Oförklädd använder Ivanoff, med ett undantag (vilket jag inte ser någon orsak till), konsekvent artig stil. Likaså används referenthonorifikation. Detta kontrasterar skarpt mot

¹¹³ Tanizaki: *Tomoda to Matsunaga no hanashi* (1959:128)

¹¹⁴ Tanizaki (1959:128)

¹¹⁵ Japanskans ”hakushi” betyder egentligen doktor, men Ivanoff beskrivs som en ”skallig gammal man”, vilket svarar mot den populärkulturella västerländska bilden av en professor, varför jag använder titeln ”professor”.

stilen som används när han förklarar sig till japan. Då brukas företrädesvis enkel stil, och exempelvis starkt informella imperativformer används (också till personer som tidigare adresserats artig). Meningarnas snittlängd är 16,3 mora när han talar ”aru yo-japanska”, och 21 mora vid övergången till professorsspråk. Här ska dock nämnas att meningarna per automatik blir längre ju artigare stil man använder, och meningslängden hade därför dragits ner än mer om Ivanoff hade nyttjat informell stil vid användningen av ”aru yo-japanska”.

Morfologiskt och syntaktiskt är Ivanoffs brutna japanska korrekt – hans repliker visar prov på såväl attributiva bisatser som satser med flera konjunktionsuttryck i följd. Skillnaderna mot de fraser som Ivanoff yttrar under förklädnad är dock stora. I snitt förekommer 1,3 verb per mening innehållande verb på ”aru yo-japanska” (ett per mening exklusive hjälpverb), vilket tyder på konstruktionsmässigt enkla repliker. Snittet när han talar professorsspråk är 2,08 verb per mening med verb (1,67 exkl. hjälpverb), vilket säger något om satsernas komplexitet. Samtidigt får Ivanoffs repliker allt mer monologkaraktär när han talar professorsspråk, så de komplexa satserna ter sig naturliga. Ordförrådet är enkelt men varierat både när Ivanoff talar ”aru yo-japanska” och professorsspråk – de sinojapanska verben är exempelvis få, vilket kan bero på att romanen har en ung publik. Endast två lånord – ”koppu” (cup) och ”teeburu” (table) – förekommer i Ivanoffs repliker, och båda är vanliga uttryck i japanskan.

När Shoota och Mariko ska besöka professor Ivanoffs hus i början av romanen måste de först få inträdestillstånd hos en receptionist. Dennes repliker påminner i mycket om Ivanoffs meningar – ”aru yo-japanska” används, stilen är artig (vilket dock är naturligt i denna situation) och uttalsfel återges. Meningslängden är i snitt 16 mora per mening. 1,8 verb (inga hjälpverb finns) förekommer för varje mening med verb, vilket är ganska högt, men samtidigt upprepas verben ofta flera gånger i en och samma mening, så här säger detta inget om satsernas komplexitet. Receptionistens repliker är få – endast tio – och består främst i att tala om att Shoota och Mariko inte får komma in till professorn, något som upprepas flera gånger:

- (19) Ik-e-mash-en, ik-e-mash-en. Nani it-te-mo,
 Gå-POT-ART-NEG-I.DÅT gå-POT-ART-NEG-I.DÅT Vad säga-GER-FOK
 hair-e-mash-en.¹¹⁶
 inträda-POT-ART-NEG-I.DÅT
 ’Ni kan inte gå in, ni kan inte gå in. Vad ni än säger så kan ni inte gå in.’

Både receptionistens och Ivanoffs meningar har således drag som påminner om konventionellt verkligt foreigner talk. Däremot är skillnaderna i hur Ivanoff adresseras när han fungerar

¹¹⁶ ”Mashen” är ett felaktigt uttal av den artiga negationen ”masen”.

som ”västerländsk” professor gentemot när han agerar äldre japan obetydliga, vilket nedanstående tabell visar. Jag jämför utifrån Shootas repliker, eftersom han är den ende i boken som kommunicerar med Ivanoff både när denne agerar ryss och när han agerar japan.

	Antal meningar	Mora/mening	Verb/mening med verb	Andel meningar i artig stil
Till Ivanoff (”aru yo- japanska”)	16	17,75	1,38(1,13 exkl. hjälpverb)	75 %
Till Ivanoff (professorsspråk)	14	16,35	2 (1,33 exkl. hjälpverb)	6.25%
Till receptionisten	6	18,67	2,25 (1,75 exkl. hjälpverb)	66.7%

Fig. 9: Shootas repliker i *Jinzoo ningen Efu shi*

Shoota har genomgående ganska korta repliker, och meningarna har ungefär samma karaktär hela tiden – de består i hög grad av frågor. Visserligen innehåller meningarna riktade till den förklädde Ivanoff fler verb än dem till Ivanoff när han använder ”aru yo- japanska”, men exkluderas hjälpverben blir skillnaden inte lika stor. Den enda tydliga skillnaden i Shootas språk ligger i användandet av artig stil. När Ivanoff agerar rysk professor adresseras han artigt, men när han agerar japan tilltalas han från första början med informell stil. Möjligen är det Ivanoffs sociala ställning som aktad professor som bidrar till den artiga stilen. När Shoota möter honom i förklädnad framstår han däremot som en ”vanlig” äldre man. Shoota använder endast ett lånord i hela romanen – ”robot” – och det har ingen vanlig inhemska motsvarighet. Sammantaget visar Shootas repliker till Ivanoff inga tydliga drag av foreigner talk.

3.2.5 *Moeta Hanayome* av Misa Yamamura

Moeta Hanayome (1982; ung ”Den uppbrända bruden”) är en kriminalroman i Misa Yamamuras serie om den amerikanska modejournalisten och detektiven Kyasarin Taanaa (Catherine Turner). I denna bok bevistar hon en modemässa i Kyoto, ett besök som tar en oväntad vändning när en fotomodell hittas strypt och en annan modell förgiftas. Spåren leder till en rivalitet mellan två modeföretag och en kärleksaffär över företagsgränserna.

Här är västerlänningen romanens huvudperson. Hennes repliker är så pass många, så att jag varit tvungen att begränsa mig till att granska ett kapitel i romanens början, ett i mitten och ett i slutet. Egenskapen som huvudrollsinnnehavare gör att Kyasarin enligt Kinsuis teorier torde använda ett språk som ligger standardjapanskan nära, eftersom hon ska fungera som identifikationsobjekt för läsaren. En undersökning av Kyasarins meningar bekräftar att så är fallet med avseende på syntax. Genomsnittslängden på de 377 meningarna i de undersökta avsnitten är 26,45 mora per mening (23,38 mora om de fyra meningar där hon citerar andra

inkluderas), men meningslängden har en spridning på mellan en och 105 mora per mening. Meningarna med verb innehåller i snitt 1,92 verb/mening (1,55 exklusive hjälpverb)¹¹⁷ vilket tyder på många meningar med flera samordnade satser. Nedanstående exempel bekräftar detta:

- (20) Sakki, kanshiki no kata kara kiita tokoro ni yoru to, Kyoto Orientaru Hoteru no mondai wo shirabeta tokoro, ano heya no reizooko no naka ni aru seihyoozara no kakugoori ni, seisan kari ga konnyuu sarete ita koto ga wakarimashita.¹¹⁸
'Enligt vad jag nyligen hört från en på brottslabbet stod det klart när man undersökt fallet på Kyoto Oriental Hotel att cyankalium var iblandat i isbitarna i istärningslådan i frysen i det där rummet.'

Förmodligen är det Kyasarins roll som detektiv som bidrar till de många komplexa satserna, vilka i japanskan ofta anses demonstrera att man håller monolog. Samtidigt kan hon använda elisioner och predikativ substitution med kopulan – språket är inte övertydligt. Kyasarins användning av adressathonorifikation varierar starkt beroende på mottagare, vilket är naturligt. Hennes medhjälpare och vän, stödläraren Ichiroo Hamaguchi, tilltalas oftast med informell stil (även om hon omtalar honom med referenthonorifikation), medan poliskommissarien Kariya adresseras artig. Samtidigt förekommer stilskillnaden i samtal med alla adressater. Sammantaget ligger Kyasarins språk syntaktiskt nära standardjapanskan.

Kyasarins ordförråd är stort, och hon varierar sitt språk exempelvis genom att använda synonymer. Ändå kan man utifrån hennes ordval se att hon inte har japanska som modersmål. Totalt förekommer i de undersökta replikerna 200 lånord och utländska ord (63 olika). Många av termerna är facktermer inom mode, och ter sig därför som naturliga också för en japan. Samtidigt förekommer också uttryck som inte är etablerade i japanskan. Hit hör framför allt Kyasarins konsekventa användning av engelska hälsningsfraser och hennes konsekventa adressering av japaner med ”misutaa” (’Mr.’) och ”misu” (’Miss’). Vidare använder Kyasarin nästan alltid engelskans ”iesu” (’yes’) och ”noo” (’no’) istället för de japanska uttrycken när hon svarar på frågor. Enstaka gånger förekommer japanskans motsvarigheter ”hai” och ”iie”, men mina data är för begränsade för att avgöra om de japanska uttrycken premieras i speciella situationer framför de engelska. Samtidigt kan man anta att också en talare med endast basala japanskkunskaper kan dessa uttryck. Enstaka gånger förekommer meningar helt på engelska, men de tycks då främst fungera som ”kod” vid hemliga möten.

Författaren visar också att Kyasarin inte är modersmålstalande japan genom att låta henne göra uttalsfel och glömma ord. Ibland kommenterar Kyasarin att hennes japanskkunskaper är

¹¹⁷ Inberäknat de tillfällen där Kyasarin citerar andra är motsvarande siffror ca 1,92 resp. 1,55 verb.

¹¹⁸ Yamamura: *Moeta hanayome* (1982: 229)

dåliga, och att hon därför inte förstår exempelvis språkets mer subtila nyanser.¹¹⁹ Dessutom används katakana konsekvent när Kyasarin ska uttala namn på personer och byggnader. Dessa grepp är mest markanta i romanens inledning. Dessa markörer för ”utländskhet” till trots ger dock aldrig Kyasarins språkbruk intryck av att vara förenklat.

Det förekommer också två västerländska bifigurer i romanen. I första kapitlet finns en kort scen där Ichiroo ledsagar den amerikanske ambassadörens hustru på modemässan. Ambassadörshustrun yttrar endast sex meningar, och man kan därför inte dra några mer generella slutsatser kring hennes språk. Dock adresserar hon konsekvent Ichiroo med ”misutaa”, i likhet med Kyasarin. Hennes repliker står i artig stil, vilket dock är naturligt också för en japan, då hon inte känner Ichiroo sedan tidigare (även om hon även hade kunnat använda enkel stil, eftersom hennes sociala ställning är högre än Ichiroos). I övrigt finner jag inga drag i ambassadörshustruns repliker som skiljer hennes språk från japanernas. Slutligen är ett av mordoffren i romanen en västerländsk fotomodell. Hennes repliker består endast av fyra utrop, vilka alla är på engelska.

Utlänningarnas språk i denna roman visar inga tydliga drag av foreigner talk. Det gör inte heller de japanska karaktärernas sätt att adressera dem. Tabellen nedan jämför det språk som används av Kyasarins medhjälpare Ichiroo när han tilltalar Kyasarin med de repliker han riktar till japanerna i de undersökta kapitlen:¹²⁰

	Antal meningar	Mora/mening	Verb/mening med verb	Andel meningar i artig stil
Till Kyasarin	153	26,89	2,63 (2,14 exkl hjälpverb)	73 %
Till japanerna	26	20	2,05 (1,6 exkl hjälpverb)	85 %

Fig. 10: Ichiroos repliker i *Moeta hanayome*

Ichiroo har ytterst få repliker som adresseras till andra än Kyasarin, vilket bidrar till att meningarna riktade till japaner är kortare och mindre komplexa än de till den förstnämnda. Författaren markerar dock att Ichiroo tilltalar en icke modersmålstalande, genom att han i samtal med Kyasarin refererar till personer som ”misu” och ”misutaa”. (Kyasarin refereras dock till som ”misu” också när Ichiroo talar med andra japaner). Enstaka gånger besvarar han också Kyasarins frågor med ”iesu” och ”noo”. I början av boken används katakana och vid ett tillfälle rentav latinska bokstäver när Ichiroo uttalar Ortsnamn till Kyasarin, något som inte

¹¹⁹ Yamamura (1982:171)

¹²⁰ Ichiroo har endast fyra repliker adresserade till den amerikanska ambassadörshustrun, och dessa repliker redovisas därför inte i denna tabell.

sker i replikerna till japaner.¹²¹ Ichiroo adresserar oftast Kyasarin med artig stil, trots att de tycks vara nära bekanta.¹²² Eftersom detta är den tredje boken i serien vet jag inte vilken relation Kyasarin och Ichiroo haft från början, och om det bidrar till Ichiroos artiga stil. Sammanfattningsvis markerar författaren att Ichiroo tilltalar en utlänning, men språket han då använder kan inte betraktas som förenklat.

3.2.6 *Ranma ½* av Rumiko Takahashi

Ranma ½ (1987-1996) är en internationellt känd s.k. ”shonen-manga” (serie som vänder sig till pojkar). Den handlar om pojken Ranma som förvandlas till flicka vid beröring med kallt vatten. Ranma är trolovad med en av döttrarna i familjen Tendo, och är bosatt i denna familj. I seriens sextonde volym förekommer en stereotyp återgiven fransman, Piccolette Chardin, som på grund av ett gammalt avtal gör anspråk på en av familjen Tendos döttrar. Ranma erbjuder sig att gå som brud i döttrarnas ställe, och de förvecklingar som inträffar när Ranma ska tränas till att bli en stereotyp fransk brud är sedan ämnet för resten av volymen.

Piccolette avbildas, som namnet antyder, till utseendet som en stereotyp fransk kypare. Detta är sannolikt en bidragande orsak till den extremt artiga stil som figuren nästan konsekvent använder. Den mycket artiga kopulaformen ”de gozaimasu” fungerar som ensamt predikat i 29 av totalt 80 repliker, och vid enstaka tillfällen läggs den som predikatsförlängning till verb, som i nedanstående exempel:

(21) Kuchi-ga sake-te-mo i-e-mas-en de gozaimas-u.¹²³
 Mun-NOM uppbrytas-GER-FOK säga-POT-ART-NEG-I.DÅT KOP-SUP.ART-ART-I.DÅT
 ’Jag kan inte säga det om så munnen skulle brytas upp på mig.’

Detta bruk är inte grammatiskt felaktigt, men tycks, som S E Martin säger i sin grammatika, vara ”largely confined to nonstandard speakers or /.../ to shopkeepers requesting favor”.¹²⁴ Också när författaren återger Piccolettes tankar används ”de gozaimasu” som kopulaform, vilket tyder på att den konsekvent artiga stilen inte har någon grund i återgivning av foreigner talk – ”de gozaimasu” fungerar här snarast som en ”karaktärskopula”, på samma sätt som ”aru”

¹²¹ Man kan tänka sig att detta är ett sätt att visa att ordet uttalas tydligt, men det kan också signalera att Ichiroo inte förstår vad Kyasarin säger. Detta är det enda verk i min undersökning där de *japanska* karaktärerna använder katakana på detta sätt, och jag kan därför inte dra några slutsatser om bruket av katakana i detta sammanhang.

¹²² Kyasarins och Ichiroos bekantskap sägs få sexuell natur i senare delar i serien, men Ichiroos konsekventa adressathonorifikation består.

¹²³ Takahashi: *Ranma ½* vol 16 (2002:174)

¹²⁴ Martin: *A Reference Grammar of Japanese* (1988: 1037)

påvisar rollfigurers kinesiska härkomst (se ovan). Om det är en karaktärskopula som visar på ”franskhet” eller egenskap av kypare är dock oklart.

Ranma får även genomgå utbildning för att bli en stereotyp fransk ”hustru” under den stränga, ävenledes franska, Madame San Pooru. San Pooru använder i 15 av 29 repliker (också när hon tänker) den mycket artiga kopulaformen ”zansu” (en västjapansk dialektal variant av ”de gozaimasu”), och även denna form används som ändelse till verb:

- (22) Ano ko-ni-wa sainoo-ga ar-u-to omot-te i-ta
Den där flicka-LOK-TOP talang-NOM finnas-I.DÅT-KVOT tro-GER PROG-DÅT
zans-u.¹²⁵
KOP-SUP.ART-I.DÅT
'Jag trodde (hela tiden) att det fanns talang hos den där flickan.'

Både Picolette och San Pooru använder adressathonorifikation till alla de möter, men de behärskar ändå verbens enkla former, vilka förekommer exempelvis i relativa bisatser. Vid ett tillfälle gör Picolette ett stilskifte till informell stil, vilket sker i samband med att Ranma nämner att hon/han funderar på att lämna honom. Stilskiftet uttrycker sannolikt känslomässig bestörtning, och visar att de enkla formerna fungerar som språklig ”bas” också för Piccolette.

Både Picolettes och San Poorus repliker är generellt ganska korta – meningslängden ligger i snitt på 15,84 respektive 16,83 mora för respektive figur. Syntaktiskt är meningarna enkla – i Piccolettes meningar med verb förekommer i snitt 1,3 verb per mening (1,13 exkl. hjälpverb), och i San Poorus fall är motsvarande siffra 1,38 verb (1,31 exkl. hjälpverb). Detta är dock inte mycket kortare än de infödda japanernas repliker i denna serie, så sannolikt är det serieformen och den unga publiken som bidrar till det relativt enkla språket. Ordförrådet är enkelt men varierat – verben i Picolettes och San Poorus repliker upprepas sällan mer än en gång. Däremot använder de utländska karaktärerna lånord oftare än seriens japaner. Flera av dessa ord (t ex ”dezaato” – dessert, ”gurume” – gourmet) är franska kulinariska termer, och inga vanliga inhemska motsvarigheter finns. Samtidigt används franska hälsningsfraser, räkneord och honorärprefix (”madame”, ”mademoiselle”, ”monsieur”) konsekvent istället för de japanska, vilket tyder på att lånorden ska påvisa figurernas identitet som fransmän, snarare än att imitera hur utlänningar talar japanska. Ett tydligt exempel på detta är ordet för ”kyss”, vilket inte har någon vanligt förekommande inhemska motsvarighet. De japanska figurerna använder den gängse termen – engelskans ”kiss”, medan Picolettes ”beeze” erinrar om

¹²⁵ Takahashi (2002: 164)

franskans ”bises”. Sammantaget framgår det tydligt av språket att Piccolette och San Pooru är utlänningar, men markörerna för utländskhet visar inga drag av foreigner talk.

Inte heller det sätt på vilket huvudpersonen Ranma i kvinnohamn tilltalar Piccolette¹²⁶ tyder på språklig förenkling, vilket nedanstående tabell visar:

	Antal meningar	Mora/mening	Verb/mening med verb	Andel meningar i artig stil
Till Piccolette	29	10,17	1,36 (1,09 exkl. hjälpverb)	17.24 %
Till japanerna	27	12,30	1,62 (1,14 exkl. hjälpverb)	0 %

Fig. 11: Ranmas (flicka) repliker i *Ranma 1/2* (vol 16)

Sedan Ranma förvandlat sig till flicka och agerar rollen som Picolettes blivande hustru hänvisar hon/han till Picolette med referenthonorifikation. Bruket av adressathonorifikation i samtal med Picolette varierar så starkt att det inte går att dra några slutsatser kring detta. Ibland är Ranma lika artig som seriens fransmän (trots att Piccolette är på väg att bli en nära familjemedlem), men vid irritation får artigheten ge vika för ett grovt maskulint talspråk:

(23) Uso-wo i-u-na, uso-wo.¹²⁷
 Lögn-ACK säga-I.DÁT-NIMP lögn-ACK
 'Ljug inte!'

Japanerna tilltalas konsekvent med enkel stil, vilket är naturligt då de är familjemedlemmar eller vänner. Lånord används sällan, och de som finns saknar japanska motsvarigheter,¹²⁸ med ett undantag – Ranma titulerar Picolette som ”monsieur”. Detta, liksom bruket av honorifikation, tycks vara ett utslag av att Ranma spelar rollen av en ”stereotyp fransk” underdånig hustru, och har inte sin grund i språkförenklingar för att tilltala utlänningar.

3.2.7 *Yawara!* av Naoki Urasawa

”Shonen-mangan” *Yawara!* (1986-1993) handlar om den unga judotalangen Yawara Inokuma, som helst vill leva ett vanligt tonårsliv men som tvingas till hård judoträning av sin farfar¹²⁹ Jiguroo. Hennes rykte sprider sig dock över världen, och en dag kommer den bastanta kanadensiska världsmästarinnan Jody Rockwell till Japan för att träna och utmana henne.

¹²⁶ San Pooru tilltalas endast en gång av Ranma, och jag redovisar därför inte repliken till henne i tabellen.

¹²⁷ Takahashi (2002: 174)

¹²⁸ Ordet ”meido” (”maid”) används istället för det inhemska ”otome” i samtal med en japan, vilket sannolikt beror på att miljön ska ge associationer till europeisk högreståndskultur.

¹²⁹ Eller morfar - japanskan gör ingen lexikalisk distinktion mellan dessa begrepp.

Yawara är först negativ till träningen, men när hon får höra att Jody har försökt lära sig japanska enkom för att möta henne, känner hon medlidande och ställer upp på en match.

Naoki Urasawa låter Jody framföra många av sina repliker på engelska, och eftersom de återges utan japansk transkription kan de inte räknas in i statistiken över meningslängd. Också i de japanska replikerna förekommer engelska termer – vanliga ord som ”tsuyoi” (stark) och ”totemo” (mycket) ersätts av engelskans ”strong” och ”very”. Likaså gör Jody uttalsfel (förlängda/borttagna mora), vilket gör att hennes japanska tas upp i Megumi Yodas ovan nämnda studie. Därtill kan nämnas att den artiga kopulaformen ”desu” läggs som ändelse till verb i både grundform (”natta desu”) och artig form (”imasu desu”). Den enkla kopulaformen ”da” används som ändelse till både verb i grundform (”iku da”), adjektiv i grundform (”sugoi da”) och rentav till den artiga kopulaformen (”desu da”), vilket är grammatiskt inkorrekt.¹³⁰ Ofta elideras dessutom kasus- och topikpartiklar. Huvudpersonen Yawara konstaterar dock på flera ställen att Jodys japanska är bra, och med tanke på figurens språkfel får man intrycket att detta är en ren artighetsmarkör.¹³¹

Jodys japanska är med andra ord ogrammatisk, och den har även drag av konventionellt förenklat språk. Meningarna är mycket korta – endast 9,34 mora per mening. 1,46 verb förekommer per mening som innehåller verb (1,28 exklusive hjälpverb). Ordförrådet är mycket simpelt, och med ett undantag (”shoobu suru” – vinna och förlora) används endast basala, inhemska japanska verb. Upprepningar förekommer, betydligt oftare än när övriga figurer i serien talar. Ett exempel är när Jody presenterar sig för Yawara. Fyra gånger i följd upprepar hon enbart verbet ”tanomu” (i hortativ form), vilket här betyder att hon ber Yawara om en match, trots att hon får avslag varje gång. Dragen av förenklat språk är överhuvudtaget som tydligast i de första avsnitten där Jody medverkar – större delen av meningarna består endast av ett ord. Därefter blir satserna något längre (även om satser som endast innehåller en huvudsats är i stor majoritet) men de ovan nämnda språkfelen finns kvar. Bruket av adressathonorifikation varierar starkt. Vanligtvis använder Jody informell stil, och därtill förekommer förkortade former av hjälpverb (”-te iru” blir ”teru”), men ibland inträffar skiften till artig stil (för vilka jag inte ser något system). Lånorden tycks däremot främst syfta till att

¹³⁰ Språkfelen att lägga kopulans enkla form efter adjektiv sägs dock vara vanligt bland exempelvis språkstudenter. Detta språkfel förekommer även som ett konventionellt inslag i imitation av personer som talar ”lantisspråk”, t ex svarta slavar (se ovan). I ”lantisspråket” förekommer dock inte bara denna användning av kopulan, utan även uttryck som har sitt ursprung i nordostjapanska dialekter, t ex det modala ”bee”, (Exempel hos Kinsui (2003:185)) vilket inte är fallet i *Yawara!* I mitt exempelmaterial förekom språkfelen med kopulan endast i denna serie, och jag kan därför inte dra någon slutsats kring om detta är ett vanligt grepp för att imitera västerlänningar.

¹³¹ Urasawa: *Yawara!* vol 3 (1998:206, 217)

peka på ”västerländskhet” – förutom ”strong” och ”very” förekommer framför allt hälsningsfraser (”see you again”). Ändå får Jodys språk sägas innehålla spår av foreigner talk.

Detta får i viss mån sägas också om Yawaras sätt att adressera Jody. Tabellen nedan jämför hennes repliker till Jody med replikerna till japanerna:

	Antal meningar	Mora/mening	Verb/mening med verb	Andel meningar i artig stil
Till Jody	80	7,14	1,23 (1,14 exkl. hjälpverb)	7,5 %
Till japanerna	66	12,86	1,6 (1,28 exkl. hjälpverb)	7,7 %

Fig. 12: *Yawaras repliker i Yawara! (vol 3)*

Meningarna adresserade till Jody är mycket korta, men då 12 av 80 meningar enbart består av korta utrop under en judomatch är detta naturligt. De inledande meningarna utgörs därtill endast av korta stamningar (kanske en följd av Jodys resliga uppsyn). Dock är meningarna syntaktiskt enkla – de flesta av meningarna adresserade till Jody består enbart av en huvudsats – de är ”nybörjarläroboksartade”. Vidare är meningarna tydliga, vilket syns genom att Jody är den enda figuren i de undersökta avsnitten som adresseras med ”anata” (du). ”Anata” används totalt fem gånger till Jody. Ibland används ”anata” direkt efter Jodys namn (vilket kan kännas onödigt tydligt), som i nedanstående exempel:

(24) Jody! A... anata [Ø] itsu-made nihon-ni i-ru no?¹³²
 Jody! D... du [Ø] när-ALL Japan-LOK finnas-I.DÅT FIN
 ’Jody! Hur länge blir du i Japan?’

I exemplet ovan elideras vidare topikpartikeln ”wa”, men denna typ av elisioner är möjliga också i japanskt ”standardtalspråk”. Dock finns också tillfällen där partiklar elideras konsekvent, på ett sätt som inte sker i Yawaras repliker till japaner:

(25) Atashi [Ø] eigo [Ø] nigate na-n des-u ne.¹³³
 Jag [Ø] engelska [Ø] dålig KOP-NML KOP-ART-I.DÅT FIN
 ’Jag är (nämligen) dålig på engelska.’

Första gången Yawara träffar Jody använder hon artig stil, vilket dock är naturligt i denna situation eftersom hon adresserar en obekant; därefter används artig stil enbart i vanliga fraser under judomatchen. Med andra ord beror bruket av artig stil inte på att hon förenklar språket.

¹³² Urasawa (1998:207)

¹³³ Urasawa (1998: 186)

Inte heller Yawaras bruk av lånord visar drag av foreigner talk – engelskans ”hello” används vid första mötet med Jody, men det är också allt. Tydligheten (exempelvis bruket av ”anata”) har dock drag av förenklat språk.

3.2.8 *Ooi! Ryoma* av Tetsuya Takeda & Yuu Koyama

Denna serie (1986-1996) är en delvis fiktiv biografi över Ryoma Sakamoto (1836-1867), en av initiativtagarna till Meijirestaurationen. Enligt denna serie ska Ryoma i sin barndom ha hjälpt en amerikansk sjöman, John Eric, och i gengäld ha blivit lovad att få följa med denne på resor över de sju haven när han blir vuxen. I de avsnitt jag har undersökt börjar Ryoma följa med på John Erics resa, men han hinner bara komma till det av Taipingupproret härjade Shanghai och bevittna engelsmännens grymheter mot lokalbefolkningen, innan han inser att han måste återvända till sitt fosterland, för att det inte ska gå Kinas öde till mötes.

John Erics japanska innehåller många av de stereotyper för västerlänningsspråk som tas upp i Megumi Yodas studie, såsom förlängning och elision av mora (också när han skriver japanska) samt användning av katakana istället för hiragana (något som dock försvinner en bit in i berättelsen). Dock använder han endast ett engelskt uttryck – ”once more”. Likaså används utropet ”Oh!” (se ovan) flitigt, och i de flesta fall för att uttrycka att John är imponerad. Kanske är det den historiska miljön som gör att lånord över huvud taget förekommer relativt sparsmakat i denna serie.

Författarna till *Ooi! Ryoma* experimenterar med greppet att skriva repliker som man tänker sig är framsagda på engelska med horisontell stil, medan de japanska replikerna skrivs vertikalt. Dock är Johns engelska meningar i snitt kortare (7,79 mora per mening) än de på japanska (13,87 mora per mening). Mer än hälften av meningarna utgörs av utrop och namn på personer, men även om dessa meningar tas bort är tendensen densamma. De japanska meningarna med verb innehåller 1,93 verb/mening med verb (1,49 exkl. hjälpverb), medan motsvarande siffra för de engelska meningarna är 1,63 verb/mening med verb (1,25 exkl. hjälpverb). Några större skillnader mellan Johns engelska och hans japanska ser man inte heller i övrigt. John använder en mycket informell stil, kännetecknad av exempelvis starkt maskulina satsfinala partiklar som ”ze” och ”zo” både i replikerna på engelska och i de på japanska. Kontraherade verbformer, t ex ”mawaranya naran” istället för ”mawaranakereba naranai”, behärskar John också. Trots den informella stilen använder han genomgående det för en man relativt formella förstapersonspronomenet ”watashi”. Stora delar av de vertikalt skrivna meningarna är avbrutna, men eftersom majoriteten av dem framsägs under känslomässig bestörtning (chocken över att Ryoma väljer att återvända till Japan) är detta inte

konstigt. Övriga figurer använder också avbrutna meningar flitigt i denna serie, så detta tycks vara ett utslag av författarens personliga stil.

Margaret, Johns dotter från ett tidigare äktenskap, är också med på resan. Hon hinner bli lätt förälskad i Ryoma och blir mycket besviken när han reser hem. Redan vid första mötet överraskas Ryoma av att Margaret behärskar japanska, och än mindre än i fallet med John Eric uppdagar författaren att hennes japanska skulle vara felaktig. Hon beskrivs dock som västerländsk på ett sätt som ter sig chockerande för Ryoma – till exempel vill hon hålla honom i handen när de är ute och går. Margaret refererar genomgående till John med ”papa” istället för med japanskans ”otoosan” och ”chichi”, både när hon talar engelska och när hon talar japanska. Vidare används engelska interjektioner – ”no” och ”OK”, istället för de inhemska japanska motsvarigheterna, vilket sannolikt syftar till att påvisa ”västerländskhet”. Stilen är genomgående informell, förutom när hon (på engelska) samtalar med engelska soldater. Adressathonorifikationen i detta samtal hade antagligen tett sig naturlig också för en japan, eftersom det dels rör sig om personer som är obekanta, dels om en situation som påkallar formellt språk. Liksom i fallet med John är Margarets meningar på engelska något kortare (9,7 mora per mening) än de japanska (10,9 mora), och stora delar av replikerna utgörs enbart av utrop eller adressatens namn. Dock innehåller Margarets meningar med verb på engelska i snitt fler verb (1,52; 1,12 exkl. hjälpverb) än de på japanska (1,4; 1,12 exkl. hjälpverb). Sammantaget visar Margarets japanska inte prov på foreigner talk.

Episoderna med John innehåller även ett antal västerländska bificurer. De flesta av dessa talar enbart engelska, och jag finner inga drag vare sig av foreigner talk eller av det västerländingsrollspråk som Yoda diskuterar, med undantag för att en engelsktalande droskkusk adresserar John med ”mister”. Fem repliker finns dock, i vilka sjömän på Johns fartyg tilltalar Ryoma på japanska. Dessa repliker är skrivna med katakana och utmärks av partikelelisioner (i betydligt högre utsträckning än övriga karaktärers repliker), som i nedanstående exempel:

(26) Ryoma [Ø], Maagaretto [Ø] yon-de-ru.¹³⁴
Ryoma [Ø] Margaret [Ø] ropa-GER-PROG-I.DÅT
'Ryoma, Margaret ropar.'

Här är det knappast fråga om elisioner på grund av informell stil (i varje fall inte den andra elisionen), utan om en primitiv språkform av det slag som Kinsui karakteriserar som ”indianspråk” (se ovan). Samtidigt är det ingalunda kortare repliker än många av de utrop som förekommer vid andra tillfällen i serien.

¹³⁴ Takeda & Koyama: *Ooi! Ryoma* vol 6 (2010: 27)

Denna serie ger också prov på hur den japanske huvudpersonen modifierar språket i samtal med talare med låg språkkompetens. John och Margaret är inte föremål för dessa förenklingar – deras japanska tycks vara god. När Ryoma däremot presenterar sig för sjömannen som ska föra honom till Johns båt, använder han syntaktiskt enkla meningar, karakteriserade av upprepningar, medan han gestikulerar livligt:

(27) Ryoma, Ryoma. John-no tomodachi [Ø], Ryoma.¹³⁵
 Ryoma, Ryoma. John-GEN vän [Ø] Ryoma
 'Ryoma, Ryoma. Johns vän, Ryoma.'

Detta går igen när han ska be en Taipingsoldat och dennes yngre syskon att tala om var de bor:

(28) Antara-no, ie... sum-u ie... ne-ru tokoro... doko!? Hayoo it-te,
 Ni-GEN hus... bo-I.DÅT hus... sova-I.DÅT plats... var!? Snabbt gå-GER
 chiryoo shi-te, yasuma-n to ika-n.¹³⁶
 läkning göra-GER vila-NEG gå-NEG-I.DÅT
 'Ert hus... huset där ni bor... platsen där ni sover... var? Dit fort, bli botad, måste vila.'

Trots många upprepningar och ofullständiga, korta, satser skiljer sig dessa språkmodifikationer från de resultat för verkligt japanskt foreigner talk som påvisats i tidigare studier, då Ryoma fortsätter använda det ”samurajrollspråk” med ursprung i västjapansk dialekt (med former som ”hayoo” och ”yasuma_n”) som genomsyrar serien i övrigt. Ändå får Ryomas språkmodifikationer här sägas uppfylla kriterierna för foreigner talk.

3.2.9 Sammanfattning

Tabellen i figur 13 (nästa sida) sammanfattar vilka drag av foreigner talk som har påträffats i de ovan undersökta verken. Följande symboler används:

- X drag av foreigner talk
- ? drag som förekommer, men som här troligen inte beror på foreigner talk utan på t ex figurernas relation till varandra, författarens stil, rollspråksmarkör för ”västerländskhet”/”foreignness”...
- förekommer inte

¹³⁵ Takeda & Koyama: *Ooi! Ryoma* vol 5 (2010: 333)

¹³⁶ Takeda & Koyama: *Ooi! Ryoma* vol 6 (2010: 68)

	Korta meningar	Enkel syntax (verb)	Enkelt ordförråd	Artig stil	Lånord	Annat
Marion i Nagai: <i>Omokage</i>	-	-	? förfs. stil?	? situation	? västerländskhet	Pratar franska?
Berättaren i Nagai: <i>Omokage</i>	? situation	-	? förfs stil?	? situation	-	Pratar franska?
Henry i Okamoto: <i>Kani no okado</i>	X	X	X	? situation	? end. ett ord	"Aru yo"-japanska Upprepningar
Hanshichi i Okamoto: <i>Kani no okado</i>	X	X	-	X	-	Tydlighet – detaljerade meningar
Västerländska prostituerade i Tanizaki: <i>Tomoda to...</i>	? situation	? situation	-	-	-	Pratar engelska? Förstår inte
K i Tanizaki: <i>Tomoda to Matsunaga...</i> Till kvinnorna	? situation	? situation	-	-	-	Pratar engelska?
Till sydostasiat	X	X	-	-	-	Upprepningar Tydlighet Pauser
Receptionist i Unno: <i>Jinzooningen efu shi</i>	X	X	-	? situation	-	"Aru yo"-japanska Upprepningar Ellipser
Ivanoff i Unno: <i>Jinzooningen efu shi</i>	X	X	-	? västerländskhet	-	"Aru yo"-japanska Upprepningar Ellipser
Shoota i Unno: <i>Jinzooningen efu shi</i>	-	-	-	? situation	-	
Kyasarin i Yamamura: <i>Moeta hanayome</i>	-	-	-	-	? västerländskhet	Uttalsfel Kommenterar att hon inte är japan
Hamaguchi i Yamamura: <i>Moeta hanayome</i>	-	-	-	? relationen till Kyasarin ?	? hälsningsfraser...	
Piccolette i Takahashi: <i>Ranma ½</i>	-	-	-	? västerländskhet	? västerländskhet	
San Pooru i Takahashi: <i>Ranma ½</i>	-	-	-	? västerländskhet	? västerländskhet	
Ranma (flicka) i Takahashi: <i>Ranma ½</i>	-	-	-	? västerländskhet	? västerländskhet	
Jody i Urasawa: <i>Yawara!</i>	X	X	? förfs. stil	-	? västerländskhet	Upprepningar Uttalsfel Partikelellipser Felaktig användning av kopula
Yawara i Urasawa: <i>Yawara!</i>	X	X	-	-	-	Tydlighet/ Utförlighet
John i Takeda/Koyama: <i>Ooi! Ryoma</i>	-	-	-	-	? västerländskhet	Uttalsfel Katakana
Margaret i Takeda/ Koyama: <i>Ooi! Ryoma</i>	-	-	-	-	? västerländskhet	
Sjömän i Takeda/Koyama: <i>Ooi! Ryoma</i>	X	X	-	-	? västerländskhet	Partikelelisioner
Ryoma i Takeda/Koyama: <i>Ooi! Ryoma</i> Till Jody, Margaret	-	-	-	-	-	
Till bifigurer	X	X	-	-	-	Upprepning Tydlighet

Fig. 13: Förekomst av foreigner talk i de undersökta verken

4. AVSLUTNING

4.1 Diskussion

I samtliga studerade verk markerades på något sätt med språkliga medel att det var västerlänningar som talade, trots att verken skilde sig åt med avseende på både genre och tid. Mest frekvent var bruket av ord från figureernas modersmål – exempelvis hälsningsfraser och vanliga ord som ”ja” och ”nej” sades på engelska och franska, framför allt i de nyare verken. Däremot framställdes västerlänningarnas språk sällan som förenklat – de behärskade japanskans morfologi fullt ut, och likaså var deras ordförråd avancerat. Lånord som ersätter vanliga inhemska uttryck syftar med andra ord inte till att uttrycka bruten japanska, utan visar nästan genomgående på att figuren är ”västerlänning” (på samma sätt som Megumi Yoda menar att ”oo” används) – det jag i titeln kallar ”foreignness”. I vissa fall skriver författarna dock att figureernas repliker är på engelska – och även om man på så vis inte kan identifiera drag av språkliga förenklingar, så får engelskan då sägas vara ett inslag av foreigner talk som stämmer med studier av verkliga förhållanden.

Vilka drag av foreigner talk går då igen när man återger utlänningars sätt att tala? Morfologiska förenklingar tycks sällan förekomma i japanskt foreigner talk, vare sig som kommunikationsförenkling (med undantag för ”aru yo- japanskans” ovan nämnda sätt att uttrycka befallning) eller som imitation av utlänningars brytning – att kontrastera mot bruket av infinitiv i västerländska förenklade register. En av foreigner talk- forskarna i litteraturöversikten, Kozue Uzawa,¹³⁷ diskuterade om detta kan ha koppling till att japaner betraktar morfologiskt komplexa verbformer som enskilda ord, och att formerna därför anses ha sin ”enklaste” möjliga form också i interaktionen med andra modersmålstalare. Här skulle man kunna granska utformningen av förenklat språk i fler agglutinerande språk än japanskan, och se om detta är ett återkommande fenomen.

De drag av foreigner talk som förekommer i imitation av utlänningar är främst av syntaktisk natur – korta meningar med endast ett fåtal bisatser. Två av de verk där jag uppfattade detta som ett utslag av foreigner talk innehöll västerlänningar som använde ”aru yo-japanska” (*Kani no okado* och *Jinzoo ningen Efu shi*), vilket tyder på att detta språkbruk (och även ”Yokohamadialekten” som den bygger på), förutom språkspecifika drag för japanskan som ”aru” och ”yoroshii”, i äldre litteratur även har byggt på konventionella drag för förenklat språk. Samtidigt är dock västerlänningarnas japanska (med undantag för dragen som erinrar om ”Yokohama dialect” och de fall där partikelellipser iakttas) ingalunda att betrakta som

¹³⁷ Uzawa (1986: 6)

ogrammatisk, vilket inte heller är fallet för språkmodifikationerna i verkligt, primärt japanskt foreigner talk. Ett undantag finns dock – kanadensiskan Jodys användning av kopulan i serien *Yawara!* Att lägga den artiga formen av kopulan efter verbet istället för att böja verbet i artig form kan tolkas som ett universellt drag av morfologisk förenkling.¹³⁸ Jody kan dock lägga den artiga kopulan till både artiga och icke-artiga former, och detta är ej heller något språkfel som återkommer hos västerlänningar i andra undersökta verk. Jodys språkfel kan därför inte ses som ett utslag av konventionellt foreigner talk.

I fyra av de undersökta verken förekom västerlänningar som nästan konsekvent använde adressathonorifikation. I två av dem – *Kani no okado* och *Jinzoo ningen Efu shi* – talade figurerna ”aru yo- japanska”, och i det rollspråket används adressathonorifikation konsekvent (har blivit ett ”frost” inslag). I novellen *Omokage* kan däremot den artiga stilen vara situationsbaserad (obekanta personer samtalar), och i *Ranma ½* grundar sig den artiga stilen eventuellt på att västerlänningen framställs som en stereotyp kypare. Med andra ord kan man inte dra någon slutsats kring om västerlänningar som ett utslag av foreigner talk använder artig stil i skönlitteratur (förutom om man räknar Yokohamadialekten som foreigner talk).

Finns då ett stereotyp ”västerlänningsspråk” grundat på foreigner talk, trots olikheter de undersökta verken sinsemellan? För att svara på det får man fundera över varför vissa författare använder modifierat språk medan andra inte gör det. Att döma av de verk som undersökts i denna studie får Kinsuis tankar om personbas- och karaktärbasbehandling av människor sägas vara applicerbara. I *Omokage*, *Moeta hanayome* och *Ooi! Ryoma* har västerlänningarna viktiga roller – i de två förstnämnda verken fungerar de som huvudpersoner, och i det sistnämnda verket är två av figurerna nära vänner till huvudpersonen, och författaren illustrerar att de har känslor (i *Ooi! Ryoma* förekommer också västerlänningar som fungerar som rena statister, och deras språk framställs som enkelt). För att läsaren ska kunna förstå figurernas känslor blir de mest ”frusna” rollspråksmarkörerna till hinder, och förenklat språk får därtill figuren att verka komisk. Också dessa utförligt beskrivna personer använder dock fler lånord än japanerna, så det är ändå tydligt för läsaren att det är västerlänningar som talar.

Den figur i de undersökta verken vars språk ligger närmast verkligt foreigner talk (förutom att han använder Yokohamadialekt) är Henry i *Kani no okado*. Denne har endast en obetydlig biroll, vilket gör att författaren behöver snabba medel för att beskriva honom. I *Yawara!* beskrivs västerlänningen som lätt komisk, vilket de språkfel som figuren gör förstärker. Även i *Ranma ½*, där västerlänningarna är komiska bifigurer (eller rentav karikatyrer), är det

¹³⁸ En parallell i standardjapanskan är sättet att uttrycka epistemisk modalitet (”förmodligen”) med den verbform, som i modern talad japanska uttrycker hortativ (-oo), vilket med tiden har ersatts med att den kopulaform, som morfologiskt är identisk med hortativen, läggs som predikatsförlängning till verbets grundform (-daroo).

naturligt att stereotypiskt språk används – även om det i denna serie inte har drag av foreigner talk. Också de prostituerade i *Tomoda to Matsunaga no hanashi* har obetydliga roller, men i deras språk påträffas ingen tydlig språklig förenkling. Däremot sägs det att figurerna talar engelska och de påstår sig inte förstå japanska, vilket lika mycket som faktisk språkmodifikation är ett snabbt sätt att beskriva figuren som ”avvikande”. Professor Ivanoff i *Jinzoo ningen Efu shi*, däremot, har en viktig roll som berättelsens skurk, och då talar han ”professorsspråk” – vilket sannolikt ska frammana bilden av en galen vetenskapsman, men i de avsnitt där han talar ”aru yo- japanska” har rollen som västerlänning överhanden.

De figurer, vilkas språk liknar foreigner talk, har vissa drag gemensamma (även sett över tid). De har alla korta och syntaktiskt okomplicerade repliker, och upprepningar förekommer på ett sätt som inte är fallet när japanerna talar. I två av verken förekommer därtill överdrivna förtydliganden (t ex hög frekvens av andrapersonspronomen). Dock är empirin alltför liten för att kunna avgöra om dessa drag är stereotypa/konventionella för återgivning av sekundärt foreigner talk (om man inte väljer att räkna ”aru yo- japanska” som den utformas i äldre litteratur som foreigner talk).

I vissa av de undersökta verken förenklar *japanerna* sitt språk i samtal med utlänningar. En tendens finns, nämligen att språkmodifikationer används vid tilltal av utlänningar vilkas språk återges som avvikande (se fig. 12).¹³⁹ Speciellt i *Kani no okado* liknar detektivens språkmodifikationer de drag som omtalas i studier av verkligt foreigner talk – meningarna är korta och starkt förtydligande, samtidigt som stilen är artig (i detta fall beror artigheten inte på exempelvis sociala hierarkier). Däremot förekommer inte engelska lånord, vilket kan bero på att novellen är gammal. Också i *Yawara!* används korta meningar och förtydliganden. I *Tomoda to Matsunaga no hanashi* och *Ooi! Ryooma* använder huvudpersonerna starkt förenklat språk, men inte i interaktion med västerlänningar utan med andra asiater. Med undantag för Jody i *Yawara!* är dessa utlänningar rena statister, och det rör sig endast om några enstaka repliker. Detta förenklade språk påminner genom sin enkelhet (t ex partikel-ellipser) och extrema tydlighet snarare om det engelska foreigner talk som omtalas i Fergusons första studier än om de drag som påvisas i studier kring japanskt foreigner talk. Detta har sannolikt sin grund i att försökspersonerna i undersökningar om japanskt foreigner talk ofta har haft grundläggande språkfärdighet i japanska, och att språkmodifikationerna snarare har med tydlighet än med enkelhet att göra (att jämföra med Fergusons ursprungliga

¹³⁹ Denna tendens iakttas inte på andra håll – i Kinsuis studier finns utdrag från litterära texter där utlänningarna använder ”aru yo”- japanska, men där japanerna adresserar dem med standardspråk – att jämföra med fallet i västerländsk populärkultur.

studier där man diskuterar språk som används till talare med uttalat ”låg” språkkompetens). I Daniel Longs undersökning av foreigner talk vid vägbeskrivningar, där modersmålstalarna inte hade någon kännedom om de icke modersmålstalandes språkkompetens, fanns dock vissa av dragen i de litterära texterna (exempelvis partikelelisioner) påvisade. För att kunna kartlägga om det finns ett konventionellt sätt att återge primärt foreigner talk (modifikation till utlänningar) i japansk fiktionslitteratur får man i så fall göra en studie där man granskar språket som används till utlänningar (oavsett nationalitet) med uttalat låg språkkompetens. För att ett sådant studium ska vara möjligt krävs dock dels ett stort exempelmaterial, dels fler studier av primärt japanskt foreigner talk i autentiska situationer, t ex vägbeskrivningar som i Longs artikel. Ett problem med sådana studier är dock att engelska sannolikt skulle användas i hög utsträckning. Likaså kan alltför basala kommunikationssituationer medföra att modersmålstalarna inte får något praktiskt behov av att modifiera språket.

Under min undersökning märkte jag att mina mallar för att mäta förekomsten av foreigner talk kvantitativt inte var till så stor nytta som jag hade trott – mina avgöranden kring om förenklat språk användes kom snarare att bygga på iakttagelser utifrån enskilda meningar. Detta beror framför allt på att figurerna har så radikalt olika roller för berättelserna. Figurer som enbart är statister får exempelvis per automatik kortare och enklare meningar än de som har större roller. Det ideala för denna typ av undersökning hade varit att konsultera en informant, eller ännu hellre att en modersmålstalande japan utfört studien. Trots att jag övervägt och försökt begränsa vad jag skulle beräkna stötte jag ändå på flera problem vid genomförandet – exempelvis har olika författare olika system för interpunktion.

4.2 Slutsats

Syftet med min studie har varit att klargöra om fenomenet foreigner talk avsätter spår i västerlänningars sätt att tala och bli tilltalade i japansk skönlitteratur, vilket undersöktes utifrån åtta fiktionsverk från olika perioder under 1900-talet. De däri påträffade dragen jämfördes med sådant som sägs karakterisera verkligt japanskt foreigner talk.

Det visade sig att västerlänningarnas sätt att tala relativt sällan hade karaktär av förenklat språk, även om författarna genomgående försökte visa att figurerna är utlänningar med språkets hjälp, exempelvis genom lånord – alltså ”karaktärsmarkörer” för utländskhet (foreignness). I synnerhet var det i fall där västerlänningarna hade obetydliga biroller som imitationen av deras språk fick drag av förenkling. Det är också enbart i samtal med denna senare grupp av figurer som *japanernas* repliker får drag av förenklat språk.

De inslag som liknar foreigner talk har framför allt syntaktisk karaktär – korta meningar som oftast endast består av en enda huvudsats, och tydlighet genom exempelvis upprepningar. Några återkommande morfologiska modifieringar förekommer däremot inte (frånsett i de texter där västerlänningarna talar på ett sätt som går tillbaka på pidginspråket ”Yokohama dialect” – med andra ord ett ”fruset” foreigner talk). Modifieringarna skiljer sig dock så pass mycket mellan olika verk, och finns påvisade i så pass få källor, att man inte kan säga att detta förenklade språk har ställning som konventionellt språkbruk bara efter denna studie.

4.3 Vidare forskning

Denna studie har visat att sättet att porträttera västerlänningars språk i japansk skönlitteratur inte konventionellt tycks bygga på återgivning av foreigner talk, som fallet tycks vara när andra folkslag stereotypt framställs i västerländsk fiktion. Möjligen kan man få fram andra resultat om man granskar filmer, eftersom man då också kan iaktta fonologiska modifieringar (och dessa sägs vara framträdande i japanskt foreigner talk). Dock finns andra sätt, på vilka relationer mellan rollspråk i skönlitteratur och foreigner talk kan studeras vidare.

I verken fanns enstaka prov på hur japaner i interaktion med ganska anonyma bifigurer använde ett starkt förenklat språk, vilket dock i viss mån skilde sig från verkligt japanskt foreigner talk. Att identifiera om detta språkbruk är konventionellt i japanskan för tilltal av figurer med uttalat ”låg” språkkompetens är därför ett naturligt första steg för vidare forskning. Här skulle man behöva ett stort korpus att undersöka, eftersom utlänningar sällan figurerar i japansk fiktionslitteratur, och när de förekommer är det fråga om ganska korta scener. Att granska översättningar från västerländska språk är ytterligare ett alternativ, eftersom man då vet på vilka ställen man ska leta modifieringar redan från början.

De kanske tydligaste proven på konventionellt foreigner talk fanns i de texter där västerlänningarna använde ”aru yo- japanska”. Eftersom detta språkbruk går tillbaka på pidginspråket ”Yokohama dialect”, alltså ett ”fruset” foreigner talk, kan man diskutera om detta språks uppkomst kan appliceras på Fergusons ursprungliga teorier om språkförenklingar. Här kan man även granska hur utlänningars språk framställs i litteratur före Meijirestaurationen – finns exempelvis skildringar av hur man kommunicerade med holländare på 1700-talet (utöver de västerländska resenärer som diskuterar japanska språket i reseskildringar)? I så fall är dock kunskaper i klassisk japanska nödvändigt. Ytterligare ett sätt att gå vidare med ämnet är att granska äldre översättningar av västerländsk litteratur, och se hur man har tacklat återgivning av sekundärt foreigner talk – har de japanska översättarna sett Yokohamadialekten som en kulturell motsvarighet till det förenklade språket där?

LITTERATURFÖRTECKNING

Referenslitteratur

- Ferguson, C A (1968): "Absence of Copula and the notion of Simplicity" (nätversion – www.eric.ed.gov/PDFS/ED030844.pdf 2012-02-14)
- Ferguson, C A (1975): "Toward a Characterization of English Foreigner Talk" i *Anthropological Linguistics* 17:1 sid. 1-14
- Ferguson, C A (1981): "Foreigner Talk as the Name of a Simplified Register" i *International Journal of Sociology of Language* 28 sid. 9-18
- Inoue, A (2006): "Grammatical features of Yokohama Pidgin Japanese: Common characteristics of restricted pidgins" i *Japanese/Korean Linguistics Volume 1* sid. 55-66
- Kanazawa, A (2006): "Herun san kotoba ni okeru Koizumi Setsu no choosei nihongo" [Koizumi Setsus modifierade japanska, såsom den visar sig i "Hearn san kotoba"] i *Koide kinen nihongo kyooiku ronbunshuu 14* [Rapportsamling om japanskundervisning till minne av Koide] sid. 51-64
- Kinsui, S (2003): *Vaacharu nihongo – yakuwarigo no nazo* [Virtuell japanska – Rollspråkets gåtor] Tokyo: Iwanami Shoten
- Kinsui, S (2007): "Yakuwarigo toshite no pijin nihongo no rekishi" [Pidginjapanskans historia som rollspråk] i Kinsui, S (red): *Yakuwarigo kenkyuu no chihei* [Rollspråksforskningens horisont] Tokyo: Kuroshio Shuppan
- Li, C A & Thompson, S A (1981): *Mandarin Chinese: a functional reference grammar* Berkeley, University of California
- Lipski, J M (2006): "Mi no saber: on the origins of "ape-man" foreigner talk" (föreläsningsmanus – www.personal.psu.edu/jml34/apeman 2012-02-03)
- Long, D (1992): "Nihongo ni yoru komyunikeishon – nihongo ni okeru forinaa tooku" [Kommunikation på japanska – Foreigner talk i japanskan] i *Nihongogaku* [Japansk lingvistik] 11
- Martin, S E (1988): *A Reference Grammar of Japanese* Rutland: Charles E. Tuttle Company
- Muysken, P (2007): *Functional Categories*, Cambridge: Cambridge University Press
- Onaha, H (1987): "Foreigner Talk in Japanese: A Comparison of Ellipsis of Particles and Noun Phrases between Foreigner Talk and Speech to Native Speakers", i *JACET Bulletin* 18 sid 89-108
- Sakomoto, J (2011): "Normalizing Unnaturalness: Indexing "Foreignness" in Japanese-

- dubbed Versions of American Movies and TV Dramas” masteruppsats, University of Singapore
- Skoutarides, A (1981): ”Nihongo ni okeru forinaa tooku” [Foreigner talk i japanska] i *Nihongo kyooiku* [Japanskundervisning] 45 sid. 53-62
- Snow, C E., van Eeden, R. & Muysken, P. “The Interactional Origins of Foreigner Talk: Municipal Employees and Foreign Workers” i *International Journal of Sociology of Language* 28 sid. 81-91
- Sokolik, M (1987): *A cross-linguistic analysis of foreigner talk syntax: English, Japanese and Spanish* Los Angeles: University of California
- Tateishi, Y, Ono, Y & Yamada, H (1988) “Nihonbun no yomiyasusa no hyookashiki” [Utvärderingsform för lätlästhets av japanska texter] i *Bunsho shori to hyuumanintafeesu* [Textbehandling och human interface] 18:4 sid. 1-8
- Tokunaga, A (2004): ”Komyunikeishon keitai ga forinaa tooku ni oyobosu eikyoo” [Kommunikationsformens inflytande på foreigner talk] i *Gengo bunka to nihongo kyooiku* [Språkkultur och japanskundervisning] 28 sid. 1-7
- Uzawa, K (1986): *Foreigner Talk in Japanese: Speech Adjustments of Native Speakers with Intermediate and Advanced Non-Native Speakers* Vancouver: The University of British Columbia
- Valdman, A (1981): “Sociolinguistic Aspects of Foreigner Talk” i *International Journal of Sociology of Language* 28 sid. 41-52
- Westman, F (2010): “Words of the Japanese Shadow” kandidatuppsats, Lunds universitet
- Willi, A (2007): “Foreigner Talk” Ur *The Languages of Aristophanes* Oxford: Oxford University Press sid. 198-225
- Wingstedt, C (red). (1860): *Japan och dess innebyggare* Stockholm: [eget förlag]
- Yoda, M (2007): “<Seiyoojingo> ”Oo, Romio!” no bunkei” [<Västerlänningsspråk> Satsmönstret “Oh, Romeo!”] i Kinsui, S (red): *Yakuwarigo kenkyuu no chihei* [Rollspråksforskningens horisont] Tokyo: Kuroshio Shuppan
- Yoda, M (2011): “Yakuwarigo toshite no katakoto nihongo” [Bruten japanska som rollspråk] i Kinsui, S (red): *Yakuwarigo kenkyuu no tenkai* [Rollspråksforskningens utveckling] Tokyo: Kuroshio Shuppan
- www.ilab.org/catalog_view/187/187_cat40.pdf (2012-04-04)

Exempelkällor

- Adams, R (1975 [1972]): *Watership Down* [rev. uppl.] Harmondsworth: Penguin Books

- Canniff, M (1973 [1934-1946]): "Terry och piraterna" Omtryckt i *Comics – den stora serieboken 5*
- Defoe, D (1928 [1719]): *Robinson Crusoe* [rev. uppl.], Stockholm: Bonniers
- Nagai, K (1951[1909]): "Omokage" [Minnesskuggor] ur *Furansu monogatari* [Berättelser om Frankrike] [rev. uppl] Tokyo: Shinchoosha
- Okamoto, T (1920): *Kani no okado* [Krabbklon]
(nätversion – www.aozora.gr.jp/cards/000082/files/982_15036 besökt 2012-02-09)
- Takahashi, R (2002 [1987-1996]): *Ranma ½* (vol. 16) [rev. uppl.] Tokyo: Shoogakukan
- Takeda, T & Koyama, Y (2006 [1986-1996]): *Ooi! Ryoma* (vol. 5 och 6) [rev. uppl.] Tokyo: Shoogakukan
- Tanizaki, J (1959 [1926]): *Tomoda to Matsunaga no hanashi* [rev. uppl.] Omtryckt i *Tanizaki Junichiro zenshuu* (vol. 12)
- Unno, J (1939) *Jinzoo ningen efu shi* [Roboten Efu] (nätversion – www.aozora.gr.jp/cards/000160/files/3372_15511 besökt 2012-02-09)
- Urasawa, N (1998 [1986-1993]) *Yawara!* (vol. 3) [rev. uppl.] Tokyo: Shoogakukan
- Yamamura, M (1982): *Moeta hanayome* [Den uppbrända bruden] Tokyo: Kobunsha

BILAGA: STATISTIK

Nedan redovisas de mätbara data som kommit fram i min undersökning.

Nyckel till tabellen:

Meningslängd Mora/mening		Fortsättning på statistik över längd		Vilken typ av meningar används och till vem?		Vilka verb förekommer och hur ofta?	
LÄNGD	STIL	VERB					
II 3	4	Till Shoota, Mariko	~te ageru	1	katazakeru	1	Figuren använder verbet ”katazakeru” en gång
5	10	utrop	~te iru/te oru	2	kuitsuku	1	
20	25	Artig utan verb	~te itadaku	12	kuru	1	
16 IV 25	25	Artig med verb	~te kudasaru	46	kuushin suru	1	
25	13	o ~kudasai	~te kureru	10	matsu	5	

Figurens första mening i kapitel 4 är 25 mora lång

Figuren yttrar 46 meningar, vilka innehåller verb, till Shoota och Mariko

Fortsättning på statistik över verb

Omokage av Kafu Nagai

Marion

Till berättaren							
LÄNGD	STIL		VERB				
17	35	artig utan verb	11	(ohanashi) suru	1	orosu	1
16	27	artig med verb	23	~te iru	8	ossharu	1
8	21	bruten utan verb	4	~te shimau	2	ryokoo suru	1
10	21	bruten med verb	6	aru	8	shinu	5
2	4	utrop	2	asobu	1	sonjiru	1
24	10	enkel utan verb	3	choodai suru	1	suku	1
12	58	enkel med verb	1	deru	1	suru	4
52	68	verb + nasai	1	goran ni naru	1	tsukeru	1
12	49			ikiru	1	tsuku	1
43	43			iku	3	wakareru	1
9	13			irassharu	2	wasureru	2
2	86			iru	2		
6	14			iu	2	LÅNORD	
9	43			kaeru	1	doroa (=droit)	1
25	133			kagu	1	echujian (=etudien)	1
11	3			kakaru	1	moderu	1
26	12			kogu	1		
2	11			kurasu	2		
26	15			kuru	1		
9	1			miru	1		
37	41			moosu	1		
7	11			naku	3		
32	4			naru	5		
9	17			nasuru	1		
5				neoki suru	1		
21				omoidasu	1		
20				omou	1		
Till blomsterhandlaren							
LÄNGD	STIL		VERB				
3		enkel utan verb	2	~te oku	1		
4		enkel med verb	1	makeru	1		
16							

Berättaren

LÄNGD	STIL	VERB	
17 22	Till Marion	aru	3
27 26	artig med verb	13 iru	1
27 19	artig utan verb	7 iu	1
23 5	enkel stil utan verb	3 kagiru	1
17 15	bruten utan verb	3 kuchidome suru	1
2 5	utrop	1 kuru	1
13 7		mieru	1
15 12		miru	1
11 14		naruru	1
17 10		shiru	1
10 4		shiru	1
22 6			
12 6			
17			

Blomsterhandlaren

LÄNGD	STIL	
12	Till Marion	
20	enkel utan verb	1
	artig (de gozaimasu) utan verb	1

Kani no okado av Kido Okamoto

Henry

LÄNGD	STIL	VERB	
4 ... 12	Till Hanshichi	~te iru	1
9 ... 17	Artig form utan verb	10 ~te yaru	1
17 ... 9	Artig form med verb	12 aru (som verk	3
13 ... 10	Bruten (utan verb)	9 korosu	2
5 ... 11		machigaeru	2
11 ... 19		mairu	1
7 ... 20	OBS! Verbet "aru" i funktion	narai ni kuru	1
7 ... 13	av kopula räknas INTE som	naruru	1
6 ... 13	ett verb i denna beräkning!	okoru	1
6 ... 8		omou	1
4 ... 5 ...		shinu	2
19 ... 21		shiraseru	1
19 ... 15		shiru	1
28 ... 16 ...		shizumu	1
2 ... 14		suru	1
2 ...			
		LÅNORD	
		foto	1

Hanshichi

Till Henry			
LÄNGD	STIL	VERB	
7	artig med verb	5 ~te iru	1
8	artig utan verb	2 iu	3
16	enkel utan verb	1 shinu	1
9		kuru	1
27		suru	1
9		motsu	1
22		au	1
18			

Till Gohachi			
LÄNGD	STIL	VERB	
18	21	enkel med verb	24 ~te aru 1 miru 1
22	9	enkel utan verb	6 ~te iku 2 miseru 1
16	7	artig med verb	6 ~te iru 5 naruru 2
19	26	artig utan verb	1 ~te kureru 1 netomari suru 1
19	20	verb + nasai	1 ~te kuru 2 nomu 1
22	31	utrop	1 ~te oku 1 odoroku 1
13	21		~te yaru 1 omou 1
11	15		aru 3 shiru 2
27	28		hoorikomu 1 suru 2
37	29		iku 5 toru 2
24	11		ireru 1 tsureru 2
49	26		iru 1 utsusu 1
40	26		iu 7
16	16		kaku 1
12	10		kasu 1
12	19		kawaru 1
22	19		kiku 3
28	13		komaru 1
2	21		korosu 3
23			kuru 2

Tomoda to Matsunaga no hanashi av Junichiro Tanizaki

Kyazarin

LÄNGD	STIL	VERB		
2	Till sig själv	suru	1	
17	skrik		1	
	enkel med verb		1	
17	Till Tomoda	~te iru	1	~te
15	enkel med verb	~te kureru	1	
6	enkel utan verb	~te shimau	1	
14	bruten med verb	aru	1	
16	namn	naru	1	
2		nomasu	1	
17		ogoru	1	
13		okoru	1	
14		okuru	1	
15		tsukau	1	
		tsumu	1	
		yameru	1	
		yosu	1	
26	Till K	shiraberu	1	
11	enkel med verb	iu	2	

Edona

LÄNGD	STIL	VERB		
12	Till K	iru	2	ma
15	enkel utan verb		2	
17	enkel med verb		2	
16				

Rooza

LÄNGD	STIL	VERB		
3	Till Tomoda?	nuku	1	
19	Utrop	shaberu	1	
17	enkel med verb	~te iru	1	

Flora

LÄNGD	STIL	VERB		
5	Till K och Tomoda	~te iru	3	
25	hälsning	dekakeru	1	
21	enkel med verb	hikkurikaesu	1	
34	enkel utan verb	iku	1	
15		nokoru	1	
16		sasou	1	pa

Okänd grupp kvinnor

LÄNGD	STIL	VERB		
14	till varandra	kuru	1	
8	enkel med verb	~te iru	1	
8	enkel utan verb	hairu	1	
13		~te iku	1	
22				
		(te mo 1)		

Okänd kvinna

LÄNGD	STIL		
8	Till K, Tomoda		
14	utrop	1	
	enkel utan verb	1	

K

LÄNGD	STIL	VERB		
Till filippinsk boy				
5	hälsning		1	(mi ni) 1
2	bruten		1	~te iru 1
4	enkel utan verb		3	kuru 2
10	enkel med verb		2	
24				
13				
11				
Till Edona				
13	enkel med verb		3	~te shimau 1
15				iru 2
24				kuru 1
				naru 1
Till Flora				
14	enkel med verb		1	iru 1
7	enkel utan verb		1	
Till Kyazarin				
27	enkel utan verb		1	~te iru 2
16	enkel med verb		2	anshin suru 1
36				aru 1
				horeru 1
				iken suru 1
Till Tomoda				
4	enkel utan verb		8	~te iru 6
13	enkel med verb		30	~te kureru 2
19	bruten med verb		1	~te kuru 1
25	bruten utan verb		1	~te miru 1
15	skratt		1	~te oku 1
14				~te shimau 2
8				~te yaru 5
13				abareru 1
21				arieru 1
5				aru 4
8				ateru 1
24				au 1
22				doojoo suru 1
7				hairu 1
22				horekomu 1
15				iku 3
23				iu 1
37				iu 9
22				kaeru 1
66				kaku 2
16				kamau 1
36				kangaeru 1
59				komaru 1
56				kuru 1
24				makaseru 1
27				mieru 1
76				miru 1
28				narau 1
51				naru 2
9				nattoku suru 1
91	...			nigeru 1
8				passiv 1
28				oboeru 1
16				okoru 2
46				omou 3
45				oshieru 3
65				osorehairu 1
64				ottori suru 1
31				sabireru 1
78				shinjiru 1
13				shiraseru 1
				shiru 1
				shiru 3
				soozoo suru 1
				suru 6
				togireru 1
				tomaru 1
				temoi 1
				tsukeru 1
				tsuku 1
				tsuku 1
				utagau 2
				yaru 1
				yomu 1

Jinzoo ningen efu shi av Juuza Unno

Receptionist i Ryssland

LÄNGD	STIL	VERB	
I 13	Till Shoota, Mariko	aru	1
15	Artig med verb	8 hairu	3
15	Artig utan verb	1 ireru	1
19	~nasai	1 naru	1
10		kaeru	4
12		iku	2
II 16		iu	2
21		miseru	1
15		furiageru	1
23			

Shoota

LÄNGD	STIL	VERB	
Till receptionist			
I 8 ... 4 ...	Bruten utan verb	2 ~te iru	1 matsu 1
II 18 9	Artig med verb	4 ~te kudasaru	1 miru 1
33 40		iu	1 sumu 1
		kakeru	1 yobu 1
		kuru	1
Till Ivanoff (Yokohamadialekt)			
II 16 7	Artig utan verb	6 miseru	3 Verb + tagaru 1
8 34	Artig med verb	6 nomu	2
21 IV 33	Enkel utan verb	2 odoroku	1
III 12 24 ...	Enkel med verb	1 kaeru	1
11 10	Bruten med verb	1 *gozonji da	1
17 VI 6		iu	1
27 23		hanasu	1 LÅNORD
15 20		~te kudasaru	2 robotto 1
Till Ivanoff (professorsspråk)			
IX 4 11	Enkel utan verb	3 ~te ageru	1 omou 1
22 22	Enkel med verb	7 ~te iru	3 shiraseru 2
11 9	Artig med verb	1 ~te kureru	1 shiru 1
6 30	Endast namnet	2 ~te oku	1 tasukeru 1
19 43	Verb + nasai	1 iu	3 tsukau 1
XXX 9 XL 17		kabaru	1 utsu 1
5 21		kaesu	1

Professor Ivanoff – ”aru yo- japanska”

LÄNGD	STIL	VERB	
II 3 4	Till Shoota, Mariko	~te ageru	1 katazakeru 1
5 10	utrop	2 ~te iru/te oru	9 kuitsuku 1
20 25	Artig utan verb	12 ~te itadaku	1 kuru 1
16 IV 25	Artig med verb	46 ~te kudasaru	1 kuushin suru 1
25 13	o ~kudasai	10 ~te kureru	1 matsu 5
10 25	nasai	3 ~te kuru	1 meirei suru 1
27 15	te kudasai	4 ~te oku	1 mieru 1
12 18	Enkel med verb	1 aru (finnas)	3 miru 4
16 21	bruten	1 chikireru	1 miseru 3
30 13	personnamn	1 dekiagaru	1 naru 3
21 16		dekiru	4 nomu 1
35 16		deru	1 oideninaru 2
III 5 6		hairu	5 oriru 1
9 33	OBS! Verbet "aru" i	hanasu	2 sawagu 1
16 60	funktion av kopula	hataraku	1 shaberu 1
34 23	räkns INTE som ett	iitsukeru	1 sugureru 1
17 4	verb i denna	iku	3 tatakuru 1
8 25	beräkning!	ireru	2 tsukeru 1
22 18		iru	1 tsukuru 1
14 14		iru (behöva)	1 ugoku 1
9 11		itasu	1 wakaruru 2
16 4		kabuseru	1 wasureru 1
15 21		kaeru	2 yameru 1
17 37		kanshin suru	1
9 14			
17 12			
5 8			
11 VI 5			
5 14			
27 11			
8 26			
8 9			
30 13			
11 10			
14 12			
15 7			
27 14			
19 14			
18 24			
13 15			

Professor Ivanoff – ”professors/gammalmansspråk”

LÄNGD				STIL		VERB				
IX	19		14	8	Till Shoota	~te aru	3	oeru	2	
	13		16	10	enkel med verb	~te iku	2	oide (ni naru)	1	
	14		27	33	enkel utan verb	~te iru	14	oeru	2	
	15		12	25	imperativ (-e/-ro)	~te kureru	2	okoru	2	
	10		16	23	Till kapten på båt	~te kuru	6	okureru	1	
	24		55	32	artig med verb	~te miru	4	okuru	2	
	43		11	36	enkel med verb	~te oku	7	omou	5	
	7		14	32	enkel utan verb	~te shimau	4	oojiru	1	
	29		19	2	utrop	abareru	1	oreru	1	
	17		46	3	Till Mariko och Shoota	aku	1	oriru	3	
	8		10	12	enkel med verb	aru	18	osaeru	1	
	18		10	5	enkel utan verb	bikkuri suru	1	osameru	2	
	34		26	XXXIX	19	Till brandman (?)	bunkai suru	1	oshieru	2
	39		23	10	enkel med verb	chigau	2	osu	2	
	29	XXXII	13	8	enkel utan verb	chinbotsu suru	1	sashimukeru	1	
X	16		21	78	skratt	dasu	3	setsumei suru	1	
	54		11	7	Till Shoota och Shimura	dekiru	5	shibaru	2	
	18		33	34	enkel med verb	deru	6	shinyoo suru	1	
	39		36	6	enkel utan verb	furueagaru	1	shiraberu	1	
XII	3		8	21	imperativ (-e/-ro)	gochisoo suru	1	shiraseru	1	
	41		12	20	Till Shimura	guzuguzu suru	2	shiru	5	
	11		46	43	enkel med verb	hairu	2	shitateru	2	
	4		19	33	enkel utan verb	hajimaru	2	shizumaru	2	
	15		41	30	bruten utan verb	hajimeru	1	sokonaru	1	
	14		24	34	imperativ (-tamae)	hanaridasu	1	sumu	1	
XIII	22		55	3	utrop	iidasu	1	suru	19	
	39		17	10	Till roboten Efu	iku	1	tanomu	1	
	47		48	53	enkel med verb	ireru	2	taoreru	1	
	17		12	46	enkel utan verb	iru (behöva)	1	tarasu	1	
XVIII	25		12	72	bruten med verb	iru (finnas)	5	tokaseru	1	
	28		21	44	imperativ (oide!)	iu	16	tokeru	2	
	11		18	41	Till sig själv	jooriku suru	1	toku	1	
	8		17	17	enkel med verb	kakeru	3	tomeru	1	
	28		16	25	enkel utan verb	kaneru	1	torikakaru	1	
	17	XXXV	45	22	bruten med verb	kangaeru	3	toritsukeru	1	
	13		11	9	utrop	kanjiru	2	tsukaisugiru	1	
	4		15	XL	10	katazukeru	1	tsukamaeru	1	
	18		4	26		keikaku suru	1	tsukeru	1	
	18		21	29		kikidasu	1	tsuku	4	
XXII	17		18	26		kiku	2	tsukuru	3	
	34		14	8		kimeru	1	tsumu	1	
	12		33	11		komaru	1	tsureru	2	
	15		9	9		kookai suru	1	ugokasu	1	
	11		8	22		korosu	1	ugoku	2	
	27		10	XLI	19	kureru	1	wakaru	9	
	4	XXXVI	4	57		kuru	3	yakiuchi suru	1	
XXX	22		6			kuzusu	1	yaru	4	
	12		7			ma ni au	1	yobu	2	
	13		13			me ni au	1	yurusu	1	
	18		6			mieru	2			
	9		9			miru	4			
	19		8			miseru	1			
	19	XXXVII	7			naosu	2			
	102		22			naru	10			
	5		10			nerau	1			
	11		6			nigedasu	1			
	86		29			nigeru	1			
	14		2			nobiru	1			
	7		6			oboeru	1			
	37	XXXVIII	23			odokasu	1			
XXXI	25		13			odoroku	2			

Moeta hanayome av Misa Yamamura

Kyasarin

OBS! Svarta rutor med vit text innebär att repliken är ett indirekt citat

LÄNGD								STIL	
I	4	8	13	7	45	8		Till Ichiroo	
	5	VIII	9	27	20	20	7	enkel utan verb	36
	30		1	37	15	48	3	enkel med verb	135
	23		9	3	20	47	15	artig med verb	8 (deshoo 5)
	27		14	22	7	30	12	bruten med verb	2
	16		54	27	4	30	44	engelska	5
	11		14	12	13	11	14	utrop	5
	3		3	16	20	5	14	Till Kariya	
	26		70	28	25	4	50	enkel utan verb	8
	17		5	3	36	8	43	enkel med verb	7
	3		6	19	49	30	34	artig utan verb	9
	15		28	18	42	29	48	artig med verb	58
	2		29	27	19	30	7	bruten utan verb	2
	28		42	3	40	31	57	brutn med verb	7 (artig 2)
	27		92	26	22	14	20	engelska	16 (end. namn 3)
	23		54	19	25	35	88	utrop	1
	27		19	7	75	27	43	Till Ichimura (Marikos advokat)	
	36		36	4	36	38	64	enkel utan verb	2
	21		34	8	29	69	27	enkel med verb	1
	10		5	23	105	5	52	artig utan verb	6
	31		24	4	60	35	21	artig med verb	33
	36		39	9	31	3	60	engelska	10 (end. namn 1)
	14		24	8	15	48	26	utrop	1
	72		10	40	19	5	64	Till Mariko (mördaren)	
	42		39	27	17	47	75	enkel med verb	7
	37		15	18	5	29	3	artig utan verb	2
	26		54	95	5	5	26	artig med verb	6
	70		45	10	3	3	21	engelska	3 (end. namn 1)
	54		8	27	13	6	8	Verb + nasai	2
	25		14	31	9	45	38	Till alla i slutscenen	
	21		41	26	8	18	59	artig med verb	7
	66		6	35	3	35	66		
	22		19	72	6	58	66	Till Ichiroo (indirekt citat)	
	2		64	29	39	17	58	enkel med verb	1
	7		66	17	28	8	49	enkel utan verb	1
	3		45	6	2	28	45	artig med verb	2 (deshoo 2)
	8		12	2	52	48	31		
	7		25	17	17	29	41		
	6		38	28	39	60	10		
	17		22	43	79	50	83		
	27		8	31	40	63	3		
	2		13	26	28	35	33		
	24		22	27	28	13	56		
	34		7	17	3	25	41		
	34		15	29	3	35	55		
	10		19	21	3	25	3		
	2		6	26	17	39	53		
	4	XIV	32	25	35	63	21		
	6		19	7	33	21	11		
	10		14	24	3	10	70		
	21		19	34	7	29	79		
	3		4	19	34	31	49		
	37		4	56	3	33	45		
	19		5	2	45	26	40		
	3		4	11	38	2	93		
	95		42	19	46	9	37		
	6		10	18	45	30	34		
	7		42	3	11	45	45		
	19		36	11	45	3	21		
	18		33	25	43	20	35		
	3		12	3	54	7	27		
	16		33	22	6	49	19		
	5		16	23	43	19	49		
	46		38	42	79	23	18		
	16		20	17	22	39			
	24		17	14	28	27			
	10		59	6	28	3			
	4		5	8	17	23			

VERB						LÅNORD	
~te iku	3		kan suru	1	setsume suru	2 hort 1	hoteru 14
~te irassharu	2	(eg, h)	kangaeru	5 passiv	shaberu	1	aisu 4 ist. f. koori
~te iru	53	ba 1	katamuku	1	shimaru	1	amerika 3
~te itadaku	5	tai 1	katazukeru	2 passiv	shimeru	2	aribai 1
~te kudasaru	1		katto suru	2	shinjiru	1	baa 4 (bar)
~te kureru	5		kesshin suru	1	shinu	5	botan 1
~te kuru	13		kesu	4 zu ni 1	shiraberu	1	chekkuauto 1
~te miru	2	tara 1	kieru	1	shiru	8	chekkuin 1
~te morau	2		kikoeru	1	shobun suru	1	daiya 2 (diamant)
~te oku	7	ba 1; z	kiku	8 tai 1; p	shoomei suru	3	doa 3 (dörr - vanlig)
~te shimau	10		kiku	1	shooshi suru	1	dyopon 1 modeterm
ADJ sugiru	1		komaru	3	shuuroku suru	2	eeteru 1 modeterm
ai suru	1		konnyuu suru	1 pass 1	suiiri suru	1	fan 1
akeru	3		kookai suru	1	sumu	1	fasshon 1
aru	20	ba 1	kooru	1	surikaeru	2	fasshon moderu 1
aruku	1		korogasu	1	suru	18 passiv	fasshon shoo 6
ashidomeru	1		korosu	13 pass 1	suteru	1	fasshonaburu 1
au	1	tai 1	kotowaru	1	tachinoboru	1	mei ai kamu in 1
ayashimu	1		kudasaru	1	tai suru	1	oo 1
azukeru	1		kuru	4	tanomu	3	furonto 5
bikoo suru	1		kyooryoku suru	2	tatsu	2	garasu 4
chekkuin suru	1		machigai aru ???	2	tobitatsu	1	gurasu 1
chigau	2		matsu	4 ba 1	tochiru	1	handobaggu 2
chuumoku suru	1		mawaru	1	tokeru	1	haroo 1
dasu	1		men suru	1	tomaru	3	hei 1
dekiagaru	2		mi ni kuru	1	toru	5	iesu 23 (yes)
dekiru	7		miageru	1	tsubuyaku	1	imeeji 1
denwa suru	1		mieru	3	tsukau	2 zu ni 1	kari 6 (ett gift)
deru	6		miru	9	tsukeru	3	karuche 1 modeterm
dokusatsu suru	1		miseru	1	tsuku	1	kii 7 (key; äv. wagg)
dooyoo suru	1		mitomeru	1	tsukurikaeru	1	konpurekkusu 1
fururu	1		mitsukeru	1	tsukuru	6 pot 1	koosutaa 2 (coaster)
gaishutsu suru	4		modoru	2	tsumeru	1 ba 1	koppu 1
hairu	11		mooshiageru	1	tsuredatsu	1	koronbia 1
hakkaku suru	1		morau	2	ugoku	1	kuriiningu 1
hakkiri suru	1		motsu	3	uketoru	1	kyacchibooru 1 (catch ball)
hakobidasu	1		moyasu	1	uragiru	3	misu 14
hakobu	1		mukueru	1	wakaru	3	misutaa 15
hanashi wo suru	1		nagashidasu	1	wasureru	1	moderu 5
hanasu	7		nagasu	1	watasu	1	reberu 1
harau	2		narasu	1	yaru	7	janpaa 1
haru	1	ba 1	naru	10	yobidasu	1 pass 1	kooto 1
hasamu	1		naru	1	yobitomeru	1 pass 1	shiizu 1 fiktiv modetic
hazusu	1		nomu	5	yomeru	1	noo 5
hooden suru	1		nozoku	1	yoru	1	ookee 1
hoorikomu	1		nuru	1	yosu	1	orientaru hoteru 1 hotellnamn
hotto suru	1		o kikase suru	1			pari 3 Paris
iku	14	kaus 1	obi yakasu	2	VERB I CITAT		piaje 1 modeterm
inshoo zukeru	1		odoroku	3	iu	1	raibaru 1 rival
ireru	9		ogoru	1 kaus 1	aru	1	raitaa 13 writer
iru	3		oitsumeru	1	yobidasu	1	rajikase 3
iru	1		okoru	1	korosu	1	rajio 1
iu	23	passiv	okuraseru	1	kiku	1	rebaa 2 lever
jikken suru	1		omou	30 passiv 2			rooma (ji) 1 latinska alfab
jisatsu suru	1		oriru	1			rufutohanza 1
kaburu	1		oshimu	1			shareedo 5 charade
kaeru	5	婦	ossharu	2			shokku 1
kaeru	1	替	renraku suru	1			shoo 1 show
kaesu	1		rokuon suru	3 passiv 1			sukaaretto 5 scarlet - eng p
kaihatsu suru	1		saiku suru	1			tarento 1
kakaru	1		saisei suru	2 passiv 1			teeburu 1
kakeru	4		sanseki suru	1			teepu 7
kakureru	1		sasou	1			tsuinruumu 1 twin room

Ichiroo

LÄNGD				STIL	VERB				
Till Kyasarin									
I	12	32	5 ...	artig med verb	94	~te aru	1	modoru	1
	9	17	10	artig utan verb	17	~te iku	5	mokugeki suru	1
	12	2	36	enkel utan verb	6	~te irassharu	1	motsu	4
	25	5	4	enkel med verb	19	~te iru	38	artig mukae ni iku	1
	13	25	11	engelska	6	nam ~te kureru	1	nakitsuku	1
	6	27	16	utrop	5	~te kuru	5	naruru	12
	5	23	14	bruten med verb	6	artig ~te oku	3	nonoshiru	1
	15	16	15			~te shimau	3	ochiru	1
	13	46	20	LÅNORD		~te yaru	2	hort. odoroku	1
	19	32	9	amerika	2	aru	25	okiru	2
	8	43	109	aribai	4	au	1	okosu	1
	51	20	83	baa	1	bareru	1	oku	3
	15	24	48	beruto	4	chuumoku suru	3	okuru	1
	28	24 ...	58	daiya	1	dasu	1	pass. omoiukabu	1
	23	4	64	dezainaa	1	datsuraku suru	1	omou	12
	26	58	11	dorama	1	dekiru	3	ooyorokobi suru	1
	28	49	36	dyupon	1	fungai suru	1	opparau	1
	25	23	18	esukooto	1	gochisoo suru	1	osu	1
	19	75	35	fashon shoo	3	hairu	1	owaru	1
	4	24	117	hoteru	3	hakkiri suru	1	renraku suru	2
	20	34	36	iesu	1	hakujoo suru	1	sameru	1
	23	12	80	karuche	1	hanarikomu	1	sanretsu suru	1
	35 ...	5	47	koosutaa	3	hanastsu	1	sasou	1
	47	59	31	masukomi	1	hanasu	2	shimatsu suru	2
	33 ...	73	14	masutaa	1	hashiru	1	kaus. shinu	5
	36	8	41	menbaa	1	hazusu	1	shiraberu	2
	9	34	22	misu	6	hiku	1	kaus. shirabetsuku	1
	48	22	82	misutaa	4	ikinokoru	1	shiru	3
	12	15	74	moderu	1	iku	4	shobun suru	1
	10	4	98	raibaru	1	ireru	2	shoomei suru	2
	6	15	48	raitaa	7	iru	3	shooshi suru	1
	10	15	24	rebaa	1	iu	23	shootai suru	4
	3	6	9	reesu	1	kaeru	1	suiri suru	1
	9	27		shareedo	2	kaishaku suru	1	suru	12
	28	11		shoo	1	kakeru	3	suteru	2
VII	11	2		sukaaretto	1	kaku	1	taiho suru	1
	13	24		supai	1	kangaeru	4	pot. 2 tanomu	1
	4	15		teepu	2	kankei suru	1	tatsu	1
	11	25		wedingudoresu	1	karamu	1	tenka	1
	6	23				kasu	3	todokeru	1
	43	9				katazakeru	1	todomaru	1
	14	4				katsu	1	tai 1 togameru	1
	10	9				keshiwasureru	1	toriageru	1
	10	21				kesshin suru	1	torinasu	1
	13	8				kieru	1	toru	3
	3	25				kikikomu	1	tsukau	3
	58	24				kiku	4	tsuku	5
	27	40				kirau	1	tsukuru	1
	48	22				kiru	1	tsuujiru	1
	48	31				komu	1	tsuzukeru	1
	25	35				korogaru	1	uchikaburu	1
	15	20				korosu	2	pass. ukaberu	1
	46	26				kuru	8	ukeru	1
	26	25				kushoo suru	1	wakaru	7
	11	28				mane suru	1	yameru	2
	44	60				matsu	1	yobidasu	1
	21	45				minaosu	1	pass. yoru	1
	22	3				miru	5		
	43	XIV 46				mitsukaru	1		
	39	14				miugoki suru	1	pot. 1	
Till Kyasarin - citat									
XIV	46			enkel med verb	1	~te aru	1	suru	1
				LÅNORD		omou	1	tsukeru	1
				Puropangasu	1	suru	1		

	LÄNGD	STIL		VERB		LÅNORD	
Till Kariya							
I	9	artig utan verb	1	korosu	1	passiv moderu	1
	9	artig med verb	3	shinu	1	misu	1
	15	engelska	1	rainichi suru	1	fasshon shoo	1
	3						
	29						
Till ambassadörshustrun							
I	22	artig med verb	1	afureru	1		
	5	artig utan verb	1	omou	1		
	1	utrop	2				
	2						
Till 光田社長							
VIII	21	artig med verb	15	~te iru	7	tabako (med kanji)	3
	16	artig utan verb	3	m ~te kureru	1	raitaa	7
	19	enkel med verb	2	~te oku	1	doa	1
	18	utrop	1	arieru	1	gasu	1
	10			aru	1		
	32			hanareru	1		
	23			iku	3	nasai	1
	41			iru	1		
	25			iu	4		
	25			kau	1		
	13			kiku	1		
	22			kimaru	1		
	31			matsu	1		
	12			miru	1		
	21			morai ni iku	1		
	14			motsu	1		
	10			okoru	1		
	16			omou	1		
	28			shimeru	1		
	56			shiru	1	tai	1
	2			shooshi suru	1		
				suru	1		
				suu	3		
				tori ni iku	1		
				tsukau	1		

Ambassadörshustrun

LÄNGD	STIL	VERB		LÅNORD		
I	27	Till Ichiroo	~te iru	1	dezainaa	1
	16	artig med verb	5 aru	1	misutaa	2
	14	artig utan verb	1 hayaru	1	shinguru	1
	19	enkel utan verb	1 iku	1	pot	1
	23		iu	1		
	32		kiku	1		
	25		motsu	1		
			omou	1		

Västerländsk fotomodell

LÄNGD	STIL	LÅNORD		
I	7	Utrop	Oo mai goddc	1
	6	Engelska	4 Itto haatsu	1
	5		Peinfuru	1
	3		Pein	1

Ranma 1/2 av Rumiko Takahashi

San Pooru

LÄNGD		STIL	VERB	LÅNORD	
IX	5	6 Till Ranma (flicka)	7 ~te iru	1 andotrowa	2
	23	18 zansu med verb	7 aru	2 dinaa	1
	14	15 zansu utan verb	3 aruku (tsutsu)	2 ereganto	1
	24	25 artig med verb	1 hazusu	1 gurume de fowaguru	2
	21	21 bruten med verb	1 kutsugaesu	1 korusetto	2
	6	22 utrop	7 kyooiku suru	1 madomoazeru	1
	14	21 Till Piccolette	miseru	2 musshu	2
	11	19 zansu med verb	1 naru	2 non non non	1
	37	XI 6 zansu utan verb	3 nasaru		
	22	21 bruten utan verb	1 nikumu	1	
	15	42 Tänker	norou	1	
X	5	14 zansu med verb	4 omou	1	
	11	25 zansu utan verb	1 shiru	1	
	6	bruten med verb	2 suru	1	
	6		taberu	3	
	12		yurusu	1	

Piccolette

LÄNGD		STIL	VERB	LÅNORD	
VIII	7	25 Till okänd pojke	~te iru	3 adyuu	1
	12	35 de gozaimasu utan verb	2 ~te miru	1 an, do, toroa	1
	15	X 23 Till okända flickor	~te morau	1 beeze	1 (fr. "bises")
	3	15 de gozaimasu utan verb	5 ageru	1 bonjuuru	1
	12	20 de gozaimasu med verb	3 futoru	1 dezaato	1
	11	22 utrop	1 goran ni naru	2 dinaa	2
	25	9 Till okända flickor och pojkar	gozaru	1 dinaakoosu	1
	14	31 de gozaimasu med verb	1 iu	1 faito	1
	24	3 bruten utan verb	1 izumareru	1 fowaguru	1 <- påhittad
	15	21 Till Ranma (pojke)	jitai suru	1 furansu	2 maträtt
	11	29 de gozaimasu utan verb	4 kawaru	1 gachoo	1
	11	9 de gozaimasu med verb	2 manesuru	1 gurume	1
	26	20 bruten utan verb	1 matsu	1 gurume de fowaguru	1 <- påhittad
	33	3 artig med verb	1 matsu	1 jutimu (=je t'aime)	2 maträtt
	22	6 Verb nasai	1 nasaru	2 madamu	2
	4	9 utrop	1 nayamu	1 madomoazeru	15
	12	29 Till sig själv	sakeru	1 mane	1
	18	9 bruten utan verb	1 shikaru	1 non non non	1
	11	XI 18 Till Ranma (flicka)	sonjiru	1 oodopure	1
	9	16 de gozaimasu med verb	7 suru	2 paatii	1
	13	13 de gozaimasu utan verb	10 suteru	1 sutaato	1
	28	5 artig med verb	5 tabeowaru	1 teeburu	1
	36	20 artig utan verb	1 taberu	1 torebian	2
	48	7 bruten med verb	2 tsukamu	1	
	12	13 bruten utan verb	9 tsukuru	1	
	12	16 enkel med verb	1 ukeru	1	
IX	11	5 utrop	5 umareru	1	
	19	10 verb nasai	1 ushinau	1	
	3	29 o + verb + kudasai	2 yaru	1	
	26	21 Till San Pooru	yurusu	1	
	10	19 de gozaimasu utan verb	3 tsuku	1	
	9	21 bruten utan verb	1 makeru	1	
	26	10 bruten med verb	1 tsumamu	1	
	12	7 utrop	1 mimamoru	1	
	23	14 Tänker			
	20	7 de gozaimasu med verb	1		
	7	13 artig med verb	2		
	10	9 bruten utan verb	1		
	9				

Ranna (flicka)

LÄNGD		STIL	VERB	LÅNORD			
Till Piccolette							
VIII	12	12	artig med verb 3	~te ageru	1	gurume de fowaguru	1
	10	13	artig utan verb 2	~te itadaku	1	kissu	1
	10	19	enkel med verb 7	~te kudasaru	1	musshu	3
IX	9	1	enkel utan verb 10	~te kuru	1		
	15	4	bruten med verb 1	gozonji da	1		
	12	XI 11	bruten utan verb 5	hazusu	1		
	16	14	utrop 1	iu	1		
	13	17		kaeru	1		
	4	10		kiku	1		
	3	15		kudoku	1		
	3	8		kuu	1		
	6	15		mairu	1		
	18	3		oshieru	1		
	11	3		suku	1		
X	8			ukeru	1		
Till Tendo (far)							
IX	12	12	enkel med verb 2	~te yaru	1	dinaa	1
	5	12	enkel utan verb 2	etoku suru	1	gurume de fowaguru	1
	24	3	bruten med verb 2	makaseru	1		
	12		bruten utan verb 2	miru	1		
XI	9			suru	1		
Till Akane							
IX	3	16	enkel med verb 2	makeru	1	meido	1
	21	3	enkel utan verb 2	hikigaru	1	pan	1
	1	7	bruten utan verb 3	suru	1		
	1	23	bruten med verb 1	morau	1		
X	3	11	utrop 2	~te oku	1		
Till Tendo (både far och dotter)							
XI	23		enkel med verb 3	~te iru	1	gurume de fowaguru	1
	26		bruten utan verb 1	~te yaru	1	hinto	1
	1			kakusu	1		
	19			suru	1		
				tsukamu	1		
Till Genma							
X	7		enkel med verb 1	~te iru	1		
	18		enkel utan verb 3	harasu	1		
	10		bruten med verb 1	kangaeru	1		
	14			kuitsubushiagaru	1		
	36			nasaru	1		
Till San Pooru							
IX	8		enkel utan verb 1				
Tänker							
IX	19	1	enkel med verb 7	~te iru	1	gurume de fowaguru	2
	12	4	enkel utan verb 9	~te shimau	2	hinto	1
	25	13	bruten med verb 5	aru	2		
	25	7	bruten utan verb 11	heru	1		
	10	XI 1	utrop 5	kitaeru	1		
	1	3		kuu	2		
	9	7		makeru	1		
	3	10		mieru	1		
	2	8		modoru	1		
	4	24		nareru	1		
	5	22		naruru	1		
	3	4		shimau	1		
	14	10		suru	1		
X	3	2		tarumaruru	1		
	5	3					
	23	13					
	2	1					
	19	3					
	24	12					
Ropar till obest. person							
IX	2	XI 1	enkel med verb 1	~te iru (->~te n)	1		
	4	10	enkel utan verb 1	kuu	1		
	1		end. rop 3	matsu	1		

Yawara! av Naoki Urasawa

Jody Rockwell

LÄNGD			STIL		VERB		
X	6	XIV	7	Till journalist		~te iru	3
	5		3	engeska	1	~te kureru	3
	3		1	Till servitör		~te kuru	1
XI	4		2	enkel utan verb	2	~te morau	1
	4		3	engelska	2	aru	4
	7		2	Till personer i dojo		chigau	1
	3		3	engelska	4	faito suru	1
	3		5	Till Jiguroo		iku	3
	3		3	bruten utan verb	2	iru	3
	4		8	artig med verb	1	kaeru	1
	4		11	enkel med verb	3	katsu	1
	4		9	enkel utan verb	2	katsu	1
	1		28	engelska	1	kizukau	1
	6		12	Till män utanför skolan		kuru	6
	6		2	enkel utan verb	1	mairu	1
XII	3		3	enkel med verb	1	naoru	1
	3		1	Tänker		naru	3
	3		4	enkel med verb	9	neru	1
	3		22	enkel utan verb	2	omou	1
	3		12	bruten med verb	1	oshieru	1
	10		3	bruten utan verb	2	shoobu suru	2
	3		9	Till Yawara		sodatsu	1
	9		16	enkel utan verb	30	na suru	3
	8		22	enkel med verb	19	suu	1
	8		12	artrig med verb	6	tanomu	6
	6		7	bruten utan verb	9	na tanoshimu	1
	6	XV	14	bruten med verb	1	tatakau	4
	12		8	utrop	9	toru	1
	21		10	engelska	15	tsukamu	1
	13		20	Till Yawaras vän		tsukkomu	1
	11		5	enkel utan verb	1	wakaru	2
	25		15	enkel med verb	2	yaru	2
	3		8	bruten utan verb	1		
	3		10	engelska	2	LÅNORD	
	10		34			shigaretto	1
	1		22	ENGELSKA FRASER		yu (you)	1
	8		14	Till journalist		berii (very)	3
	10		15	do you know miss Yawara Inok		sutorongu	1
	10		19	Till servitör		toreeningu	1
XIII	19		6	excuse me	1	sutaato	1
	16		24	Yes	1	hariiappu	1
	13		28	Till personer i dojo		sutorongu	4
	11		2	I came from Canada	1	faito	3
	15		7	Oh no!!	1	toppu obu za woorudo	1
	11		3	Could you tell me Miss	2	shii yuu agein	1
	11		10	Till Jiguroo		sutedi	1
	15		25	Oh!? You and me?	1		
	11		16	Till Yawara			
	4		21	I'm glad to see you!	1		
	18		8	Oh!	1		
	3		9	You are very cute!	1		
	3		4	Let's fight!!	2		
	11		8	Yawara!	1		
				wait a minute!!	1		
				Oh!!	1		
				Oh!	1		
				What?	1		
				No!!	2		
				Come on!!	1		
				Yawara!!	1		
				Yes!!	1		
				Till Yawaras vän			
				Yes!!	1		
				No problem.	1		

Yawara

LÄNGD		STIL		VERB		
Till Jody						
X	1	9	bruten utan verb	22	(s	~te iru
	2	XIII	1	bruten med verb	3	a
	5	3	enkel utan verb	23	dasu	1
	3	2	enkel med verb	15	kaeruru	1
	1	3	artig utan verb	1	kaeru	3
	2	4	artig med verb	4	komaru	1
	1	2	utrop	12	kuru	2
	2	XIV	3		miokuri ni kuru	1
	3	3			naoru	1
XI	4	3			naruru	2
	7	2			neru	1
	2	5			okosu	1
	6	2			shiai suru	1
	14	7			shimau	1
	25	14			shoobu suru	1
	11	25			suru	1
	1	3			tanomu	1
	2	19			tatakau	1
XII	1	2			tatakiokosu	1
	2	20			yameru	1
	22	6			yaruru	1
	14	25				
	23	9			LÅNORD	
	16	2			haroo	1
	2	4			kanada	1
	1	XV	1			
	14	2				
	5	15				
	9	1				
	17	2				
	13	1				
	15	3				
	10	19				
	14	6				
	1	1				
	2	5				
	2	3				
	8	16				
	16	7				
	10	2				
Till klasskamrater						
X	11	25	bruten utan verb	1	benkyoo suru	1
	20	6	enkel med verb	4	ganbaru	1
	19				hajimaru	1
					iku	1
Till Koono (en av de övriga medlemmarna i dojon)						
X	10		enkel med verb	2	hanasu	1
	10		enkel utan verb	1	ochitsuku	1
	2				suru	1
Till Jiguroo						
XI	2	13	utrop	3	~te iku	1
	2	5	enkel med verb	22	~te iru	4
	14	8	enkel utan verb	4	~te kuru	2
	3	5	artig med verb	4	~te miru	1
	27	21	bruten med verb	4	~te shimau	4
	26	17	bruten utan verb	5	aru	3
	15	1			benkyoo suru	3
	4	3			deru	1
	25	XII	8		enjoi suru	1
	23	14			iku	2
	5	17			iru	1
	20	1			iu	3
	18	34			juken suru	1
	16	37			kimeru	2
	18	39			koi suru	1
	37	7			kudaru	1
	21	13			kuru	1
	21	12			motsu	1
	13	24			naruru	2
	17	9			neru	1
Till sig själv						
XI	8		enkel utan verb	1	~te shimau	1
	12	...	enkel med verb	1	bikkuri suru	1
	15		bruten utan verb	1	nakasu	1
	9	...	bruten med verb	2	shinjiru	1
XII	7	...				
Tänker						
XII	4		enkel utan verb	2	suru	1
	24		enkel med verb	6	~te iru	2
	15	...	bruten med verb	1	shippai suru	1
	25		bruten utan verb	2	~te shimau	2
	4				ochiru	4
	22				ireru	1
	10				yaruru	1
XIII	2	...			yakusoku suru	1
	4	...				
	4					
XV	16					
Till läraren						
XII	2	...	bruten utan verb	4	omou	1
	2		enkel utan verb	2	~te iru	1
	1	...	artig med verb	1		
	8	...	utrop	1	LÅNORD	
	1	...			peeji	1
	4					
	12					
	2					
Till Matsuda (en journalist)						
XIII	5		enkel utan verb	2	noseru	1
	8		verb + te kudasai	1	komaru	1
	16		artig utan verb	2	iu	1
	7		artig med verb	2		
	9					
	13					
	5					
Till kompis/pojkvän?						
XV	14		enkel utan verb	1		

Ooi! Ryoma av Tetsuya Takeda & Yuu Koyama

OBS! Svarta rutor med vit text innebär att repliken antas vara framsagd på engelska

John Eric

LÄNGD			STIL		VERB - JAPANSKA REPLIKER
Vol 5			Till Ryooma japanska		~ba naranai 1
X	3		namn	6	~te iku 1
	23		enkel med verb	21	~te iru 6
XVII	3		enkel utan verb	8	~te kikaseru 1
	12		bruten med verb	20	~te kureru 6
	12		bruten utan verb	25	~te kuru 1
	2	III	utrop	9	~te shimau 2
	6	...	Till Ryooma engelska		aru 1
	3		enkel utan verb	2	aruku 1 pot 1
	3	...	enkel med verb	2	au 8 tai 1; pot 2
	7		utrop	2	dakiau 1
	1	VI	bruten utan verb	2	enryo suru 1
	4		Till Margaret engelska		gakkari suru 1
	4		enkel med verb	4	hairu 4 imp 1
	3	...	enkel utan verb	2	hanareru 1
	2		bruten utan verb	2	hanasu 2
	2	...	Till engelsk kusk engelska		iku 1
	5		enkel medverb	1	iru 1
	14	25	enkel utan verb	2	iu 1
	11	...	Utrop engelska		kaeru 1
Vol 6		3	enkel med verb	1	kagayakidasu 1
I	2	17	skrik	3	kangaeru 1
	3	25	Tänker engelska		kekkon suru 1
	15	3	bruten utan verb	1	kuttsuku 1
	12	13			matsu 1
	13	29			mawaru 4 tai 1
	12	2			modoru 1
	8	65			naruru 8
	14	13			omoinaosu 1
	12	4			shippai suru 1
	25	9			shuppatsu suru 1
	33	29			suru 6
	2	2			tabi suru 1
	18	23			tanomu 1
	23	33			tasukeru 1
	3	...			tatakau 1
	10	3			toritsuzukeru 1
	14	12			tsuku 1
	2	13			tsunagaru 1
	8	4			tsureru 1
	1	5			wakareru 1
	2	...			yorokobu 1
	10	8			
	13	19			VERB - ENGELSKA REPLIKER
	3	...			~te iru 1
	7	...			~te kureru 1
II	6	...			~te yaru 1
	17	22			annai suru 1
	13	15			aru 1
	4	54			gakkari suru 1
	16	3			mieru 1
	7	11			naruru 2
	15	8			sawaru 1
	40	5			suru 3
	37	16			
	4	21			LÅNORD
	7	slut su 44			wansumoa 1
	3	...			furansu 1
	2	Oh!			igirisu 1

Sjöman i jolle

LÄNGD	STIL	
XVII	5	Till Ryooma
	8	Enkel utan verb 2

Sjöman i maskinrum

LÄNGD	STIL	VERB	
II	13	Till Ryooma	~te iru 1
		Enkel med verb	1 yobu 1

Engelsktalande kusk i Shanghai

LÄNGD	STIL	VERB	
II	2	Till Ryoma	aru 1
	9	utrop	1 hanareru 1
	1 ...	enkel med verb	1 iku 1
	9	Till John	kasu 1
	13 ...	bruten	1 noru 1
	4	bruten med verb (artig)	1 yaru 1
	7	enkel utan verb	1
	4	Verb -te kudasai	1
	4	Till kinesiska barn	
	6	enkel utan verb	1
	14	enkel med verb	4

Okänd västerlänning

LÄNGD	STIL	VERB	
III	18	till Takasugi	iu 1
		enkel med verb	1

Filip (engelsman kopplad till soldaterna)

LÄNGD	STIL	VERB	
IV	2	Till soldater	tsuku 1
	23 ...	artig utan verb	1 suru 1
	18	utrop	1 ~te iru 1
		Till sig själv	
		bruten	1

Brittiska soldater

LÄNGD	STIL	VERB	
IV	22	Till byborna	(uso o) tsuku 1 uchikorusu 1
	22	enkel med verb	2 ~te iru 3 waku 1
	2	Till Margaret	~te kuru 1 yakeru 1
	9	enkel utan verb	9 ~te shimau 1 yakiharau 1
	18	enkel med verb	4 asou 1 yaku 1
	5	Till Filip	hanmei suru 1 yobu 1
	9	enkel utan verb	2 hikiageru 1
	9	enkel med verb	2 iburidasu 1
	7	bruten utan verb	1 iru 1
	15	Till sig själva	miru 2
	5	utrop	6 moedasu 1
	8	enkel med verb	11 moeru 5
	26	bruten med verb	1 naru 1
	68		nigedasu 1
	4		norideru 1
	17	V 28 ...	ou 1
	5		satsugai suru 1
	4		toosoo suru 1 LÅNORD
	3 ...		tsuku 1 igirisu 1

Sjömän (tar farväl av Ryoma)

LÄNGD	STIL	VERB	
VI	8	Till Ryoma	kaeru 1
	4	bruten med verb	1 LÅNORD
	7	enkel med subst	1 sankyu 2
	12	namn	1 gubbai 1
		hälsningsfras engelska	1

Margaret

LÄNGD				STIL	VERB - JAPANSKA	VERB - ENGELSKA
Vol. 5				Till sig själv engelska	(ki ni) suru 1	~te aru 3
XVII	2	3	3	enkel utan verb	1 (mi ni iku) 1	~te iru 5
	7	3	5	bruten	2 ~ta yaroo ??? 1	~te kureru 1
	5	5	9	skrik	6 ~te iru 5	~te kuru 1
	4	III	3	V Till Ryooma japanska	~te kureru 1	aku 1
	8		6	5 bruten med verb	12 ~te kuru 1	chigau 1
Vol. 6			12	10 bruten utan verb	15 ~te shimau 2	iku 1
I	25	16	21	enkel med verb	30 annai suru 1	kaku 4
	11	2	2	enkel utan verb	15 arau 1	kiku 2
	6	2	3	namn	11 atsumaru 1	kitai suru 1
	13	3	3	utrop	12 au 1	matsu 1
	7	4	18	kinesiskt ord	1 dekiru 1	mawaru 1
	38	13	2	Till Ryooma engelska	enryo suru 1	miru 1
	17	14	2	namn	2 hairu 1	narau 1
	26	11	12	enkel med verb	2 hitei suru 1	noseru 1
	43	14	9	enkel utan verb	4 hitomawari s 1	oshieru 2
	22	5	2	utrop	2 iku 2	ou 1
II	32	2	3	Till John engelska	iru 1	setsumei suru 1
	17	8	12	enkel med verb	5 iu 1	sumu 1
	21	23	16	enkel utan verb	5 iu 2	suru 2
	3	3	21	bruten med verb	8 kaeru 2	ugokimawasu 1
	12	9	19	bruten utan verb	10 kangaeru 1	uketoru 1
	17	1	5	utrop	4 kekkon suru 1	warau 1
	24	10	12	Till kinesisk kusk eng.	kigaeru 1	yameru 1
	22	2	4	bruten	1 koshikakeru 1	yattsukeru 1
	6	17	9	uppmaning te- form	2 kuru 1	yubisasu 1
	3	26	46	artig med verb	2 matsu 1	
	8	IV	2	2 enkel utan verb	1 modoru 1	
	17	8	8	Tänker engelska	mukeru 1	
	28	19	21	bruten utan verb	10 naru 1	
	19	4	4	enkel med verb	1 naru 1	
	8	13	17	Till Taipingbarnen eng.	neru 1	
	6	19	4	utrop	2 noru 1	
	2	6	31	enkel med verb	2 oboeru 1	
	3	12	7	Till soldaterna eng.	oosugiru 1	
	6	17	2	VI artig utan verb	2 shiru 1	
	7	15	3	te kudasai	2 shookai suru 1	
	7	7	5	nasai	1 shukkoo suru 1	
	27	12	8	enkel utan verb	1 sumu 1	濟
	10	3	30	Till Takasugi jap.	suru 3	
	8	15	24	enkel med verb	1 toraetoru 1	
	16	2	18		tsukamaru 2	
	3	7	32		tsuku 1	
	5	13	15		tsuku 1	
	2	13	2		wakaru 1	
	3	9	9		wasureru 2	
	5	11	24	LÅNORD	yaru 1	
	11	5	1	papa	7 yattsukeru 1	
	11	4	29	shokku	1	
	9	10	4	amerika	2	
	3	11	6	deito	1	
	20	2	3	noo	2	
	1	4	3	OK	2	
	15	8	2	furansu	2	
	6	11	6	igirisu	2	
	3	9	6	booifurendo	1	
	2	9	2	resutoran	1	
	2	10				
	2	29				
	2	22				

Ryoma

LÄNGD			STIL	VERB		
Till sjöman i jolle						
Vol 5						
XVII	6	11	enkel utan verb	4	deru	1
	10	5	enkel med verb	2	iru	1
	10	2	utrop	2		
	3	4				
Till sig själv						
Vol 5						
XVII	5	1	enkel utan verb	10	~te iru	2
	3	5	enkel med verb	6	oru	4 居 klass. för "iru"
	6	7	bruten utan verb	8	oru	1 折
	6	10	bruten med verb	2	sumu	1
	6	III 2	utrop	7	suru	2
	8	8				
Vol 6						
I	2	9				
	8	V 4				
	4	1				
	13	12				
	2	7				
	7	8				
	4	1				
	7	8				
	7	3				
II	1	8				
Tänker						
Vol 5						
XVII	1	IV 2	bruten utan verb	8	(nakute ha iken 4 eli)	tamaru 1
	4	23	bruten med verb	9	~te iru	1 ukeru 1
	3	V 4	enkel med verb	3	~te shimau	1 yattsukeru 1
Vol 6						
I	26	4			aru	1 yurusu 1
	7	4			iku	4
	7	13			iu	1
	7	13			kaeru	1
II	7	VI 2			kanben suru	1
	15	6			rakuhan suru	1
III	20	6			sumu	1
Till Heisuke						
Vol 5						
XVII	1		enkel med verb	5	iru	1
	10	7	enkel utan verb	4	tanomu	1
	8	15	bruten utan verb	1	tamaru	1
	9	Vol 6	utrop	4	ireru	1
	5	I 2			naruru	1
	2	4			~te kureru	1
	9	10				
	4	VI 45				
Till Shiraishi						
Vol 6						
I	2	7	utrop	1	~te kureru	1
	7	10	enkel med verb	3	iu	1
	7	21	enkel utan verb	1	naruru	1
	24		bruten	1	sumu	1 済
Till Takasugi						
III	11	18	enkel med verb	6	~te iru	1 LÅNORD
	13	3	enkel utan verb	6	chiryoo suru	1 amerika 1
	18	IV 26	bruten med verb	3	iku	2
	1	16	bruten utan verb	2	iru	2
	2	6	utrop	9	kimaru	1
	11	18			kureru	1
	5	9			sasu	1
	11	8			taoseru	1
	2	11			tsureru	1
	5	7			yobu	1
	2	2				
	2	2				
	2	4				
Till västerländska sjöman						
I						
	5	5	Enkel med verb	3	~te kureru	3
	6	5	Enkel utan verb	4	oshieru	3
	5	6				
	6					
Till västerländsk kusk						
II						
	1	7	Utrop	2	suru	1
	2	12	Enkel med verb	1		
			Enkel utan verb	1		
Till soldater						
IV						
	7		Enkel med verb	1	suru	1

Till Taiping-soldaterna			
Vol6		23 ...	utrop 2 ~te iru 3
II	2	2	enkel med verb 2 iu 3
	9	8	bruten med verb 5 wakaruru 2
	9 ...	8 ...	
	13 ...	18 ...	
Till man som liknar Ito			
Vol6		5	utrop 6 ~te iru 1 suru 4
II	1	IV 11	enkel med verb 16 ~te iru 1 wakaruru 3
	5	2	enkel utan verb 8 iku 1
	5	10	bruten med verb 4 iru 2
	24	4	bruten utan verb 1 iru/oru 1
	20	42	itamu 1
III	13	V 1	kanben suru 1
	2	4	kantsuu suru 1 pierce
	4	1	korosu 1
	16	16	matsu 2
	21	2	naruru 1
	1	1	nasakeru 1
	9	9	niru 1
	5	10	niru 1
	10 ...	5	omou 1
	15 ...	5	osou 1
	21 ...	5	shiru 1
	4 ...	5	suru 1
Till barnen + Ito			
IV	7	... 13 ...	enkel med verb 10 ~te iru 1 tanomu 1
	9	3 ...	enkel utan verb 3 ~te kureru 1 tasakeru 1
	2	6 ...	bruten med verb 3 ~te morau 2 yasumu 1
	20	13	bruten utan verb 4 ~te wa ikenai 1 yurusu 1
	1	2	utrop 8 chiryoo suru 1 yoru 1
	2	5	dekiru 1
	7	... 22	iku 1
	3	2	iu 1
V	1	5	neru 1
	2	10	noseru 1
	11	16	setsumei suru 1
	2	2 ...	sumu 1
	3	... 15 ...	suru 2
	11	11	suteru 1
Till kinesiska bybor			
IV	15	1	enkel utan verb 3 moeru 1
	3	5 ...	utrop 2 ~te iru 1
	1	3 ...	bruten utan verb 2
	11	9 ...	bruten med verb 1

Till John			
Vol5		10	Enkel utan verb 11 ~te iru 2 wakaruru 1
XVII	2	12	Enkel med verb 10 ~te kuru 1 yurusu 1
	3	34	Bruten utan verb 8 ~te shimau 1
	2	8	Bruten med verb 8 ~te tamaranai 1
	4	7	Utrop 7 aru 2
	5	24	au 1
	1	... 5	gakkari suru 1
	17	... 19	hairu 1
	2	5	iku 1
	12	5	kuru 1
	5	II 3	modoru 1
	2	35 ...	morau 1
	12	VI 1 ...	motsu 1
Vol6		3 ...	naruru 1
I	13	14 ...	naruru 1
	15	19 ...	niou 1
	8	2 ...	nobasu 1
	1	3 ...	oboeru 1
	3	6 ...	oshieru 1
	26	... 22 ...	shitsurei suru 1
	1	... 2	sumu 1
	2	... 5	suteru 1
	4	... 4	utsuru 1
Till John, Margaret			
II	2	10 ...	enkel med verb 9 (Vnya=nakereb 1 magirekomu 1
	13	9	enkel utan verb 4 ~te iru 8 mawaru 1
	4	26 ...	bruten med verb 12 ~te kuru 1 mieru 3
	10	24 ...	bruten utan verb 1 ~te miru 1 miru 1
	14	5 ...	utrop 6 ~te morau 1 modoru 1
	5	44 ...	benkyoo suru 1 noseru 1
III	22	... 30 ...	chigaisuguru 1 okoru 1
	18	40	fukumeru 1 omoitsuku 1
	1	18	furueru 1 omou 1
	23	... 15	hataraku 2 sumu 1
	30	... 11 ...	iru 1 suru 1
	2	16 ...	iu 1 tanoshimu 1
	2	9 ...	kaeru 2 tooru 1
	2	16 ...	kakomu 1
VI	17	7	kikoeru 1

Till Margaret			
Vol5		28	
XVII	2	26	enkel med verb 17 ~te iku 1 tereru 1
	2	12	enkel utan verb 7 ~te iru 5 tsukeru 1
	6	3	bruten med verb 5 ~te kureru 2 tsureru 2
	18	21	bruten utan verb 16 ~te morau 1 uritsukeru 1
	3	1	utrop 5 ~te yaru 1 wakaruru 1
	6	9	aru 3 wasureru 1
Vol6		21	aruku 1 yatou 1
II	4	2	au 1 yobu 1
	5	2	chigau 1
	3	V 6	enryo suru 1
	15	32	hiku 1
	9	8	iku 1
	16	34	iu 2
	3	2	kuru 1
	8	25	matsu 1
	14	22	miru 1
III	28	VI 11	moukeru 1
	11	11	noru 1
	28	3	noru 1
	14	18	omou 1
	3	2	oshieru 1
	5	7	sagasu 1
	4	10	shaberu 1
	14	2	suru 2
IV	15	10	suteru 1
			tamageru 1

Till Margaret + kineser			
V	10	enkel med verb 4	meiryoo suru 4
	12	bruten med verb 2	iku 2
	24	bruten utan verb 1	arasou 1
	37		~te iru (choru) 2
	18		iu 1
	9		aru 1
Till tiggarbarn			
II	1	utrop 2	
	2		